

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Homiliae Adm. Illvstris Ac R.dissimi Domini D. Fr.
Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriae
Episcopi Barbastrensis & Albarrazini Ord. FF.
Prædicatorum**

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, Anno M.DC.XLIX.

Homilia III. De mansione quam Deus in anima facit per SS. Sacramentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53084](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53084)

conuenientem: unde dum Sanctos aduocat hoc quasi dicit. Domine intellectus meus: ex se ipso Buccellam hanc nequit comedere, nec voluntas mea congruam illi parare dispositionem, nisi gratia tua lumenque supernaturale illam conformet: Sanctos aduoco, velut is qui vicinorum opem implorat, ut eorum intercessione illam valeam impetrare: & videat quod ille Dominus sit ille quem Maria Virgo peperit, illa illum credidit, & sepe numero in S. recepit: communionem Sacramentis. D. Andreas ille fuit qui fide huius Sacramenti etulque receptione spiritum suum animavit mentemque roborauit: ut quolibet pro Christo dura pateret. Fortissimi martyres eodem modo illum credentes & communicantes, perferendis in martyrio cruciatibus se dispulerunt: SS. Doctores in eius cognitione silem denuo fouerunt, spem roborarunt, & Charitatem in amore Dei feruentius accenderunt, illi S. Communionem reficiuntur. Quis vires addidit Confessoribus ac Virginibus quibus vultu pacifico iunctoque animo penitentiis tollerant & mortificationes? Ne dubites: virtus erat

Divina ipsis in manducatione celestis hinc agni communicata. Hinc duo collige. Primum remedium contra tentationes de fide quibus fluctuas circa hoc SS. Sacramentum. Secundum subsidium Sanctorum quos invocat: ut à Deo tibi preparationem impetrent eius acceptum necessitatem. In ordine ad primum, cogitandum est te non plus posse quam Sancti possunt, nec acutiori quam ipsi possint iudicio: illi hac transierunt, & illum hic credentes, modo in gloria clara eius fruuntur visione: ad illos accede & hanc assidue considerationem ne te prosterent tentatio. Hoc est vicinus aduoca, & ipsam suffragijs ad Deum tibi impetrabunt, ut licet ipsis per misericordiam suam, eam concessit preparationem quam habuerunt ad eius receptionem, ita tibi quoque illam concedatur: ut hinc hic illum digne recipiens, & candela hinc manducans totum hunc agnum, coepit, animam & diuinitatem Christi Sacramentali, hinc hinc visionis perficere & integre in gloria illo perfruaris. Ad quam nos perducas Dominus noster Iesus Christus. Amen.

HOMILIA III. DE MANSIONE QUAM DEVS IN ANIMA FACIT PER SS. SACRAMENTVM.

Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo. Ioan. c. 6.

¶

Sicut omnino fuit illa Dei praxis qua nos ad se conueheret sequi nobiscum venire ut vnum quid cum illo essemus. Nemo dubitat quin peccatum nos à Deo longe separet: quia cum in illos nos conuertamus ad creaturam, à Deo nos elongando: infinitam ponit distantiam, quam ut declararet vates Abacuc insigni vsus est exaggeratione dum ait: *Mundi sunt oculi tui Domine nec uales ad iniquitatem respicere:* cum tamen tales sunt ad-

eoque perspicaces ut minimo obtutu ad entremos usque mundi limites pervadant, omnia penetrent tempora & aetates à primo momento usque ad vltimum futurum: *A facula usque in Deo profeculum respicit:* his non obstantibus dicitur quod carum ut ad peccatum usque nequeant peruenire, non illud quod illud non videant aut quidquid in eo est quod penetrant: quandoquidem Deus hoc indiget & tota penit, sed ut innotescat quantum ab illo distet, & ab illo qui illud committit, propter infinitam distantiam qua se à Deo elongat. Hinc conforter multa diximus alio loco.

¶ Quod si scrutari mens sit quis peccato delectat principium, inueniemus causam huius fuisse carum:

Abac. 4.

carne: quia in nobis ex ipsa mors nostra processit: peccati infirmitas. Hoc supposito si elongationem hanc ad sua reducimus principia quae in nobis est à Deo per peccatum, patebit carnem nostram nos à Deo separare. Igitur sapientia Dei praxi vitatur in a Divina, ut illa ipsa carne vitatur (est enim illa quam Verbum si- biperpersonaliter vituit quomus in eo sit principium vitae) ea quoque sumat ut medium proportionatum quo nos sibi vitatur: ita ut dum illum in SS. Sacramento manducamus, nos in illo maneamus & ipse in nobis: etenim magnitudo operum Dei non tantum consistit in eorum effectivitate secundum quod ipsa sunt, sed in modo quomus eligat ut ea perficiat: medium nimirum quod iudicat homines nimis illi proportionatum, & hoc ipsum assumit ut illa perfectiora operetur: vitatur manifestus apparet Divina eius sapientiae magnitudo, & potestas omnipotentis.

salutare nos poterit: iste Medium videtur insufficiens & debile nimis, quo tam potentes hostium nostrorum vires enerventur: censuerunt illud ut nimis arduum, imo impossibile, ut Deus medijs adeo improporionatis ad finem denueret ita praclarum & victoriam referret adeo gloriosam viribus in infirmis, reparatorem vitamque mundi destructione morteque Salvatoris. Hoc igitur eodem medio vsus est ut se nobiscum vitaret & inter alii repararet inter nos & Deum à peccato constitutum, illi dante carne principium, nos à Deo elongandi, Deus: noster spiritus est: Deus spiritus est: caro vero impugnat spiritum: Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem: ubi igitur contentio est & pugna, necessario sequitur divisio & ita caro illam causat inter Deum & nos, facitque ut ab illo nos distantia separemus infirmitas. Hoc ergo se concessio, Christus Dominus, ut sibi proxima nos vitaret, similiterque nobiscum maneret, non alio vitatur medio quam ipsa sua carne: hanc etenim nobis exhibens in Sanctissimo Sacramento ita nos vult Deo propinquos ipsique vitatos ut per illam efficiat ut in ipso maneamus & ipse in nobis, quatenus per hoc nobis pateat excellentia quomus sibi vitatur, Deus noster vita est: Ego sum vita, & vita: ut autem illam nobis communicet, nobis illud tribuit quod in nobis mortis fuit nostrae principium: ut ita habentes vitam in nobis, habeamus nobis vitatum ipsum Deum qui est vita: & hoc in quo declaratur in carne & sanguine ipsius quem scilicet nobis exhibet in cibum & potum ut per hoc vitatur: unum & vivendo nobiscum habeamus & in qua nobis ipsam carnem quae in ipso vita fuit. Mirari bis vitatur: satis non possum loquendi modum, quo D. est.

II. Hac dicitur quod caro vitatur: ubi dicitur: Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem.

III. Et tunc dicitur: Nonne ego sum vita, & vita?

IV. Et tunc dicitur: Nonne ego sum vita, & vita?

V. Et tunc dicitur: Nonne ego sum vita, & vita?

Gal. 5. 17.

Ita per carnem Deo appropinquo se concessio, Christus Dominus, ut sibi proxima nos vitaret, similiterque nobiscum maneret, non alio vitatur medio quam ipsa sua carne: hanc etenim nobis exhibens in Sanctissimo Sacramento ita nos vult Deo propinquos ipsique vitatos ut per illam efficiat ut in ipso maneamus & ipse in nobis, quatenus per hoc nobis pateat excellentia quomus sibi vitatur, Deus noster vita est: Ego sum vita, & vita: ut autem illam nobis communicet, nobis illud tribuit quod in nobis mortis fuit nostrae principium: ut ita habentes vitam in nobis, habeamus nobis vitatum ipsum Deum qui est vita: & hoc in quo declaratur in carne & sanguine ipsius quem scilicet nobis exhibet in cibum & potum ut per hoc vitatur: unum & vivendo nobiscum habeamus & in qua nobis ipsam carnem quae in ipso vita fuit. Mirari bis vitatur: satis non possum loquendi modum, quo D. est.

1. Ioan. 14. 6.

VI.

Carnem declaratur in carne & sanguine ipsius quem scilicet nobis exhibet in cibum & potum ut per hoc vitatur: unum & vivendo nobiscum habeamus & in qua nobis ipsam carnem quae in ipso vita fuit. Mirari bis vitatur: satis non possum loquendi modum, quo D. est.

Idem nobis hoc proposuit quod Deus fecit in Christo nobis daturus vitam, illam hostiae vitatur: quam operatus erat in ipso: Quod factum est Ioan. 1. in ipso vita erat. Multi diversimode legunt hanc clausulam, sed modum sequar D. Ambrosii. rell. Lib. 3. de se. quos tamen non damnans: hic enim est quem de c. 3. proposuit: quomus D. Ioan. huic videtur favere: Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, & manus nostra correctae viderunt de verbo vita, & vita manifestata est. Hoc dicit D. Ambrosius: vide quid factum sit in Christo, quid apparuerit oculis nostris, hoc ipsum vita nostra est. Caro ergo qua in Christo apparuit, vel Christus in carne ipse est nostra omnibus vita.

1. Ioan. 1. 1.

Lib. 3. de se.

de c. 3.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

Ioan. 1. 1.

VII. Et hæc in Christo facta sunt.

tum est quod factum non fuerit esse Divinum, nec persona Divina. Hæc etenim *Fuit ab initio.* Sed in ipso in tempore facta fuit natura humana nostraque caro. Secundum hoc ca. o Christi vita erit: quæ in ipso facta fuit & oculis nostris apparet. *Ut igitur nos sibi Deus y-niret, nobis in cibum præbet vitam* quæ in ipso facta est, carnem nimirum suam & sanguinem: quatenus his à nobis sumpris, vitam adipiscamur quæ nostram traxit in ruinam, & simul incorporando nobis hanc carnem, quæ est vita, cum Deus sit, Deum nobiscum habemus: & sicut hæc vita quam nobis communicat est vita Dei, quæ in ipso est, ita propter eam quæ in nobis est ab eo participata, dicemus quod in Deo sumus. Et hoc modo dissolvitur illa distantia quam inter nos & Deum statuit peccatum, natum à principio mortis nostræ, carne scilicet nostra. Ita Christus nobis: *Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem in me manet & ego in illo.* Nobis hæc dedit carnem, quæ est vita nostra, cælestis illa Regina Maria Virgo Deipara, in cuius perissimo sinu ut matre eius formatum fuit operante Spiritu sancto ex purissimo eius sanguine corpusculum illud quod est vita nostra, qua Deo vivimus Deusque nobis: eum igitur per illam tantum acceperimus bonum quis nobis alius lucem ministrabit de hoc actus nisi ipsa Virgo cælestis: etenim ipsa suo suffragio nobis gratiam impetrante hoc eo modo quo possumus explicare conabimur, sicut secure bonum obtinebimus vitæ divinæ ad illam igitur recurramus eam cum Angelo salutantes: *Ave Maria.*

§. 2. Est hæc solemnitas principalior digniorq; cæteris mysteriorum Christi solemnitatibus: quia realiter in nobis habemus presentia reali & vera id quod celebramus.

63 I Ratio in-
sentio-
nis huius
felli.

Vidit summus Pontifex Urbanus Quartus mysterij SS. Sacramenti dignitatem, ita reliquorum excellentiam excedere, ut ratio non permitteret illius, omittere celebrationem: quinimo nobis particulare iucumbere debitum signis illud recolare festinioribus quam cætera mysteria: cum igitur Sacramentum hoc tantis ad instantiam D. Tho. & particulari motus Spiritus S. inspiratione summus Pontifex solemnita-

tem insublime hoc in tempore exhibendam SS. Sacramento: in eum finem constituto nem illi edidit Apostolicam quam refert Papa Clemens V. in Concilio Viennensi quæ est Clementis, & quam colligi iussit Papa Ioannes 21. cuius hoc est exordium: *Si Dominus in sanctis eius laudari debemus.* Et refert certò couitate ad hoc eum Divinus fuisse instructum revelationibus. Habet, inquit Sanctus hic Pontifex, solum hæc aliquid in quo cætera superat, realem scilicet præsentiam eius quod celebratur, quodque in nobis habeamus, & vixit simul illi quod in hac solemnitate recolimus: reliqua festa ac mysteria Christi, tantum secum præsens habent quod celebratur, quantum ad representationem.

Ipo festo Incarnationis Verbum Divinum non incarnatur, sed tantum nobis representatur. Alia factur velut incarnatum: & necesse est ut mente Deipendamus in Nazareth Virginique intrens scilicet cubiculum: illi comites atque cum ipsa panes in manibus insigne illud beneficium celebremus, quod Deos regnos indignos cumulat adum naturam assumptam sit humanam factus homo, nobisque se exhibuit puerulum tenellum adeo & foetiosum ut illum secundum representationem tantum imaginariam consideramus, & non reali & vera presentia Verbi Divini incarnati, quod solamne ditione oculis intellectus nostri præsens objigitur licet non corporis.

Nec similiter in festo Nativitatis Christus nascitur quantum ad realem & physicam presentiam, nisi tantum quantum ad representationem intellectualem qua nobis proponimus in hac festivitate Christum recentem natum. In festo Ascensionis Domini & delectu Spiritus S. eodem modo sit retentum indubitatum est quod in illis diebus nec Christus cælos periret, nec tunc descendat Spiritus S. in figura lingæ arum ignis in discipulos, sed solum nobis hoc proponitur mysterium, ut meditatio illud præsens exhibeat. Porro in hac solemnitate illud quod celebramus, mysterium est omnino singulare à Deo nobis collatum quo se in cibum eo nobis tradidit, quatenus illum velut cibum nobis incorporaremus, & manente Deo in nobis, nos in illo quoque maneamus: cum enim sit cibum vivum, non solum manet in nobis quia illum comimus sed quia per vitam quam comit, in nobis illo manemus, ad eum modum quo in cibo qui vivit etiam noster manet sanguis. Hoc igitur est quod celebramus in hoc festo, & hoc ipsum est quod in illo præsens exhibetur, in quo

IV. Trobatur ex parte ista de signa perita

Luc. 15

V. sancti habent Deum semper habere vitam.

VI. in

vt in ipso festo & quotiescumque voluerimus portam inueniamus apertam liberumque ingressum, quatenus in cibum sumptus nobis vniatur & incorporetur, nosque in illo maneamus.

Si ea de causa festa celebrentur vt nobis ad memoriam reuocentur beneficia donaque singularia nobis à Deo in illo cœlesti mysterio: vel vna pietate insignis singulque mirabilis viti alicuius sancti quo eius exemplo pronocemur & in nobis virtus gratiæ dona speremus non inferiora: certum est gratiorem in hac adesse rationem, qua maiori celebretur festiuitate: quandoquidem nemini nobis memoria refricet immensi illius beneficij quo se Deus nobis reliquit in cibum; sed & realiter verèque illum manducemus habeamus præsentem atque illius nobis vitam vnamus, qui fons fuit & origo totius sanctitatis Ecclesiæ: hoc concessio, ratio fua det & iustitia postulat vt festiuitas hæc maiori quam ceteræ cultu celebretur: quandoquidem in illo Deum habeamus ita præsentem, vt illum tenemus nosque in illo maneamus.

Communiter digniori celebratur hoc pompa quod pluris æstimamus: Fortuito perdidit mulier illa Euangelica dragmam illam pretiosam, qua non summa diligentia, euersa domo, cunctisque commotis quærit inuentura: quando vero felici omine illam inuenit quanti illam faciat ostendit, dum tali gaudio festum inuentus eius celebrat, vt cor eius tale videatur non posse capere: nec his contenta, insuper conuocat vicinas vicinasque cordis sui manifestat alacritatem, quatenus omnes festum peragant diem, illi ipsi declarante quanti faciat gemmam hanc perditam, at iam inuentam: illis vero mille congratulationibus illi applaudentibus, eo quod nunc habeat quod tanti faciebat: *Congratulamini mihi quia inueni dragmam meam quam perdidit.* Tanti facit Deus animæ perditæ conversionem, vt eam tanta celebret inuiditate & solemnitate vt toti celo festum indicat iucundissimum: *Gaudium est in celo super uno peccatore penitentiam agente.* Nihil tanti faciunt electi quæ Deum habere secum: vt enim eum cognoscunt bonorum omnium compendium, dum illum habent, omnibus perfruuntur: hinc in illis ea nascitur sollicitudo ne desideres sint in illo conseruando, dumque considerant eum intus in anima sua, gaudium non capiunt immensum nimis quo delectantur. E contra vero nihil illos magis affligit & cruciat acerbius quam dum Deus ab

illis discedit Inter maxime mirabilia S. Scripturæ indicauit Abbas Rupertus lucram Iacob cum Deo esse singulari memoria dignam: *Famosa Lib. 3. in lucra & ceteris. v. Ecclesia pro orbem celebrat, Gen. 28. qua homo cum Deo lucratu est.* Lucra in qua Deus cum homine contendit amboque descendunt in arenam ad Monomachiam, præclarum quid est grauesque Sanctis Patribus mouet difficultates. Lucra hæc quam Iacob aggreditur vel iusta est vel iniusta. si iusta, ergo iustum forebat ille causam: vt enim definiunt D. Aug. & D. Tho. declarat, bellum enim dicitur iustum, quod iustam complectitur causam.

Quænam obsecro potest in mundo inueniri causa adeo iusta quæ bellum contra Deum iustificet? Si iniusta sit, qua ratione Deus bello se patitur impugnari iniusto? Iustissima fuit hæc lucra: ratio etenim eius Deo summopere placebat, & quamuis se Iacob ostendit aduersarium, hoc eo fiebat animo vt ille duplicatis orationum viribus eum superaret, quantum ad illud quod impetrare contendebat vt enim pro. at D. Tho. lucra hæc, viribus non agebatur brachiorum corporalibus sed spiritualibus: etenim tota peracta fuit oratione & fetu quibus Iacob Deum quasi constringebat: sunt enim hæc illa brachia (inquit D. Thom.) quibus caelestem illum Angelum fortiter constringebat Dei personam virtusque reprobentem: sicut postmodum Moyses iustis viribus adeo fortiter illum complectebatur, vt quasi vim patiens exclamaret: *Dimitte me.* Quinimo & sæpius hoc tibi contingit dum alius à te quidquam postulaturus, tanta instantia, tot rationibus, precibus & importunitate te premit & fatiget, vt dicas: nequeo me ab illo expedire, tantumque me stringit vt illi me cogat submittere: eodem modo sibi Iacob Deum in hac lucra precibus & lacrymis subiecit (hoc recte tali te modo agere debere eum Deo, vt illum quasi habeas tibi subditum & ei quod postulas indulgentem: quod fieri debet vi lacrymarum, persequentia orationis, precibusque importunis) quod alio loco professimur. Illis igitur Iacob Deo bellum intulit & eundem iustissime: res etenim agebatur Deo iucundissima, cum ille tali affectu viribusque orationis illam peregerit.

Ait igitur D. Tho. quod Iacob periculum aduertens sibi præsens (intellegerat enim fratrem suum Esau copiosa militum manu contra eum accedentem) confugerit ad orationem, quem Deus solatus apparuit illi in figura Angelico-
L. taque

Rupert.
Famosa Lib. 3. in
lucra & ceteris. v.
Ecclesia pro orbem celebrat,
Gen. 28.
qua homo cum Deo lucratu est.
VI.
Hoc probatur in
lucra Iacob cum
Deo.
Li. 99. in
Iosue 9. 10
2. 2. q. 40
ar. 1.
In 2. 31.
Gen.
Gen. 32.

II.
III.
IV.
V.
VI.
VII.
VIII.
IX.
X.
XI.
XII.
XIII.
XIV.
XV.
XVI.
XVII.
XVIII.
XIX.
XX.
XXI.
XXII.
XXIII.
XXIV.
XXV.
XXVI.
XXVII.
XXVIII.
XXIX.
XXX.
XXXI.
XXXII.
XXXIII.
XXXIV.
XXXV.
XXXVI.
XXXVII.
XXXVIII.
XXXIX.
XXXX.
XXXXI.
XXXXII.
XXXXIII.
XXXXIV.
XXXXV.
XXXXVI.
XXXXVII.
XXXXVIII.
XXXXIX.
XXXXX.

taque nocte comes illi adfuit: ad ortum vero aurora dum secessum parat, aduoluit pedibus eius Jacob totus in sulcus lacrymis. Hec fuit eius lucta cumque ea causa esset ne Deus ab illo decederet, bellum erat iustum: quandoquidem nihil Deo magis placeat quam si videat homines vires exercere: vimque adhibere ne ab eis discedat.

VII. Lucta Jacob erat iusta.

Arbitratur & iuste quidem Jacob se cum Deo omnia possidere bona, subsidium & amicum defensorem vires & potentiam quibus roboraretur, exercitum numerosissimum quo contra fratris copias seruetur in columis: vitam securam, quantumvis Esau eam illi conaretur eripere: bona fortunæ & gratiæ licet eum illis persequi laboraret. Omnia hæc & plura iustitia possidere dum Deum haberet secum: ut autem aduerit illum societatem suam velle deserere, larvæque futuri ac præsentiam subtrahere, se indicavit ut perditum: confestim enim ut ille decessisset, ut certum habebat Jacob quod omnibus primaretur bonis quibus ante abundabat, & qui prius vires suas viribus fratris iudicabat superiores, recedente Deo ipsamque deserente, sibi nunc derelictus & viribus infirmus, absque vilo negotio ab Esau fratre foret evertendus semperque perditus, vnde sic ille Deo. Domine mi absit à me ut te dimittam & quantumvis decessum virgeas, hoc scio, maioribus te constringam viribus, oratione, lacrymis precibusque continuis. Domine ne decesseris à me, ne me derelinquas, non dimittam te.

VIII. Idem David quod Jacob postulabat. Ps. 70.

Nec aliud hic Jacob postulavit quam olim David: etenim non minus clare quam ille, cognoscens ea bona quæ illum comitantur ex præsentia Dei, nec non ruinam & interitum ex eius absentia: quando ab hostibus se luxit æterni pressum, convertitur ad Deum & deprecatur. Deus meus ne derelinquas me: Deus meus ne elongeris à me neque discedas à me. Intelligebat illi sancti Deum esse omne bonum, omnem sustinentem omnem defensionem, omne subsidium: & sicut habentes illum secum, habebant quidquid illos reddere poterat securos: ita discedente illo omnibus essent privandi è quibus aliquod poterant haurire commodum: idcirco luctabantur quasi cum Deo paribus viribus ne ab illis decederet, sed semper fidus adhereret, quo declarabant nihil illis tanti referre ac Deum habere secum, nec illis quidquam ita esse charum quod ipsos compelleret ad omnium rerum contemptum, ut ille poterat societas & assistentia Dei.

Illius iacturam per peccatum patimur: quinimo illi mibi persuadere Christum hoc indicasse in se. De qua parabola de qua paulo superius, nimirum de diageno leuano perditâ, figurâ hominis qui ne per peccatum amiserit sit est enim nobis dragma qui solus nobis esse fructus potest precium nostræ estimationis: qua nobis lectissimam contulit utilitatem summamque bonorum: sedula diligentia qua moler illam quæruit, domus eversio, omnium agitati, angulum excussio, preces devorant & postulationes Antiquorum Patrum quibus Deum deprecantur ut veniet in mundum factus homo, ut hoc modo illum recuperaremus eum nobilem locum tenendo perpetuum: Emitte Agnum Domine dominatorem terra. Quot lacrymas, quot suspiria, quot preces effuderunt ut illum attraherent in mundum & inter nos habitaret? Dies illi felicissima eluxit in qua per eorum merita de cœteruo (ut ait Theologus) dignatus est tantorum implere desideria: qui summo affectu illum sperabant, illudque tempus fuit quo natum illum quasi inuenimus: quod quidem se nati dei factum, cumque ita nobis viciniam accepimus, ut se quasi fratrem nostrum gesserit: Primogenitum in multis fratribus. Illa hora fuit in qua nectem in terra sed etiam in cælo celebratum fuit illud gaudium tantique boni possessio: quomodo quæ qui nobis de eius possessione congratulamur, Angeli ut vicini nostri: per acta cupiditatis gloriam laudemque Deo cecinerunt, cui ex sollicitia, laus omnis & honor debetur, & in terra pacem hominibus bonæ voluntatis, eum quæ cessabit omnis inquietudo: mentisque turbatio. Gloria in Excelsis Deo qui in terra pax hominibus bonæ voluntatis, itaque propter summam summam boni æstimationem, Deum intelligo, quod per adventum Christi recepimus, cæcum & terra festa celebrant nobisque congratulamur. Quinimo Saluator nollet desideria exposcisse antiquorum Patrum hoc festum celebrandi: cui nos accepimus possessionem, dixit de Abraham quod illud lumine tantum cognoscens Proprietate quæ res à longe cognoscit, singulari festum hoc hilaritate celebravit: Abraham exultavit ut tu videret diem mortuum, visis & gratias est. Diem suum dicit illum in quo se hominibus tradidit in temporali sua nativitate & societate cum illis: & quia die in illum Abraham in spiritu sanctum vidit, gaudio celebravit illum effusissimum. Nos igitur qui illum iam habemus ita nobiscum ut in nobis sit, se nobis vniat, se nobis præcibus in cibum ut ita illum actus nobiscum habeamus.

Quis enim Deus est ipsa essentia bonitatis, necesse est ut qui iuxta Deum ponitur, a malo liberetur. Aliter fieri non potest & plane necessarium est, ut ab omnibus vir ille malis liberetur qui Deo proximus est, sic ut nullum vereatur infortunium, vivere potest ab omnibus curis expeditus qui hoc adeptus est bonum: cum enim sit essentia ipsius bonitatis, nullum potest illi approximare malum: quis ergo timor illud patendi? & si eodem Doctore teste: tunc quis Deo proximus est quando amor eius illi nos ponit proximos, dicitur vbi tam magis quam in SS. Sacramento nos tunc eo vniat amor eius Diuinus? Hoc admissio cum in illo maneat Deus ab omnibus voluit pena & afflictione liberare quocumque illas inferente.

Quia enim Deus est ipsa essentia bonitatis, necesse est ut qui iuxta Deum ponitur, a malo liberetur. Aliter fieri non potest & plane necessarium est, ut ab omnibus vir ille malis liberetur qui Deo proximus est, sic ut nullum vereatur infortunium, vivere potest ab omnibus curis expeditus qui hoc adeptus est bonum: cum enim sit essentia ipsius bonitatis, nullum potest illi approximare malum: quis ergo timor illud patendi? & si eodem Doctore teste: tunc quis Deo proximus est quando amor eius illi nos ponit proximos, dicitur vbi tam magis quam in SS. Sacramento nos tunc eo vniat amor eius Diuinus? Hoc admissio cum in illo maneat Deus ab omnibus voluit pena & afflictione liberare quocumque illas inferente.

§. 2. Ad omnem nostram sollicitudinis quietem se nobis Deus reliquit in SS. Sacramento: hunc enim David querebat curarum suarum leuamentum.

Propheta Regius agebatur nimis & supra modum laboribus affligebatur: etenim circumquaque premebant illum vrgebantque aduersa: a foetore Saul immitem tollerabat persecutorem qui insatiabili rabie sanguinem eius libere conabatur vitamque tollere innoenti: filius eius Absalom debitam Patri negat reuerentiam, contumeliose afficit, totoque conatur Regno exturbare: Patri subditos mouet ad seditionem, & illi arma sumunt rebelles, cui necessitati ut de opportuno prouideret remedio, necesse fuit praesidia munire militibus, exercitus conferbere qui illa defenderent, Capitaneos eligere copiarum ductores, omnibus prospicere iuxta cuiusque necessitatem: ipsum vero lanceam manu atterere, in arenam descendere, sua praesentia & exemplo cunctum animare populum. Jam curae negotia cunctisque processus domum festinanter eum compellebant ut litigantes audiret, finem processibus imponeret causasque litium definiret: quid plura se negotijs causisque venit circumvallatum quibus supra modum turbatur & affligebatur: his agitum arumnis depressus mentem suam sursum ad Deum e igit atque de imo pectore vocem hanc emittit suspirandam: *Quis mihi dabit pennas sicut columba: Et volabo. Et requiescam a tot malis, afflictionibus, & tumultibus, quibus circumcingor, quo fiat ut ab omni cura recreer & afflictione.*

Sancti Deum semper habuerunt in locum refugij, sibi que persuaserunt quod eos Deo proximis nihil possit inquirere. Ita opinatus est Propheta Ios dum enim calamitatibus vndique premeretur intolerandis, ut his remedium haberet praesentissimum, ad Deum se recipit eius que sic obsecrat: *Pone me iuxta te, & cuiusvis manus pugnet contra me.* Locum hunc exponit D. Thomas & ait: cum Lib mente reuoluisset aduersitates omnes & labores quibus affligebatur anxietatem & tristitiam quam adferri illi poterat consideratio horum omnium malorum: iudicans in nullo sufficiens posse se iuuenire remedium nisi in Deo tantum, qui secundum naturam suam bonitas est incomprehensibilis, quem si haberet sibi proximum, nullum posset timere aduersum, & nullum formidare malum: deinde hoc vniuersum postulat ut eum sibi habeat vicinum, quo fiet ut nullam timeat oppositionem nec aduersitatem, quocumque illam ei inferre voluerit: Et cuiusvis manus pugnet contra me: ad quae verba sic eleganter D. Thom.

II. Et maxime in V. Sacramento.

III. David arumnis pressus ad Deum recurrit. ps. 54. 7.

IV. Quia omnia quae runt sua quietem.

impulsus inclinatione, toto descendit impetu, suum quærens centrum locum quietis suæ proprium: etenim desiderium quo in illud ferebatur, quia per vim extra illud detinebatur, impellit ut dum potest illud assequi, hoc illo fiat impetu, quem propria illi causat gravitas ad descensum in centrum quietis suæ locum proprium. Ignis quanta vi sursum fertur, & quam inquietus properat ut sursum efferatur ubi est eius centrum? Quia dum in eo est iam requiescit, & quantumlibet parum detineatur, illi tamen multum videtur, tantum propter inclinationem naturalem ad quietem suam ut illa perfruatur: quod si oculos coniciamus in omnes creaturas, omnes hac inquietudine turbantur donec quiete centri sui naturalis potiantur. Ita dixit Philosophus: *Omnia moventur propter quietem.* Si cuncta igitur indefesse quærant sibi quietis locum, non mirum si David tot tribulationibus afflatus & persecutionibus attritus, totque negotijs ad extremum defatigatus, locum optet quæratque leuamenti, & velut anhelus, ut illum assequatur, fortius inlacet. An illum invenit? Vtique, & ubi Ipse alio loco hoc exprimit: *Etenim passus invenit sibi domum, & sursum nidum sibi, ubi ponat pullos suos.* Totus exhilaresco, nec enim corpore meo se cor meum continet: *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum.* Subsilio præ gaudio: quia cor meum & quantum ego sum in Deo meo delector: idque eo modo quo turtur & passer, nidos domosque quietis suæ invenerunt in quibus modo omni seposita cura pullos suos excludent, nihil veriti quod illos frigus ex cruciet, aut calor opprimat, aut aer perturbet, aut aqua submergat, & vnicuique verbo iam quiete possunt vivere: quandoquidem in nido viuentes nihil erit quod ipsos molester ut modum quæram quo protegant illos & conferuent.

V.
Vbi David invenit quietem. Ps. 83.

VI.
In Altari- bus Dei.

Deus autem illis adeo beneficus, mihi non minus existit liberalis: quandoquidem ego ut illi, locum mihi quietis invenit: & qualis hic? *Altaria tua Domine, Domine virtutum Rex meus & Deus meus.* Inveni Domine ad leuamentum meum tua altaria, atque in illis te Domine Rex meus & Deus meus. Sciamus obsecro o David quid hæc continent altaria, ut in illis tua requiescat sollicitudo, tuæque graves non te opprimant afflictiones, nec persecutiones timore percellant? Quid in illis invenisti, ut sic tua quiescat anima? An forsitan recrearis in eo quod aurata sunt, affabre composita, & magnifice adornata: Nū-

quid quia pulcherrimas in illis spectas pidenas, raras imagines, ornatumque excellentem? Et oculus tanta delectatur pulchritudine, cultu & compositione, an tibi non ea occurrunt quæ in Regimine tuo ac Regni protectione reddere te possunt anxium, sollicitum & inquietum? Dicamne cor tuum divitijs tantis tamque preciosis iucundari lapidibus, qui operibus interit, parum est quod illa exornent, insuper & rarior emibrant splendidissimos, solis, lunæ, stellarumque sideribus conferendos? An ergo hoc in seclat cor tuum ut dicas Altaria omnem tibi adferre quietem, hilaritatem, & leuamen, imo & omnem auferre sollicitudinem? Omnia hæc nunquid bona sunt limitata opesque viles ut desiderij tui omne vacuum adimpleant? Numquid tu ille qui dixisti nihil in mundo inveniri posse, præter gloriæ Dei præsentiam, quod tunc sitiet appetitur? *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Quomodo ergo te modo loquentem audio, quod in Altariibus iam illud possideas quod tuum poterat satiare desiderium, & omnem sedari sollicitudinem qua premebaris ut illud assequeris? Nosti animum esse capaxem infiniti boni: cuiusque tantum possessione perfecte sedari, ille vero divitiarum & magnificentia quas in his invenimus altariibus, bona sunt finita & limitata, prope ad hanc impletionem capacitatem insufficientia.

VII.
Ex modo hic illi quietem.

Loquitur Rex David spiritu afflatus Prophetico, & lumine prophetiæ cognoscit, hæc Altaria de quibus loquitur, illa esse in quibus aliquando celebraretur consecratio SS. Sacramenti, & tam longe in ipsis hoc detegit, ut autem hoc delectaret, subiungit: *Rex meus & Deus meus, Christus* vetus est Deus & homo sub speciebus sacramentalibus, & cum in Deo tota sit nostra quies, idcirco se suam dicit invenisse, ubi Deum suum conspiciat sacramentatum. Itaque ait: non requiescit anima mea in Altariibus propter aurum in illis rutilans: hoc etenim abundo, nec mihi minus est, quam in his video Altariibus, nec propter refectionem quam haurio ex pulcherrimis picturis rarisque imaginibus, in illis spectandis, nec ob gemmas preciosas quibus illa decorantur: plena namque sunt & abundans his palatia mea, cubæ, cussa & aule ornamentis, & divitijs: non est hoc non est inquam quod mihi gaudium adferat, sed quod in illis intelligam videamque Deum, quem licet certam tantum sub accidentibus panis, verissime tamen scin Deum hæc latere sacramentatum, qui ut me

VIII.
Ex pro- ceptis de consecratio in altari-

habere viciniam sibi, eumque ego mihi, se mihi praebet sub figura cibi vt ita a me sumptus in illo maneat.

Quia thesaurus est verus qui animam ditare potest & ipsa certissime ibi est, vbi est thesaurus suus; & ita illum comedens manet in illo, & ipse in eo: quia cibus est & panis caelestis qui illum sustentat: nullus autem dubitat quin cibus maneat in subiecto illum comedentis, eo modo Deum habeo mecum, & Deus me secum: & cum habenti me Deum, nihil mihi desit, totiusque sim quietus & societate eius satiat: quandoquidem iam illum habeam in Altaribus a teo mihi vicinum, quando illi conspicio, nouo eor metum gaudiorubilat, exultatque supra modum cum in illis locum inueniam quietis meae, protectionem contra inimicos meos, summumque bonum quod fortissimè portas occludat ne illa via malum me possit illum inuadere, quod mihi nocet: quocirca dum me considero solummodo tanto dono fruentem, omnis mihi cura euanescent, & ab omni requiesco defatigatio: quia dum in illo maneo & ille in me, iam equalis patet correspondentia inter animam quae Deum recipit & Deum illi se communicantem: *in me manet & ego in illo*. Correspondent sibi Deus & anima: nam sicut Deum quia bonum est infinitum videtur non quiescere, nisi in subiecto capaci recipere bonum infinitum, & ita requiescere tantum in anima digne illum recipiente: ita similiter anima quia capacitate viget infinita, requiescere non potest nisi Deum habeat a quo perfecte saturetur & impleatur. Et cum opes terraeque bona limitata sint terminumque habeant finitum, quantumuis multis abundet Dauid, non tamen illum satiant, nec eos eius seclant, nec attendit ad aurum, argentum lapidesque pretiosos, quos in altaribus conspiciunt, sed ab bonum infinitum utpote Deum, qui ad quietem & tranquillitatem animae intrare vult eam sub speciebus cibi & potus, atque eo modo in Altaribus illi representatur: & sicut ad quietem suam postulat vt anima in ipsum ingrediatur: ita similiter Deus ad suam, intrare vult in animam: quia sicut solus Deus num potest implere desiderium, ita Deus tuus tantum quiescit quando in te residebit.

Hanc doctrinam D. Aug. produxit, vt verba illa Spiritus S. declararet; cum enim retulisset qualiter Deus in principio mundi caelos condiderat stellis suis & luminibus: rutilos, terram plantis & animalibus fecundam, aquas piscibus

fertiles, aera auiibus, tandem hominem creauit, ad imaginem & similitudinem suam, illique animam velut de visceribus suis eductam indidit: *Inspirauit in faciem eius spiraculum vitae*: homine his peractis progreditur & ait: *Igitur perfecti conuiescunt cali & terra, & omni ornatu eorum, completusque Deus die septimo opus suum quod fecerat, requieuit ab vniuerso opere quod parauerat: requieuit Deus*. Sed qualiter locum habuit in Deo quiesce vt dicatur: *Requieuit Deus*? Nunquid laborauit Deus haec omnia creando, vel forte defatigatus est ingentem hanc condendo disponendoque mundi machinam? Quia non quis dicitur defatigari nisi ex alicuius operis molitione. Vt certum habeo in Deum cadere non posse lassitudinem, & omnium creationem ei maiorem non dedisse molestiam, quam verbi viuis prelationem vt fierent: *Ipsè dixit & facta sunt, ipse mandauit & creata sunt*. Totam hanc SS. Theologiam his verbis comprehendit D. Thom: *Requieuit Deus, nihil enim postmodum factū est totaliter nouū* potto nobis aliquid amplius indicat D. Aug. iudicium circa S. Scriptura phrasim, quod etiā refert D. Greg. illud quod Deus in nobis facit dicitur Deus ipse facere: quia forma loquendi vsus est Apostolus. *Postulat pro nobis ut episcopularet nos*. Dicimus torrentem tiderede exhiatere: non quis subiecta sunt riuus capacia, sed quia riuus illum mouent & iucunditatem: vnde significat quod Deus homine iam creato requieuit: quia illum sibi proposuit in quietem in quo ipse requiesceret. Quando vero Dauid illum intuetur iam Sacramentatum in Altaribus, de eis dicit quod ibi laeum habeat suae quietis, eo quod in illis Deum habeat ita sibi vicinum, vt Deus in illo requiescat: quia Deus in SS. Sacramento causa nobis est quietis omnis & laetamenti.

§. 3. Gentiles multos coluerunt Deos vt necessitatibus suis haberent remedium: Deus autem se nobis tradidit in SS. Sacramento necessitatibus nostris remedium.

D. Aug. argumentum nobis proposuit vt longum ita admisabile & summa doctrina plenum quod profequitur l. 4. de ciuit. Ciu. Dei. C. 4. vsque ad 34. & vltimum proponit hic vir Sanctus cur gentiles tot exerent sibi Deos: etenim vt constat ex Marco Varrone delectas numero superabant. Ortum hoc habuit multos ex coluerint Deos.

X. Qualiter Deus in homine conquiescit: *Gen. 2. 1. requieuit ab vniuerso opere quod parauerat: requieuit Deus*. *1. p. 973. ar. 1. ad 3.*

Li. 8. Ep. ad Eulog. Rom. 3.

Lib. 4. de ciuit. Ciu. Dei. C. 4. vsque ad 34. & vltimum proponit

IX. hie illi emae p. 100.

lib. 11. de ciuit. Ciu. Dei. C. 4.

Prima ratio.

Ad. 17.

II.]

Nihil esse potest & consecrari sine Deo. Secunda ratio.

III.]

Varia Deorum Deorum que nomina.

ex duobus principijs, vno falso & altero vero: verum erat quod intelligerent sine Deo nullam creaturam posse subsistere, nec vitam nec motum nec habere actiuenem. Et vt veram habuerit hanc D. Pauli sententiam quam illis proposuit ex dicto Philosophi: *In ipso viuimus, mouemur, & sumus. Ipse est qui dat vitam, inspirationem & omnia.* Cognoscebant quam necessarius illis esset Deus, quo se possent conseruare: timentes autem ne illis Deus deesset si in quolibet loco suum non haberent diuersum, idcirco multos in alijs retulerunt Deorum. Hinc aliud processit principium idque falsum quo credebant, quod Deus vires suas haberet limitatas, & sicut in mundo homines non possunt ita esse perfecti vt aliquis eorum queat esse vbique, tale de Deo ferebant iudicium, quod esse nequiret in omnibus locis: hinc cuique loco suum addiderunt Deum. Imaginabantur Deum exercitijs in arena decertantibus presentem, non posse in vrbibus loco pacis regimini moderari habenas. Quis mate perentit impossibile est eum terram inambulare, vnde terra assignandus erat Deus, qui in montis vertice extollitur, in vallis humilitate non adoratur, quocirca alius hic statuendus Deus: credebant etenim quod simul in alto montis fastigio atque in valle esse non posset.

Quam ob causam in singulis domibus singulisque locis suum crexerunt Deum, cuius virtute domus illa vel locus in esse consisteret & conseruaretur: & ita tot multiplicarunt Deos Deaque quot erant negotia sibi peragenda, & loca in quibus morarentur, ne quis forte Deo suo priuaretur: nec non nomina eis impulerunt eorum regimini conformia: inde nomen inuiderunt Deo Russine pro campis & aruis, Collina pro collibus, Vallina pro vallibus, Ceteris pro frumento iam seminato, Segetia vt messi eorum prouideret, Tutelina messi conseruatrici, qui calamos nodis solidaret, Nodotus erat qui grana spicis inuolueret vbi condensantur, Volutina: quae strobis praeferret producentis & conseruandis dicebatur. Flora, Lactanus tritico praeerat adhuc tenero, Maturus illud ad maturitatem promouebat: & hoc modo refert D. Aug. solis aruis plures ab eis Deos fuisse praefectos. Ad maris autem regimen vbi auxilium requiritur Diuum mille creaturunt Deos quos ipse enumerat C. 10. vsque 21. Rebus autem humanis exercitum pene conseruebant Deorum innumerabilem, totinquam quot erat actus humani nostraeque necessitates: vnum elegerunt profecturo, alteru

litigaturo, alium vxorem susceperunt. Puerorum conseruebant a primo conceptionis instanti, & pro primis eius iudicijs quae faciebat quoad naturam in corpulento recentet organo. Primo Deum praeficiebant lucinam quae puerum in illuminatione & nauitate adiuuaret, & nuntium quae puero virtutem praeberet matris vbera regendi: Cuminam quae cuius iactentem seruaret. Quae omnia teste eodem Aug. ex illo manant principio quo cognoscebant sine Deo quidquam esse posse bonum aut conseruare, debere perire & consumi.

Hinc ortum arbitror quod dixit Iulius Deo a gentilibus clauis fuisse fortissimis firmata in parietibus, fortique ferro conseruata ne quis eas illis eriperet: *Conseruauit faber aruis periculis ista. malleo eum, quem custodit tunc temporis, hanc glorio bonum est. & conseruauit eum clauis ut non moueretur.* Omne nostrum bonum in eo consistit quod Deos nostros nobis sumos habemus, vnde ne ipsi discedant de quibus adiciat, ex pedis illos glutino, harpaginibus glutinque conseruare ne discedant, auolgant nobis que tollant. Quod si ab illis percontarentur qui Deos suos hoc modo captiuos seruebant, quid hoc modo Deos conseruati praetenderent? Nullum aliud responsum audiret, quam vt Deos de hoc suos secure tuncque sibi conseruarent. Et quare inus verum hic ex mente D. Aug. nullum lapore Deos adorare peruersos adeo & sceleratos cum pars eorum principalior & eminentior eligeretur ex illis qui praeter ceteris enormioribus magisque horrendis iniurias erant criminibus, & illi conseruarent diuinitatis dignitate sublimiores, quorum iniquitates inuercundia ceteris superabant: *Sed isti, sed plane scilicet noscuntur criminum non dignitate virtutum.* Nihilominus hoc concedamus quod illos habuerunt vt Deos, sciebant tamen hoc illis maximi referre, si secum illos custodirent: iusticabant enim quod absque illis nequidem possent respirare, verum si secum illos conseruarent, nullum illos posset malum opprimere.

Idcirco quisque Deos domi suae studebat conseruare, idque laribus maxime abscondit, Deos in vt eos tanto securus conseruarent: idcirco Deos domi vocantur Penates: id est quod eos recludebant: *locus in penetralibus & recessibus domus tutioribus, nequidam* Ita loquitur de Iulio Propheta Baruch quae Bacones bylonij in domibus suis staterant: *Conseruauit vultus illis in domo.* Studebat autem vniquisque maxime Baruch: *Et qua possit securitate Deos suos in penetralibus*

bis conferuare, quo domus suæ per hoc confu-
leret in luminari. Quinimo Laban ablati per
filiam suam Rachel idolis quæ in iutimis do-
mus suæ colebat, quando facturus orationem
illa minime reperit, eripaque nouit futijs agi-
tatur vt phreneticus: arbor abatur enim familiam
suam dijs suis delibutam euidenti iacturæ subij-
cere periculo: vt autem damnum omnie repara-
ret, hoc vincum egit vt iacob fugientem inse-
queretur illos recuperaturus.

Michas ille cuiusque domestici Deos suos in
penetralibus domus suæ magis absconditis ado-
rabat, dum in illam irruerunt milites de exer-
citu Dan & læt ad eorum custodiam aleret
adulescentem leuitam, milites iam in vtpote
magis solliciti quo domum eius diriperent, illam
percurrerunt idola inuenerunt aurea & argen-
tea, atque ex iutero quod ex furto eorum sibi
promittebant secum illa detulerunt: vt autem
Michas familiares idola minime repererunt, exa-
nimes illos insecuti sunt, vociferantes, emulantes,
caelumque inclementes: *Viri qui habitabam in e-
dijs Michas, clamantes secus sunt. Et post ter-
gum clamare ceperunt: perturbauerunt metumque
inuiserunt illis hos clamores audientibus qui-
bus incessanter insequerantur eodem passu con-
clamantes quo milites iter suum conficiebant.*
Vt autem illos celeri adeo gressu properantes
adueniunt, ad Micham milites reuertuntur fu-
res idolorum, atque illi: Quid reru tibi deest,
quod te oppressit infortunium? An aliqua in do-
mo tua te verat calamitas irremediabilis? Num
facilitatem tuarum passus es iacturam? An for-
te parietes domusque tua corruerunt, segumque rui-
na sua filios sepeliuit & familiares? *Quæ te
excitat iactura vt vocibus sic nobis exclames an-
solitis? Hæc ne miserum, respondet, quid à me
percontamini? Domum meam dijs priuatis cū
illos mihi deperdati estis, hinc causa luctus
hinc in celum voces extollo: Deos meos quos mi-
hi socii iussu, Et scitis quid sibi est? Quid hoc
admiramini mihi inam non finiri cum Deos
meos non habeam vitæ inæ obseruaciones quos
in penetralibus domus meæ asseruabam. An gra-
uitus illam poterat virgere, damnum, iactura &
euerfio quam dum illa dijs suis spoliatur? Et si
tantum mihi aduenit infortunium, ne queratis
moestitiæ causam? Et cum tantum stult. sceret
ille dijs suis confidens quos ipse manibus suis
consecerat iudicia quales esse potuerunt: ihilo-
minis talis erat necessitas quam illi iudicabant
secum habendi Deum, vt sibi persuaderent, li-*

cet tales solummodo domi suæ haberent, rerum
omnium certo gauderent remedio: vnde cum
hæc ita esse cognoscere tanto eorum iactu-
ram dolore prolequebantur.

*Et tu serus meus iacob quem elegi, semen abra-
ham amici mei. Israel interpretatur videns Deum: 12. 50*
vnde significat: tu Christiane qui per lumen fi-
dei cognitionem assequeris totaque conspicis inde col-
lectitudine qualis Deus tuus verus sit nempe ille quæ
Christus, cognosce quam necessarium tibi sit necessa-
illum habere tecum necessitatibus tuis reme-
dium. Si Gentiles vt certum arbitrati sunt om-
nem suam ruinam & iacturam ex illo manare
quod secum Deos suos falsos non haberent,
quos si haberent omnie sibi certo sperabant bon-
num quo indigebant, quodque optare possent
pollicebantur. Quanto maiori certitudine hoc
sperare debet Christianus si secum habeat Chri-
stum, verum Deum, de quo velut de diuina sca-
turgine omnia vera bona proueniunt. *Deus &
quæ bona cuncta procedunt.* Quatenus ex hac cog-
nitione pateat necessitas qua illum semper secum
habere conueniat. Erant dii illi inanes, si nam-

que vnam illis adscribebant potentiam, negabant
alteram; & eorum neminem adeo perfectum
debeant, vt tota plenitudine gauderet diuina. Deus au-
tem si illam constituerent, opus non erat tem-
por multiplicare Deos, tot rebus diuersis ac ne-
cessitatibus praefectos: cum ille qui perfectus est
posset omnibus succurrere, alterius non indige-
ret societate. Christus Dominus noster illa per-
fecte possidet totaque eius plenitudine gaudet,
sic vniuersum sit extra illam diuinitatem: hæc e-
nim ea est quam aliz diuinae personæ SS. Tri-
nitatis indiuisibiliter complectuntur: *Videte Deum. 12.*
*quod ego sum solus & non sit alius Deus praeter
me.*

Et tu Christiane illum vt talem confiteris &
assequeris cum hoc fides te doceat: quanta igitur
maiori ratione tibi adueniendum est ne ipse te
deserat & quanto diligentiori studio quam in-
fideles ad laborandum vt illum in anima tuâ
conferuas: eum probe noneris quanto verior sit
bonorum ille cunulus quem ex eius praesentia
sis assecutus & malorum infortunium quod ex
eius absentia te sit contriturum, donec te totum
euerat: *Et in Israel:* non audeat infidelis vel ad
passum vnum progredi nisi comite Deo suo, tu
vero Christiane nonne iudicabis maiorem tibi
incumbere necessitatem tecum semper ad tui
conseruationem Christum habendi: Quod si ita
esse sentias, qua ratione sic visis ac si hoc mini-

IX. Exhortatio ad meliorem vite frugem.

me cognosceres? Quomodo mundana te rapit voluptas, Martialia conuiuia, contumelie vindicta, in pudicitie delectatio, denariorum luctum, vt propter quamlibet rem, pauca dico, propter leuam recreationem Deum delectas & nihili facias si illum ex tua propellas societate. Talis autem est Dei misericordia, vt quotiescumque volueris, illum inuenias, & vt semper dum illo indigeris non necesse tibi sit multo illum ad te labore adducere, manere tecum vult in SS. Sacramento: vt dum te digne ad eius preparas receptionem, illum habes ita tibi vicinum vt tu in ipso maneat, & ipse in anima tua: vt sic illum complexus ita tibi vnium, tanto certius tibi constet calamitatibus tuis remedium & iam dum cognosces quam necessarius vite tue & conseruationi Deus sit, vt hæc tibi non deficiat dum illam intendis, se tibi in perpetuum liberaliter exhibet, & quod quotiescumque illum volueris, & vt si inimici tui potentissimi vires tuas conatu fuerint euertere vt te superent, tibi Dei vires non deficient, quibus contra eos præualeas ipsique superent, se Deus totum tibi tradiditque illo modo vt illi te vniue valeas, & ipse tibi vniat: quatenus dum te gloriaris sic illi vicium, de eius non dubites protectione, & remedio tuis afflictionibus opportuno, atque maxime in signum bonorum tuorum secunda gaudeas possessione.

h. 4. Vt perfecte in Deo maneremus nobiscum manere voluit in SS. Sacramento.

I. Deus summo-pere nostrum de-siderat bonum.

Multo studiosius Deus nostrum intendit commodum quam nos ipsi & sicut claris cognoscit quam nos medium quo nascamur illud quod nobis maximi refert, ita semper conatur nobis illud, & proponere & persuadere. Maximum animæ nostræ bonum consistit in eo quod creaturas celeriter transeamus & in illo sistamus qui est vltimus noster finis, & quemadmodum possessio vltimi nostri finis cumulus est nostrorum omnium bonorum, vt in illis finis securi, cum ipse tantum sit vltimus noster finis, semper adlaborauit vt illi tantum vniemur, cum maximum creaturæ bonum in vniene cum vltimo suo fine consistat: & ea fuit ratio ob quam semper esse voluit solus Deus, sic vt nunquam permitteret alium cum illo nostræ vniui voluntati. Hoc principale

nobis præceptum imposuit: Diligi Dominum Deum tuum cuius cordi tua, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis. Hoc tenent, inquit Deus, me primum hoc à te respicere vt voluntatem tuam præter me nemini tradas, certum meum tantum, exclusis alijs, amorem admittat, animam tuam solus ego possideam, excludantur alijs: intellectus tuus ita tantum intendat vt cognoscat, quanta tui gratia fecerim vt ita me solum diligere tenearis, nihil nisi Deus ipse tuam occupet voluntatem: hoc effugiat vt eo modo maxima nobis bona conueniat. *Pallium breue est, & verumque speritum parit.*

Nostræ voluntatis amor limitatus est, Pallium valde breue, vestis que plures necque operire, unde si ad vnum quis inclinetur, necesse est ab alio se diuerat, ac prompte conatus non potest adesse: vt autem principiorum nampe Deo non deficiat, intereo ipse solus in hunc locum petit. Hinc magna illa Deo sollicitudo ait: Non habebis Deum alienum ceramæ. Nihil nisi sibi permittit fieri adorationem, illam sibi soli referant, & omne illud quod ipse non efficit, habuit vt quid voluntati non propriam sed vt Deum eius alienum, & sicut illi care voluit Deus possessionem rei alienæ sed, proprie, intereo desiderium illi abstulit alterius quam sui prorsus est enim Deus eius, & quia talis est, vult vt illum habeat tanquam rem propriam atque ad nullam aliam deficiat: *Videte quod ego sum sic Deus, & non sit alius Deus: prorsus misericors ego sum Deus humane voluntatis & extra me nullus est alius q. d. nullum alium intendere debet finem nec bonum quo mouetur eius inclinatio, pariter me solum, quia qui quid appetit voluntas dirigi debet vt tantò, me abundantius possideat.*

Postquam Patriarcha Iacob Deum vidit mysterio innumum scæle de celo descendenti, cuiusque quibus illum Deum promissis demereret multa eaque magna in gratitudinem illi obtulit: *Votum vniue deo nisi fuerit Dominus mecum Gen. & confiteris me in via per quam ego ambulo, vniue mihi Dominus in Deum, cuius vniue que delectat mihi de carnis offeram tibi. Hoc singulari fuit illius votum: Erit mihi Dominus in D. am. Quid hoc ô Iacob, quid Deo promittis, quale hoc votum, Erit mihi Dominus in Deum? D. Thom. cum vniue debere de aliquo maiori bono quam illud ad Deum quod obtingitur, quod liberum esse debet & spontaneum, ita vt possimus illud non vniue Deo*

illi cui vouemus: cum autem Dominum habere in Deum non fuerit liberum Jacob, nec spontaneum, imo necessarium & obligatorum: an inde manet Deo bonum ex eo quod Jacob illi promittit: *Erit mihi Dominus in Deum?* forte Deus non est quamuis Jacob illum ut talem non habeat? Indubie non ego facio Deum, quia illum mihi ut talem propono: etenim sine hoc iam Deus est. Argumentum hoc est quod D. Hilar. conuincit hypocrisis sibi persuadentes se rem facere Deo grauisimam dicendo: *Domine Domine, dum cor ad eus habent obedientia longe separatam: quasi vero Deus non esset nisi illum hoc nomine uocarent.* Si igitur promissum Deo factum de bono non sit eminentiori quod illi speraretur, quale uotum hoc est Jacob: *Erit mihi Dominus in Deum?* Hæc communis est expositio: promissum Patriarcha: *Erit mihi Dominus in Deum* non absolute: quia ad hoc iam ex lege Diuina tenebatur, sed in ordine ad particularem uenerationem nouumque cultum quo illum uenerari pollicebatur, nempe dum illi altare edificaret, offerretque decimas, ad quæ omnia non tenebatur, tunc autem se ad singularem nouumque dedebat obligationem: & ita insinuat uisetur D. Thom.

Aliorum opinio est quod Jacob nouo se uoluerit voto Deo obstringere, præter illud ad quod iam vi legis Diuinæ tenebatur, nempe: quod Dominus illi esset in Deum: quia uotum etiam esse potest de illo in ordine ad quod homo particulari tenetur obligatione, cuius obligationi se & altero uult obligare voto. Itaque tunc non solum obligatur ex uirtute & obligatione legis sed etiam per uirtutem particularem religionis, secundum quam homo stare tenetur promissis à se Deo factis. Circa hoc eleuauerit more suo disputat Casetanus: & declarat D. Thom. dicens: eum noluisse dicere quod promissum illud Jacob uotum fuerit proprie & rigore sumptum sed forma aliqua limitata.

Porro si diligenter attendamus quod ait D. Thom. & eius uerba perscrutemur, colligimus uotum fuisse eminentissimum, ælesti Diuinaque plenè Philosophia quæ nostrum confirmat argumentum: quod scilicet Jacob singulari quadam uoluerit ueneratione Deum colere, uotum illi uolens, affectuque cordis sui illi totaliter in omnibus actionibus suis offerens: quod in omnibus illis Deo tantum beneplacitum intenderet, nec ad aliud affectum suum & desiderium desisteret. *Erit mihi Dominus in Deum.*

Hoc uoluit illi uerbis hæc promittere, & omnes nationes per nomen hoc Deus primam intelligunt causam principalem & uniuersalem, de qua uelut de communi principio omnia procedunt, & ad quam uelut ad ultimum suum finem cuncta diriguntur: itaque habere Dominum in Deum nihil erit aliud quam illi uoluntatem suam omnesque dedicare affectus: ita ut aliud nihil uelit, aliud nihil prætendat, quærat & diligit: præter ipsum solum, atque ad ipsum solum dirigat quicquid fecerit & desiderauerit uelut ad ultimum finem cuius amore tantum eius mouetur affectus: & ita quod obtulit Jacob, uotumque ab eo factum, hoc fuit uita se Deo totum consecraret, & in eo tantum speraret, illique soli omnia opera sua, actiones, & cogitationes offerret, illi ut ultimum sibi finem proponens: Non dixit: *Erit mihi Dominus pro Deo*, sed *erit mihi Dominus in Deum*: ut enim aduenit ex D. August. D. Thom. præpositio *Innotum* significat animam quo se mouet & dirigit ad aliquod. Et quia Jacob promittebat omnes motus suos & affectus animæ in Deum solummodo dirigendos, amoremque suum in illo dirigendum ideo uotum hoc emittens ait: *Erit mihi Dominus in Deum.* Et quia omne bonum nostrum in eo consistit, ideo nos uult obligare Deus, ut ipsum solum colamus ut Deum, & ad ipsum solum uelut ad ultimum finem nostrum omnia dirigamus: ita ut uoluntas nostra nihil præter ipsum exoptet, illique se totum tradat: & hoc modo habere Dominum in Deum res est plane singularis quam ut excellentem nobis sacra Pagina manifestat.

In hac testimonium habemus irrefragabile quod nobis scriptum reliquit D. Ioan. in Apoc. Ostendit D. August. reuelatum illi fuisse statum beatitudinis & gloriæ sanctorum, qua in caelo persueunt impleto huius uitæ termino: Deus autem apparet illi sub symbolo pretiosissimæ illius ciuitatis Hierusalem, omni lapide pretioso, diuitijs, decore, & maiestate circumquaque præfulgentis: *Eccæ tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis, & ipsi populus eius erunt. Ipse Deus cum eis, erit eorum Deus.* Verba hæc singularia continent mysteria. Tabernaculum de quo loquitur, est magnificum illud solium quod erexit Deus in gloriæ suæ demonstrationem, quod esse uoluit thronum suum eminentissimum, in quo semper residens suam manifestaret excellentiam. Est igitur congregatio & societas in qua coniuncti omnes beati in amore perfecti.

V. Quid sit habere Dominum in Deum.

Tract. 19. in Ioan. Ser. 6. de uerb. Domini. 2. 2. q. 2. art. 2.

15. Lib. 20. de ciu. c. 16. c. 17. VI. Explicatur per statum beatitudinis. Apoc. 21. 1.

perfecto, & æterna quam contemplantur gloria fruuntur velut ciues caelestes, civitatem fundant sanctam Hierusalem Triumphantem & gloriosam iuxta illud D. Augustini. *Civitas est civitas unita.* Vnde civitas quam vidit D. Ioann. alia non fuit, quam unio & societas sanctorum civium caelestis illius curiæ: quoniam nomen quod illi adscribitur eius spectator, nostrum confirmat intentum: *Ecce tabernaculum Dei cum hominibus:* quod ait Rupert. idem est ac: *Ex hominibus:* quia totum illud tabernaculum edificatur & exurgit ex hominibus iustis & sanctis solum ascendentibus ut ciues adscribantur caelestis illius Hierusalem.

VII.
Quid sit esse Deum in civ.

Et continuo subiungit: *Et habitabit civitateis,* id est, *in eis,* quia Deus est eorum, atque ut talis se totum illis tradit ut toto illo pervivatur: *Et ipse Deus cum eis eris eorum Deus:* quia se totum beatis communicans, erit cum eis eorum Deus. Et quid hinc sequetur? *Et ipse populus eius erunt:* quia illum ut Deum suum venerabuntur, illi totum suum dedican lo affectum, & ad ipsum omnes suas adiones, amorem, & gaudium dirigendo: ita ut aliud nihil desiderari sint, amari & perfuturi nisi ipso solo. Hoc est esse Deum in illis velut in throno & illos in Deo velut in centro & ultimo suarum sine actionū. Sæpe diximus eo quod SS. Sacramentum pignus sit gloriæ, quandam habeat cum illa conformitatem & proportionem: quod enim de illa dicitur facile potest huic applicari. Vnde si D. Aug. asserat D. Ioann. statum ostensum fuisse beatitudinis & gloriæ electorum, optime licet dicere in verbis illis quæ audiuit significare voluisse statum SS. Sacramenti: est etiam tabernaculum Dei & Sancta Sanctorum in qua Christus Sanctus Sanctorum latet Sacramentatus: vocatur tabernaculum Dei ubi habitat cum hominibus: quia habitaturus cum illis Christus perpetua societate comes, mansit sub speciebus sacramentalibus: & si velimus dicere quod est ex hominibus, intelligendum est quod dum homines sese ununt in communione SS. Sacramenti, erigant Ecclesiæ tabernaculum in amore & charitate: est etenim congregatio fidelium: quia hoc est amoris Sacramentum & hæc congregatio illi quasi insinatur & incorporatur quia ut eius materia, nempe panis & vinum ex multis conficitur granis multique racemis ex quibus panis punitur & vini liquor emanat: ita fideles in hoc SS. Sacramento passiter ununt, corpus efficiunt mysticum congregationem nempe Eccle-

VIII.
Applicatur hæc V. Sacramento.

siæ quæ ex unione affurgit quæ inter se conveniunt uniformes & in illo congregati: *Panus panis & vinum corpus multum omnes qui de uno pane & de uno calice participamus.*

Hic adest Deus veluti in proprio celitudine & gloria: lux residens throno: ut enim infra dicendum Christus hæc Divina sua participata tributa, omnipotentis, sapientis, misericordis & iustitiae: & sicut beatus Deus est eorum Deus, quia se totum illis in statum gloriæ communicat: ita & hic ubi Christus se totum iustus communicat, dicere nobis licet quod officium implet Dei eorum. Imo hoc ipsum nobis in Evangelio declaratur: *in me manet & ego in illis.* Manet Deus in iustis: quia in SS. Sacramento se Deum ostendit eorum perfecta & integra sui traditione: cum in illo tribuat eis corpus suum, animam & divinitatem idque ut eos obliget quatenus eum habeant & venerentur ut Deum suum, id est ut se totos suosque omnes affectus integre illi deducant, ut ita in ipso maneat: *In me manet,* & votum offerant Patriarche Jacob, illum ut Deum suum habentes atque in signum venerationis decimas cum Jacob illi persolventes: *Et de omnibus quæ dederis mihi, decimas offeram tibi.* Quo verbo non tantum in licet quod decimam bonorum suorum partem illi consecraret, sed quidquid in illo esset totum Deo dedicaret. Dixit cum D. August. D. Greg. numerum denariæ esse perfectum, integrum complementum & omnium numerorum simplicium collectionem: & id quia omnes comprehendit: unde indicat vult 4. 3. quod totius essentia suæ complementum perficit. *Lib. 10. nax suæ cumulum, bonaque omnia Deo esse oblaturus, ut per hanc universalem aëo congratio rem ostenderet quod illum ut Deum suum honoraret: quandoquidem perfecte tradideret quidquid erat & quidquid in illo poterat inveniri. Hæc illa est perfecta traditio a nobis faciendâ Deo in SS. Sacramento: ut in nobis verificetur illud: *In me manet & ego in illis.**

III.
Ratio proxima ex Socio.

g. s. Manet Christus cum hominibus in SS. Sacramento, ne querant illum, cum secum habeant, & ita ad alium non divertant.

Monet D. August. istam questionem, erit infideles Deo Israel nunquam crederent templum, quandoquidem cuiusque Deo, quem cognoscebant, continuo templum adificarent.

III.
Ratio proxima ex Socio.

III.
Ratio proxima ex Socio.

III.
Ratio proxima ex Socio.

Certò constat non hoc eos omisisse, quia illum minime cognoscebant: quia mille modis eius habere poterunt notitiam ex operibus heroicis & eminentibus quæ tum audiebant, tum ab illo experimento didicerant: & si opera eminentiora in quolibet genere causa erant, quia illum quum in his notabant excellere, siue bona siue mala essent, cognoscerent colerentque ut Deum: cum tanta tamque stupenda in omni genere bonitatis cernerent in Deo Israel, clarum erat quod ex illis aliquid trahere poterant, quo cognoscerent illum, argumentum: *Omnes timent Deum Israel*: timore autem tenebatur quo eos ad observationem mandatorum eius impellebat, in quibus cognoscere poterant eum non minus esse verum Deum quam falsos suos Deos esse crediderunt. Eum igitur si tanquam Deum cognoverunt, qua de causa templum illi non dedicantur, cum cæteris dedicassent? Et si nota fuerint illis eius prodigia cur soli Deo Israel hunc templi honorem non impenderunt? Experti sunt Chananzæ brachij illius potentiam atque in illa vires experti sunt exercitiis suis multo fortiores atque in rigorosa suorum cladē perceperunt neminē in ordine ad creaturas illi potuisse resistere. Romani arrogant adeo suisque fidentes viribus, quamvis rerum Domini totum armis suis mundum suo subiugassent imperio & quamvis potentissimos quosque urbi suæ reddidissent tributarios: nihilominus ipsi & Chananzæ, se Deo Israel facti sunt viribus infirmiores: etenim auditio eius nomine timore percussus eius potentia, se perditos arbitrabantur: & licet totum mundum gloriarentur potentia suæ subditum, nihilominus superbæ suæ cristas demittebant soli nomini Dei Israel sublati: & cū supremam hanc auctoritatem in falsis suis Dijs tandemquam experirentur, his tamen omnibus & eorum singulis templis statuerunt, soli vero Deo Israel in hoc detraherunt vi illi nunquam templa consecravit.

Quæ huius rei ratio licet valde difficilis sit, eam tamen tetigit D. August. cur templum erigere illi neglexerint. Et ea est quia Socrates scripserat, cuius doctrina ab omnibus communi suffragio recipiebatur, quod cuiusvis Deo templum edificabatur, eundem honorare oportebat iuxta modum ab illo prescriptum, & inæstari eius & supremæ auctoritati condignum: in huius recognitionem ab omnibus coli par erat secundum id quod ipse disponebat ad maiorem cultus sui venerationem. Ut autem hoc

illis semper innouit Deum Israel velle solum esse Deum, sibi que soli adorationem fieri suæ diuinitatis: illi vero non vnum solum admitterent Deum, quem adorarent, sed plures quos multis suis ac diuersis colerent calamitatibus auxiliatores: idcirco illi templum consecrari non consenserunt, quia illum eo modo quo volebat, volebant venerari, scilicet ut solum Deum. Et ita quia semper solus volebat esse Deus, eum solum templo priuarunt. Quia vero erectio templi Deo, strictam iuducebat obligationem illi soli perfectam diuinitatis eius exhibendi venerationem, cum totali voluntatis resignatione, ne alium aut quærerent aut desiderarent, ne nos illum quæreremus nostrasque ad alium delecteremus cogitationes, quam ad diuinitatis eius contemplationem, nec aliud quicquam sibi voluntatem alliceret, & tantum illi complacere studeremus in mandatorum eius observatione: cum iam illi gentiles templa non statuerint, hoc exposcit ut quisque nostrum templum sit quatenus illo in nobis velut in templo manente, satisfaciamus obligationi ad quam nos adstringit, ut animo plane suero nos illi consignemus, quatenus cor nostrum offerentes illi, tantum viuat in Deo viuens. Eam ob causam nobiscum manet, ut illum facile in nobis admittentes velut eius templum, maneamus in illo semper, & ipse solus à nobis honoretur: *In me manet & ego in illo.*

Deus nos totos sibi vult, quia vnicuique nostrum se totum gestit tradere: idcirco ita bet ut illam solum desideremus, quatenus intelligamus cuncta hæc esse eius desideria ut hominem tanto arctius secum retineat. In actibus nostræ venerationis hic maxime Deo placet quo probamus quod illi soli velut Deo loquamur, ipsum solum ut Deum audiamus, ad ipsum solum ut Deum actiones nostras, cogitationes, vitamque dirigamus: quia hoc intendit ut experientia dicamus quod cum vnoquoque nostrum loquatur, & singulis quasi solis fauceat, singulos quasi solos audiat, singulis quasi solis amorem suum offerat & tradat, & hoc quomodo? Manens nobiscum in SS. Sacramento, quo vnicuique nostrum illum sigillatim recipiat illic que delectetur: quia hoc modo patet quod non agat solis operibus in generalis, quibus omnes vniuersaliter conseruat & esse præbet quod habent, sed operibus vnicuique maxime proprijs quibus nos cumulat abundanter. Quia quantum spectat ad opus creationis, siquidem verum sit & cognos-

IV.
Ob quâ
Deus in
nobis tē-
plum po-
stulat.

17

V.
Et cum
solum di-
ligamus.

VI. Cuius beneficia omnes creaturas hanc illi laudem occurrentes: licet generaliter ge-
nerata sunt omnibus.
Pf. 99. 3.

Hebr. 1. 3. *Portans omnia verbo virtutis suis:* etenim ut significet quod neminem deserat, donec illum in portum securum suae introduxerit inclinationi, termino vitur, *Portans:* quia quando quicumque aliquid in se suscipit, ne dubites tantam eius ager curam quantum suscipit ne forte in aliquod contrahat praecipitium: quandoquidem qui ea suis tollit humeris, illi ut sibi prospiciat, proficiet: ut autem Apostolus significet nos inde finiret a Deo custodiri, ait quod nos deducat & in ultimum finem nostrum dirigat ac si nos humeris suis portaret: *Portans omnia.*

In opere redemptionis, fateor me redemit de perpetua miseraque captivitate, qua me peccatum detinebat gravi praesum iugo, & intolerabili daemonis imperio, pretio sui sanguinis infinito, quem effudit me liberaturus: attamen & hoc fateor, opus hoc ita cunctis generale ut audire me iudicem infinitam populi multitudinem Deo gratiarum actiones perfolentem: *Redemisti nos Domine Deus in sanguine tuo omnes nos Domine participes effectisti pretiosi pretij sanguinis tui preciosissimi: & quamvis haec opera sint plane eminentia, omnia & singula maximorum meorum honorum causa, cerno tamen quod in illis d. Domine te totum omnibus tradas: & ego (vera proloquor) te totum mihi desidero, sicut me totum tibi postulas, ut tu totus in me maneat, sicut me totum in te manere desideras. Hoc nobis concedit Deus in Divino hoc Sacramento: *Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in illo.**

VII. SS. tamen Sacramenti est nobis singularare. Nota.

Suscipit me solum Deus in se quia verum meum est alimentum, meumque panis est vivus: illum etenim manducans, totus ego in illo maneo, & in me recipio Deum: quia de me templum illi consecrans ad eius venerationem, solum in SS. Sacramento recipiens, illi soli ingressum in animam meam concedo, ab illa quicquid Deus non est exurbans. Per hoc illi soli loquor & ipse mihi, ipsum solum audjo, & ille me: me solo gaudet & ego illo, & dum

solum fauorem exterior & delicarum delectatione abundantia quam mihi communicat, nisi fallor, opera in me efficit ita propria ut mihi solus concedat in ipsis, & quasi soli illis gaudeo, cogit & solo solus vivo. Quare dum faciam suscipio Synaxim se totum mihi communicat, & illum recipiens meque in illum transformans voluntatem meam, animam, & cogitationes perficit, sicut ille configno. Hoc ut singularare proprium & proprium sponi si donum spona de illo gloriando trutinat: *Dilectus meus mihi, & ego illi: non calceat vbera mea callos abstinens.* Dilectus meus totus mihi est, quia dum totus in me manet ego quousque in ipso maneo: *In me manet ego & ego in te* & hoc perinde vnde sequitur: *Ex eo quod inter vbera mea sum, non morabitur, eo quod maneat velut in lactatione mea & mansione inter vbera Ecclesiae.* Vbera Ecclesiae sunt illud quo nutrit & fovet filios suos: delectat eo modo quo mater infantulum vberibus lactat & nutrit. Hoc esse dico SS. Sacramento in illo quippe nobis nutrimentum exhibet secundum statum ad quem nos in filios suos extollit, & sicut ille se solo se nutrit, ita quoque se nosa prebet in SS. Sacramento, ut eo ipso nos sustentemus. Hoc dato congrue dicitur quod ex eo quod Deus maneat velut in domo inter vbera Ecclesiae, SS. dico Sacramento, bene sequatur, quod totus mihi sit: quia se totum in illo mihi concedit & ego me totum illi, cum me in recipium eius illi configno, quo venerationem illi exhibeam voluntati eius beneplacitam qua cum talis sit, ut solus esse velit, nos impellit ut ipsi soli nos resignemus: *In me manet & ego in illo.*

Quando pater filium summo prosequitur affectu recenter illi notum d. patitur ut vixit illi alteri tradat nutricia alendum, sed mater propria suis eam lactet vberibus: & quamvis alij fuerint filij alienis educati vberibus, quia in illis inclinationes advertit lacti quod suzerunt conformet, quodque ab ingenua degenerare nobilitate iudicio ne hic quem tanti facit a panis sui progentie degeneret, vult ut materno educetur lacte, proprio alimento caloribus sui naturalibus non nutritur secundum iustitias patris conditiones de mater que ferventer spem diligat, eos condescendit beneplacito, & infantem suis alit vberibus.

Natus Deo est velut charissimus filius populi Christiani quem in Divino illo genitricis trimonio quod Christus cum sponsa sua Ecclesia consummavit in thalamo Crucis, & velut filium dolorem ratorumque cruciatum, summo

pere dilexistis, quod ipse donorum telatus est excellen-
tiam, quibus illum statim cumulauit, quae
praeteritis vique modo ita fuerunt superiora, vt
in admirationem rapuerint ea cognoscentes.
Quinimo à longe illa dignoscens Dauid lumine
collustratus Prophetae, ait: *Non sicut taliter om-
ni nationi, & iudicia sua non manifestauit eis:*
nullam etenim nationem ita Deus extulit vt il-
lam participem redderet nobilissimi sui sangui-
nis, quem dum illi ad eius pro, inat exaltatione;
ad itatum ascendit supremum, qualis est populi
Christiani, qui issem gaudet privilegijs quibus
Diuitias: quando quidem eo accesserit vt esset
Deus, si non ex natura factem ex gratia, cum
fructus eius in hunc finem Christus Domi-
nus.

Progenies sponsae suae Ecclesiae illustris, ea
est quam illi tribuit in nobilitate sanguinis sui,
quem eius gratia profudit, illi communicauit
privilegia sua, imo & e conditiones Dei: cum il-
lam sanctam reddiderit immaculatam, non ha-
bentem rugam aut imperfectionem qua vilescer-
et: hos illi titulos ascribit D. Paulus, quando
faciens de illa mentionem dege eius nobili-
tatem quo Christus illam vt sponsam suam
deceat, ait: *Christus dilexit Ecclesiam & tradi-
dit semetipsum pro ea vt illam sanctificaret: & ti-
tulos exponens quos ex eius nobilitate con-
quisiuit, addit: Vt exhiberet ipse sibi gloriosum Ec-
clesiam, non habentem maculam aut rugam aut
aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta & immaculata.*
Hae sunt nobilitas quam illi concessit, & in il-
lam sibi proprios transfudit titulos, vt alio loco
declarat idem Apostolo, quos illi Christus sponsus
eius tribuit, suo sanguine illi communicatos:
Lanctis aqua in verbo, proprios ingenitae sibi
nobilitati: *Tulus decebat vt esset nobis Pontifex
sanctus, innocens, impollutus.* Et eadem phrasi D.
Petrus de pretio loquens nostrae redemptionis,
pretioso nimirum Christi sanguine, illius memi-
nit, eisdem illum titulis honorans: *Sed pretioso
sanguine agni immaculati Iesu Christi.* Secundum
hanc nobilitatem filios suos fideles Christus di-
ligebat: vt autem ab illa non deficerent alijs non
permittit illos quam sponsae suae Ecclesiae nutri-
vberibus SS. scilicet Sacramento, in quo dum se
Deus ipse tradit, illos Dei conditionibus & Di-
uitijs adornat inclinationibus.

Alius filius Deo gentes populos fuit Iudaic-
cos, illum nutrix commendauit alendum nem-
pe Moyse. *Porta enim in sinu tuo, sicut portare so-
let nutrix infantulum.* Porro alimentu hos quo

illum nutrix illa alebat, terrenum fuit: quam-
uis enim Moyles sanctus fuerit, vt homo, tamen
inclinationes Iudaeis infudit hominum: terrenoque
affectus iuxta nutrimenti qualitatem: *Bona terra Isr. 1. 19.*
comeditis, & cum terminos transgressi sint quos
illis Deus praefixerat, nec promptam illam ler-
uauerunt erga Dei voluntatem obedientiam, qui
illos nobilitabat, non procefferunt secundum no-
bilitatem familiae hereditariae illius nobilis pro-
genies, qui creauit illos deditque esse naturales:
& ita illo nutrimento à Patris sui Dei nobili-
tate degenerarunt: cum terrenis insecti
prodierint inclinationibus. Verumtamen no pa-
titor populum Christianum alijs quam sponsae
suae Ecclesiae lactari vberibus, vt ex illis sanctita-
tis eius trahens nobilitatem, in omnibus Chri-
sto patri suo assimiletur: idcirco se nobis praeb-
et in cibum quatenus ipsum nobis incorpo-
rantes & ipso manente in nobis, ex eius alime-
to Diuinitas renascamus clari conditionibus & in
nostris inclinationibus diuini magis quam hu-
mani videamur: *Et in me manet & ego in illo.* Et
cum Deus vt pater amantissimus se nobis tra-
dat, nos ipsi velut amantissimi filij eo modo nos
illi tradamus, vt alia in nobis non audeat defi-
deria nisi Patris nostri Dei.

§. 6. Ut facilitatem euincamus, qua à Deo nos elongamus, se nobis praebet in SS. Sacramento.

Probat D. Thom. quod ratio propter quam
tam facile homo peccet, quandoquidem
cum sit actus rationi contrarius, videatur
quoque esse debere naturae rationali contrarius,
& consequenter magnam inde difficultatem or-
rituram in eius executione vel admissione, quod
ratio inquam sit, quia homo naturae sensitiuae
magis quam rationalis sequitur inclinationem:
& cum ex illa procedant peccata, idcirco maio-
rem in ipsis facilitatem experitur: & huius ad-
equatam proferens rationem ait: *Quia per opera-
tionem sensus homo peruenit ad actus rationis. Ideo
plures sequuntur inclinationem naturae sensitiuae
quam ordinem rationis. Incipit homo ordinem
sequi rationis per actus naturae sensitiuae: idcirco
promptorem se sentit vt sequatur illud ad quod
illa mouet illum & instigat. quam illud quod
distante ratione didicit: quia maior indubie fa-
cilitas inuenitur in aliquo incipiendo, quam
prosequendo donec ad finem eius peruenias: &*
cum

XIII.
Nos ce-
go ab e-
ius non
degene-
remus
nobilita-
te.

1. 2. q. 7. t.
ar. 2. ad 2.

II.
Ratio ob-
quam ho-
mo tam
facile
peccat.

eum via sit leuior, multi illam perambulant : & sicut per actiones carnis & sanguinis nos ab actionibus elongamus spiritus, cum Deus spiritualis sit & spiritus purissimus, ita maximam reperit homo facilitatem in elongando se à Deo, secundum quod maior est facilitas qua ad illa fertur quæ sunt spiritui contraria, quales sunt inclinationes carnes, sunt enim naturæ inferioris & sensitiue, per cuius opera iter semper aggredimur ad spiritualia. Luculenter hoc expendit D.

Paulus: *Videō aliam legem in membris repugnantem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem.*

Quædam in parte inferiori membrorum meorum, nimirum in parte appetitus mei, sensuum violentia reperitur, quam in me sentio, quæ tantam mihi vim infert, ac si vi legis me suæ haberet dispositioni subditum: nam non obstante repugnantia quæ velut ei contraria, à ratione illi opponitur, quasi me ducit captiuum vt illam sequatur, & hanc omittam: nam cum lex rationis ac partis superioris me potius deberet impellere quam illa: tamen nescio quantum illa vim mihi inferat, vt me post se trahat, malum certe cuius me pœnitet: & inde facilitas oritur qua illi promptus obediō: quamuis enim secum rationis inuoluat repugnantiam, in me tamen se prœdit multo fortius: quandoquidem eius inclinationes me quasi captiuum abripiant: *Et captiuum me ducentem.*

III. Captiuus qui in terra natiuitatis suæ quietus manet & tranquillus, quando à tyranno captiuatur & inuis abducitur extra patriam per iter quod non desiderat, & quamuis repugnet, ad illud tamen compellitur quod renuit, & velut qui ex violento facit voluntarium, maiorem inuenit facilitatem in sequendo illud quod ei permittitur, quam hoc quod vi adactus ipse vellet. Bone Deus quam fortiter ad se trahit caro & sanguis, vt videatur nos ducere velle coactos illis inclinationibus quas ex carne trahimus iuxta sollicitudinem & vehementiam qua nos ad se pellicit & abducit, ac quasi in omnibus se Deo opponit: *Caro concupiscit aduersus spiritum:* videtur nos à Deo separare, & quamuis ratio detinere nos velit, vis tamen eius inclinationis nos abducit velut captiuos extra terram nostram naturalem, statim nimirum rationis, quæ dicitur Deum rebus omnibus anteponendum: & quandoquidem in hoc repugnantiam sentiamus, atque in illo nudum facilitatem, sed certo quodam modo impulsus qui nos vrget, mouet & sollicitat: facile nobis est à Deo nos elongare vt carnis obedi-

mus appetitui: & quodlibet eius habetur vt minus, nisi in nobis experientiam capiat, qua nos secum rapiat, & obtineat summa facilitate quod desiderat.

Vt video graues cōtra nos querimonias Deo exponit in persona Ephraim: illum etenim de minima reprehendens facilitate, quæ se à Deo separaret, hac admirabili vniuersi similitudine Ephraim quasi ausi auolauit. Considerat Ephraim domum opulentem quibus ex Dei benedictione plurimum indies augebatur: Ephraim namque ut dicitur, habuit augmentum interpretari propter bona quibus illum Deus auxit & benedixit: eo modo quod aues in medio consistunt ingentis tumuli frumenti, quæ ex mero pipientes gaudio ex terra frumenti abundantia, comedunt & secure delectantur, quod illis hæc non possit abundantia deficere: nihilominus quantumvis ibi recedant & exsiliant ob præsentis alimentum mensuram stratum, si manus complodas, vel periculum aduertant se inclinantem vt lapidem accipiat, quoniam si vel brachium moueas, quam cito uolant, imminenti illis hosti immemeres, quoniam abdem fruebantur? nec hoc æstimant quod habentes certum ibi alimentum, nõ opus illis esse alio quætere, quod habent ibi securum, & alii non haberent nisi multo labore, & floceperoleant hæc quietem locum illum suæ recreationis deserunt, fugiunt & per æra disperguntur, ad quod sufficiens fuit res tantilla vt motus est hinc vel strepitus manuum persecutionis. Omnes sperant quærent: Deo iustas accusantur Ephraim augmentum significat, & quæ tanto ex Dei donis cumulatur vt Christianus? Quis sic effere potest beneficia à Deo sibi collata vt nos Christiani? Quis ita securum habet in Deo suis necessitatibus remedium vt possunt & habere debent fideles? Nihilominus tanta licet in Deo habet, & abundantia misericordiarum eius summe potantur gaudio, & quiddid desiderate possunt obtineant: res quælibet futillissima à Deo eos potest elongare: *Quasi ausi auolauit.* Quis se à Christiane in fugam coëgit? Rex nihil, vna mulieris vestimenta strepitus, percussio vel minima caleci alterius, representatio ter minoris quæ delectatio in tomnis habita, signum aliquod venditiæ iniuriarum, motus lucri pauperis licet impendio sanguinis, verbulum leuadmodum illud dictum, modicus oris aer quo passim illi obtruditur.

An esse aliquid potest vilius? Hoc tamen valet à Deo separare & obliuionem indirecte

tate bonorum abundantia: quanta in Deo frue-
 ris, vique memoria expellas ingentia beneficia
 quae quotidie recipis an possibile est quod hae
 futilla memoria tibi eripiant tanti momenti
 bonorum, vt hae propter illa deseras impru-
 denter? Vnde iustam Deo contra te expostulan-
 di materiam praebes: *Ephraim quasi quis auola-
 uit* Argumentum profecto evidens nimiae faci-
 litatis qua nos à Deo separamus. Hec dolen-
 dum nimium nostrum infortunium: *Infolix ego
 idem quis me liberabit de corpore mortis huius?*
 Hec miserum me, quis me ab hac expediet mi-
 seria? Nostri quis? Caro & sanguis Christi, Deo
 in illis manente, teque illum recipientem, tu in il-
 lo manebis & sicut ex te ipso facile non poter-
 ras te separare, per hoc poteris illam obtinere
 facilitatem, qua nunquam à Deo te separet: *Qui
 manducat carnem carnis & bibit vinum sanguinem
 in me manet & ego in illo.* Illa de causa in SS.
 manet Sacramento, quo hanc nostram euincat
 facilitatem elongandi nos à Deo: etenim vt cer-
 tum habeo si semper illum habeamus nobis ita
 proximum, difficile illam nobis fore à diuina es-
 sentia separationem: sicut maxime arduum
 foret cuilibet creaturae ab ultimo suo sine separa-
 ratione, eamque extra naturae suae centrum ab-
 duci.
 Nostrum omne bonum in vnione cum Deo
 consistit, sicut & creaturarum omnium cum cen-
 tro suo: & eo modo quo tunc quiescit creatura
 quando in suo exiliter centro sineque suo con-
 iungitur vltimo, nempe Deo, cum ipse sit animae
 nostrae centrum, eiusque finis vltimus: ita tunc
 maxime securam reputabimus eam, quando Deo
 maxime fuerit coniuncta: sicut autem nulla ita
 potest illi coniungi, sicut ea quae illum in se reci-
 pit: aditro vt bonum nostrum nobis assera-
 mus, & maximam statuamus difficultatem in
 separatione ab eo, se totum nobis tradit, vt illum
 recipiamus, & viuat in nobis, sicut nos in illo. *In
 me manet & ego in illo.* Deus est vita nostra. *Ego
 sum via veritas & vita:* quam nunquam ita se-
 curam habebimus, quam dum Deo fuerimus
 copulati, & existente illo in SS. Sacramento, in
 quo totus Deus nobis erogatur, iam in illo vi-
 tam nostram gaudemus securam. Deus est ipse
 diuina, habetque omnes in manu sua. *Et in fini-
 tis eius diuina & gloria:* & nunquam illis cer-
 tias precietur, quam dum in SS. Sacramento eo
 modo Deo nos vnimus, vt in illo maneamus: *In
 me manet & ego in illo.* Et tandem in Deo finis
 est & nostrorum complementum desideriorum,

ac summum bonum quod vacuum nostrum po-
 test implere: tunc autem illud cumulate plene-
 que possidebimus, quando in SS. Sacramento, ita
 nos gaudebimus vntos illi sicut nobis ille con-
 iungitur. Cum ergo tam immensam donorum
 Dei copiam hauriamus in hoc diuino Sacra-
 mento, vbi tota certitudine Deum complecti-
 mur Sacramentatum, nunquid vt certam habe-
 bimus vincendam facilitatem qua nos à Deo se-
 paramus? nunquid dicemus Sacramento hoc
 quodlibet ablaturum impedimentum quo tanti
 boni gaudii possemus privari?
 Hoc nobis exposuit Christus in praefatis ver-
 bis. *In me manet & ego in illo.* Sæper insigne ali-
 quod mysterium explicaturus his vntis verbis, *Quid sit,
 D. Ioann. In me manet Nam* praterquam quod manere
 D. Ioan. etiam illis vsus fuerit in suo Euangelio: in aliquo.
Manete in me & ego in vobis, & etiam sæpius in *Epist. 1.*
 alijs locis illis vtitur: nam multoties in Epistolis
 hae scribit: *Qui manet in charitate, in Deo manet,
 & Deus in eo,* & statim eundem terminum
 iterato legimus: *Vt maneamus in illo.* Non dubito
 quia magnum hic lateat Sacramentum, cum totis
 repetatur: Quia Deus nostrum est omne bo-
 num, eius securae gaudii possessio, quo finis pos-
 sumus, consistit in esse Deo vicinum, ita vt quan-
 to nobis illum habemus viciniorem tanto bonis
 cumulabimur abundantioribus: *Mibi autem ad Ps 71. 126*
habere Deo bonum est. inquit Dauid, iudicans tan-
 tum esse bonorum cumulum quo ex vicinitate
 cum Deo fruebarur, vt singulis non praesumat
 nomen imponere, sed illa quasi cumulatum pos-
 sidens, dicit se illis gaudere, Deo dum vicinus
 adheret: & quemadmodum qui se à bono sepa-
 ret, non potest non in omnia prolabi malorum
 infortunia, ruinam suam & naufragium: ita simi-
 liter qui se à Deo separat quid speret, imo quam
 non timeat euerfione, ruinam & calamitatem?
Ecce qui elongant se à se, peribunt.
 Vt igitur D. Ioan. significet nos omne bonum
 comitari, dum Deum in SS. Sacramento recipi-
 mus, atque ab illis omnibus liberari infortu-
 nijs, hunc terminum assumit: *In me manet & ego
 in illo:* vt tanto laboremus diligentius semper
 eam Deo vniri, vt propter quodlibet etiam tra-
 ximus momenti, ab illo nos minime separemus:
 quandoquidem impossibile sit facile nos malum
 sequi omittendo propter illud boni incrementum,
 & hic dum communicantes ita Deo appro-
 ximamus, vt maneat in nobis & nos in illo,
 quod quid boni hic lateat, nobis promittitur atque
 per illud cessat facilitas nos à Deo separan-
 di,

23 IX.
 Quod sit,
 D. Ioann. In me manet Nam
 D. Ioan. etiam illis vsus fuerit in suo Euangelio: in aliquo.
 Manete in me & ego in vobis, & etiam sæpius in Epist. 1.
 alijs locis illis vtitur: nam multoties in Epistolis
 hae scribit: Qui manet in charitate, in Deo manet,
 & Deus in eo, & statim eundem terminum
 iterato legimus: Vt maneamus in illo. Non dubito
 quia magnum hic lateat Sacramentum, cum totis
 repetatur: Quia Deus nostrum est omne bo-
 num, eius securae gaudii possessio, quo finis pos-
 sumus, consistit in esse Deo vicinum, ita vt quan-
 to nobis illum habemus viciniorem tanto bonis
 cumulabimur abundantioribus: Mibi autem ad Ps 71. 126
 habere Deo bonum est. inquit Dauid, iudicans tan-
 tum esse bonorum cumulum quo ex vicinitate
 cum Deo fruebarur, vt singulis non praesumat
 nomen imponere, sed illa quasi cumulatum pos-
 sidens, dicit se illis gaudere, Deo dum vicinus
 adheret: & quemadmodum qui se à bono sepa-
 ret, non potest non in omnia prolabi malorum
 infortunia, ruinam suam & naufragium: ita simi-
 liter qui se à Deo separat quid speret, imo quam
 non timeat euerfione, ruinam & calamitatem?
 Ecce qui elongant se à se, peribunt.
 Vt igitur D. Ioan. significet nos omne bonum
 comitari, dum Deum in SS. Sacramento recipi-
 mus, atque ab illis omnibus liberari infortu-
 nijs, hunc terminum assumit: In me manet & ego
 in illo: vt tanto laboremus diligentius semper
 eam Deo vniri, vt propter quodlibet etiam tra-
 ximus momenti, ab illo nos minime separemus:
 quandoquidem impossibile sit facile nos malum
 sequi omittendo propter illud boni incrementum,
 & hic dum communicantes ita Deo appro-
 ximamus, vt maneat in nobis & nos in illo,
 quod quid boni hic lateat, nobis promittitur atque
 per illud cessat facilitas nos à Deo separan-
 di,

di . imo potius illum habendi nobiscum tanto securius.

XI.

Explicatur hic locus de SS. Sacramento.

Ita nobis hoc affirmat Spiritus S. quando locutus de certitudine qua laborandum notis est ut deū nobiscum habeamus absque formidine descendendi, sic ait: *Gibabit illi panem vitæ & in intellectu & aqua sapientia potabit illum.* Electis suis Deus cibum porrigit sed panem cælestem, qui vitam largitur & intellectum quoad declarationem mysteriorum fidei: & quid inde boni? *Et firmabitur in illo, & non flebitur, & continebit illum.* firmabitur in Deo: etenim tenebit illum, Divinum hunc panem manducando, sic ut in eius possessione nihil habeat quo cogatur illi tergum vertere: nam illum habens ut luum, difficile admodū illi erit ab eo se distingere: panē illi vitæ ministrabit, qui vitam mundo largitur, eumque in illa conseruat: *Panis qui dat vitam mundo.* Est similiter panis intellectus, quia nostrum illuminat, ut in eo Deum cognoscamus & lumine fidei eum reuelemus, qui nobis in hoc hanc proponit veritatem: Hoc igitur si in Pane illo mystico consequamur, quid nos potest a Deo separare? Nihil omnino: *Firmabitur in illo & non flebitur.* S. quippe Communionem iustus fortis ita redditur ut fortissimorum inimicorum vires eludat, ut ab illo quod preterdunt haudquaquam allequantur: *Panis cor hominis confirmet.* Panis est cor animique corroborans, ut taliter se in vniōe Dei conseruet, ut nihil sit quod eum possit ab eo separare.

1. Cor. 6. 33

1. Cor. 10. 16

1. Cor. 14

Discipulorum Christi fortitudinem, qua maxime mundi potentie ita resistebant, ut potentissimi eius Monarchæ ab eis impetrare non poterint a Deo quoad fidem defectionem, pro qua tormentis subiacebant: hanc Divino huic Pani adscribit. *Erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & fractione Panis.* Ex hac igitur illis emanabat perseverantia, constantia, & fortitudo in vniōe cum Deo ut nihil possit ab eo illos amovere. Et alio quoque loco idem Spiritus S. affirmat: *Reborabitur tristitia, & non flebitur:* quod sic explicat D. Bernardus: *Continebit carnis inordinatos motus:* siquidem ex carne procedat facilitas in nobis nos a Deo elongandi: SS. tamen Sacramento motus hi sic reprimuntur, ut hæc facilitas superet, atque in summam converatur fortitudinem ut nihil ab eo nos possit elongare: *Et solus consensus in magnis & sensum in minoribus.* Altissimas nobis infundet cogitationes, in rebus arduis & grandioribus nos faciles efficiet, ut res

XIII.

Et alij quoque effectus.

minima & nullius momenti nos requirere ab actibus repellant insignioribus: ut probant D. Ambro. D. Basil. & Cyprian. de SS. Martyribus: etenim illos adeo conlantes firmos totque in confessione fidei reboravit & in vniōe cum Deo solidavit fortitudo ex S. Communionem: in illa namque Deum semper habebat comitem, cuius præsentia in eis firmavit amicitia.

§. 7. Excellentiam commendat populo Christiani habere Deum in hoc SS. Sacramento ita sibi vicinum.

Familix alicuius generationis, seu populi nobilitas & eminentia originem suam a nobilitate prædecessorum: ut autem illam primorum parentum cognoscereamus, populi fundatorum. Iudei hæc de se extulerunt opinionem quod populus essent præcipuus, nobilitatis: *Gloriantur se vniōem habere Abrahamæ:* si hanc parentum eorum sententiam progerent, a Deo ipsis collitam iuuenimus, dum ipsi maxime sibi familiares excepit, quia erant illi viciniore. Probat D. Chrysolom. eorum que Deus illustriusnam promittit dignitatem & stema, sit illud quo se ipsum promittit, dum proximus est illique quasi lateralis cui fauet. Vniōem hanc populi sui fundet in primo eorum parente Abraham nobilitatem, aliud nihil promittit, quo tantum illum euexit, & progeniem eius reddidit illustrem omneque posteror. Opprobriatus ex prælio victor redit Abraham: congratulati ei Deus & laboris promittit mercedem, cum nullam a Rege Sodomorum accipere contempsisset, licet magnam illi offerret. præter votum Deum apparet & ait: *Noli timere Abraham: ecce age eharissime, mercedem tibi consentiam omnimode magnam, alijque non conferentiam, quia stema tuū euadat illustrius. Noli timere: ecce Domine: Domine Deus quid labori mihi? Hoc enim quæris: Ego protector tuus, & merces tua magna nimis. Me ipsum tibi offero ut tuum, & tuum futurus adeo proximus & collateralis, ut me protectorem habeas & præmium. An hoc tibi sufficit an plures quid postulas quod tibi dære posses? Nec quidem imaginari posses aut desiderare bonum quod hoc non comprehendat expende cum D. Chrysol. præuocem Ego. Quis hic? Vita æterna inuisibilis formodo, salus integra, opes infinitæ, sine termino requies, bonum*

omne bonum comprehendens vt vetius quam
altera dixerit: *In te vno omnia simul habebamus.*
Prima igitur nobilitas & populi Iudaei prae-
rogatiua fundata in nobilitate primi sui patris ac
laudatoris, de qua omnis illa processit qua post-
modum illustres existerunt, omnis inquam illa
in eo consistebat quod Deum sibi haberet vici-
num & protectorem protoplastus eorum Abra-
ham: hinc ad nepotes eius defluxit, & eodem
plane favore illam, quam habuerunt, Deus con-
firmavit, iuxta illud quod filio eius Isaac Pa-
triarca contigit.

Morabatur Vir iste sanctus in terra Geratis
quo Deo praecipiente profectus fuerat: multum
hic affligitur, etenim totum mundum sibi pa-
tur aduersarium: consolatur illum Deus & ro-
borat, de nocte quippe apparens illi ait: *Ego sum
Deus Abraham Patris tui; noli timere quia ego te-
cum sum.* Animus quior esto amice confortare &
esto robustus: fide namque diuina tibi polliceor,
adeo tibi vicinus ero, tibi subuenturus vt latus
tuum sibi clausurus: vade nil tibi timendum.
Ego, verbum hoc supernam denotat auctorita-
tem: hinc collige quanta illum Deus dignitate
nobilitatis dum tantum illi fauet, vt robur illi
superaddat seque statuat collateralonem.

Nobilitatem igitur attende qua primas ille
gauderet qui impensis seruitio Regis opibus suis,
licet adeo difficili & arduo vt ad extremas indo-
metas deduceretur sedendis foro: Rex autem vt
vniuersi illi inderet vires ipse lateralis illi congre-
deretur, diceretque: *sume animos, ecce tecum e-
go sum, ego sum Princeps auctoritatis &
Regni Dominus adsum tibi vicinus te defen-
surus: indubie fauor hic Regius in magnam op-
timam illius cederet nobilitate: quandoquidem
Rex, persona cum sit prima fulgens auctoritate,
illum quasi sibi extulisset aequalem, latiusque eius
circumferretur protektoribus. Ego, ita Deus Isaac,
ego, quis tu Domine? Vita, quid mortem times?
Salus quid formidas infirmitatem? Fortitudo, au-
te morae perterreat? Iubila in signum nobilitatis
quae te sequetur dum Deum vt tuum habueris,
quod postmodum filius eius Dauid, quasi de il-
la se in canticis cantu celebravit. *Dominus illumina-
tio mea & salus mea quem timebo? Dominus prota-
ctor vita tua, a quo respiciabo.* En qualis illum se-
quatur progenies: ita namque se Deus socium
praestitit Isaac laterique eius comitem, vt hoc &
hostes eius aduerterint: vnde despondentes ani-
mo concilium cogunt aique: frustra virum
huic impugnamus, aestiorem enim laetius:*

Deum quippe secum habet, omnesque adunati
adierunt illum seque cernuos pedibus eius pro-
strauerunt, amiciciae foederata promittentes atque
ex illa libellum illi sup, licem offerentes: muta-
tionem hanc non parum admiratur Isaac & per-
cundatur quid hoc noui? Vide haec omnia?
*Quid venisti ad me hominem quem odisti? & ve-
nisti ad me? & tuum meum? & tuum meum? & tuum meum?*
pulsus a robur? Vnanimis respondeat: ne mire-
ris Domine, animum armaque proticimus: *Vide-
mus tecum esse Dominum.* Tecum Deum habes
nullum tibi potest obesse incommodum.

Iisdem verbis, inquit D. Chrysolto. Deus Is-
cob solatur, & sicut parentum ad filios eorum
transfert nobilitatem fauoribus quos ipsi ver-
bis illis exposuit. Paternis excelsis latibus Iscob
primae lanuginis adolescens, tenellus delicis
assuetus vt diximus, lacte educatus amygdalo-
rum & paucis expletis in itinere diebus deserta
petit, in quibus se societate dolet fraudati ami-
corum, tenebrositate & maternis abstracti vbe-
ribus, dulcissima patris priuatum praesentia, loco
prostratum inuio velut animo deiectum inopem
consilij, nunc hac nunc illac lumina torquen-
tem, si forte quempiam inueniret ad quem se
morsus iuuandum reciperet: his igitur oppres-
sum angustijs nox apprehendit inter spinas &
tubos alium non inueniens ad quem confugo-
ret, quam lapides circumiacentes, & cum non
reperiret terrae stratum vllum mollius nec pul-
uinar petra blandius, non parum anxiat: vt
autem omnem ab animo mororem expelleret;
nec grauiorem ex noctis tenebris contraheret
tristitiam hoc deserto conclusus, ad quietem se
componit: iam vix somnum ceperat, & ecce
Deus in summitate caelestis illi mystice innixus,
Diuini solatur eum blandimentis: *Ego sum Deus*

*Abraham & Deus Isaac Patris tui, & nunc tecum
sum custodicens te in hoc itinere vbiicumque profi-
cisceris.* Ita legit D. Chrysol. quod nostra vulga-
ta compendiosius. Ne fili mi credideris te solum
hoc in itinere peregrinari, comitem habes indi-
uiduum, qui te possit defendere, omnem auferre
metum, omnesque tuos fugare aduersarios, vt
nec vnus sit qui tibi vel hilum auferat vesti-
menti. *Quis ille Domine? Ego ipse qui tecum
sum tibi que vicinus: his itaque singularibus pri-
uilegijs Deus populi sui in eius progenitoribus
fundauit nobilitatem, vt ita ab omnibus nosce-
retur.*

Transimus ad Moysen, illumque Deus popu-
li sui ducem extollit: vt autem tali primotura tur quo-
parentum non deficeret stemma nobilitatis, illum que in
iam Moysen.

VI.
Similiter
& in Is-
cob.

Gen. 28.

VII.

N

iam Moysen.

iam missurus ad Pharaonem, ut dux populum de Aegypto educeret, ceteris Moysen viribus suis diffidentem, multaque Pharaonis obijcientem, in quibus ab ipso multum superabatur, quodque operis magnitudo potentiam suam excederet adeo limitatam & arctatam, ac quadam foecordia motus sese Domino excusaret: *Quis sum ego ut vadam ad Pharaonem, & educam filios Israel de Aegypto?* Respondet his Dominus, utque calcar illi adderet, favorem illi exponit quo dignatus erat ceteros populi sui, velut principum, quo firmiter eius fundavit nobilitatem, unde eum consolatus ait: *Ego ero tecum.* Eia age, mandat um per fide, animo ne despondeas, fiducia anchoram ne abijcias: maxima tui gloria res effectum habebit, victor ex Pharaone educes populum meum de potestate ac ferocitate, qua iniuste nimis opprimitur: etenim ero tibi proximus, quinimo tecum ero, atque per hoc tura tibi est victoria, certaque nobilitatis perduratio: qua populum meum sum exaltaturus.

Exed. 3.

VIII: Quis que successore Iosue. loquitur.

Citat Dominus Iosue illique mandat, ut populum suum introducat in terram promissionis, quem ut antesignanus praecedat, nec unquam desistat donec introduxerit illum in terram promissionis: plenum erat hoc laboribus opus: ut ita eius difficultatibus illud cum prosequeretur, quod usque modo in stemmate suo consecutus fuerat, & quamvis negotium esset ita arduum, ut percussa eius difficultate abijceret animum, illum tamen ad illud Deus exhortatur: *Nullus poterit vobis resistere cum diebus vita tua: sicut fui cum Moysen ita ero tecum, non dimittam te ne derelinquam:* confortari, Amen Amen dico tibi, tuis futura est tua fortitudo: ut nulli de populo tuo quisquam se sit oppositurus, nec viribus deceraturus quo tempore vixeris: & hoc tibi compeartum sit quod sicut Moysi socius adhuc indididus, animum vitosque attuli, sic semper tecum futurus sum, nec unquam derelicturus vel a latere meo nec minimo momento sepataturus. Taliter Deus populum suum excepit & qua illum ita promouerat, ut eum haberent adeo sibi vicinum: crevit mirum in modum eorum nobilitas, nec vllus existit populus illi suprema hac nobilitate conferendus, qua Deus illum illustraverat Moysen ipso testante: *Quis gens ita inelytat.* Quis unquam gloriatus est de tanta sua, ut populus Dei, nobilitate? Quod si huius eminentis causam inquiras, haec ea fuit, quod Deus cum illo semper fuerit in progenitoribus eius Abraham, Isaac, & ceteris.

Detraherunt Iudaei primorum potentiam suorum sanctitati, & quo passu ab illa defides desciverunt, Deus eos deleruit: in tantum ut praevidetur ob modum eorum agendi stromacharentur, eosque derelinquere statueret: quam mentis indignationem per Isaiam exposuit: *Populus qui ad concitum iracundiam provocat me, ante faciem meam stetit.* Vera loquor ita me populus hic exultet, ut indignationem meam contra ipsum bitemque commoveat, ita amaram ut illum sum demissurus, eversurus, populumque adscripturum mihi per omnia placentem: *Ecce ego, ecce ego ad gentem qua non invocabat nomen meum.* Oculi eius fuerunt & ad quorum notitiam mei homines verperant: netatio non pervenit: ad statum autem cum lumque donorum ac beneficiorum ascendit adeo sublimem, quo sum illos exaltaturus ut ne nebras obducturi sint gloriae, quam populus meus assecutus est per illa quibus illum affeci, atque nobilitatis obliuiscerent, quam semper eorum continuatione lucrati sunt. Suscitabo tibi populum novum, & in eum nobilitatem eius transferam, quem haecenus defecit, atque in beneficiis quibus illum cumulo, memoria debetur eorum, quibus illum dignatus fueram, & antiquus destruetur & confundetur, novus autem eminenti ori gloria & stemmate fulgebis illustriori: *Ecce ego creo calos novos: & terram novam, & non erunt in memoria priora, & non ascendent super cor:* erunt fauores ita praestantes ut fortitan tantam eorum nunquam intellectus cognoverit excellentiam, quantum daturus sum populo quem novum fundavi.

Quid ergo Domine praestare poteris illi populo quem creabis, quod conferatur illi quod populo antiquo praestitisti? Delisti illi duces, qui illum de Aegypto saluum eduxit atque de adeo gravi servitute vendicavit, de meteo Pharaone: singularibus eum victorijs illustrasti, virgam dedisti signorum operaticem, legem ipsius tuis exaratum digitis, templum crexisti in quo SS. nomen tuum & coleretur & imocaretur, ceremonias ad insignitiam huius venerationis cultum illi praescriptisti, in terram introduxisti promissionis, terram adeo fertilem: ut hac phrafi fecunditas eius exprimerent: *Manna Iside & melle:* Manna depluisti, aquam de petra in aridissimo deserto produxisti, dum sit exarefecerent, veque illos in primis suis fundatoribus illustrius nobilitates, semper cum illis fuisset: an hi praestantissimi non sunt fauores? Quod & sint, quod

XI. Quis... XII. Quis... XIII. Quis...

Domine populo tuo nono potes prestare digniores? Apage omnes hi fautores pigritie sunt gigantes conferantur beneficijs quae recepimus, quibus nos super omnem hyperbolem nobilitavit. Illos de tenebris eduxit palpabilibus, sed materialibus Aegypti, a seruitute redimebat illos Pharaonica: nos autem de tenebris peccati spiritualibus, liberans de gravissima seruitute Diaboli. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum. Illos vira honoravit prodigiorum effectrice, illa namque pelagi aperuit aquas, viamque stravit in medio eius latissimam: in terram transirent promissionis nobis crucem concessit, quae caeli portas aperit, tot itinera per aquas Babyloniae huius mundi sternens quot sunt status in eo quibus ad terram promissionis gloriae eius perveniamus. Illis legem praescripsit sed timoris, tonitru fulgure ignisque radijs terribilem nobis legem condidit amoris, tantam inter benignitatem tantisque misericordias quibus nos praesentimentos. Illis templum extravit & ceremonias: nobis instituit Sacramenta ex pretioso sanguinis sui torrente profuentia. Illos terrae, nos caelorum haereditas adscripsit: illis Angelicum Manna & aquam de petra, nobis autem carnem & sanguinem Dei ministravit: illos illustres reddidit dum primis patentibus eorumque ducibus inseparabiliter adhaesit nec vel momento temporis suo destituit auxilio, quo nobilitas eorum ad summum ascendit verticem: nos autem excessu a deo nobili illustravit, ut nedum assistat in Ecclesia sua, sed insuper ita nobis singularis vicinus adsit in SS. Sacramento ut ipse in nobis maneat & nos in illo: *In me manet & ego in illo.*

litas illi concessa, quodque eius fuerit principium, addit. Neque enim est aut fuit aliquando tam grandis natio, qua habeat Deos appropinquans sibi, sicut Deus noster adest nobis. Nullam unquam ita nationem ut nostram Deus exaltavit, cum nulli hoc quod nobis, contulerit beneficium, nobiscum etenim manens in SS. Sacramento, ita nobis vicinus est & ita in nobis, ut illum recipiamus, & ipse in nobis maneat, nosque in illo: *In me manet & ego in illo.* Quod si rationum dignitas ex eo traxerit originem, quod sibi vicinos haberent Deos suos, nos qui nostrum habemus, verum, infinitum, sapientem & omnipotentem multo viciniorum magisque virtum, quanta erit haec nobilitas: ad quam nos exultit in SS. Sacramento: Mihi persuadeo, quod intellectus ad illam non possit penetrare gloriam, quam praeclearis ita beneficijs assequimur, qualia percipimus de Divina eius manu in SS. Sacramento.

§. 8. Dare nobis quid amplius non poterat Deus quo nos illustraret, quam illud quod nobis in SS. dedit Sacramento, ita se nobis in eo coniungens ut in unoquoque ipse maneat.

In me manet & ego in illo. In summo illo bono nobis exhibito in SS. Sacramento, quantum sapio impleta sunt Prophetae desideria, ut nihil illi superstit optandum: quia in dono illo Deo nihil superstit erogandum: *Vinam di. I. 64. 1. rumperet caelos & descenderet: Vinam o Domine ventres iam pridem te expectavimus, licet caelos dirumperet: vinam o Domine illos transverteres ut hoc modo descenderes tuoque descenderet. Qui vas aliquod transvertit omnem in eo mento liquorem effundit: ita orat Propheta caelos a Haer de Deo transverti, atque effundendo in homines sideria quidquid illis continetur, omnes summo Dei complerem bono letamur illo perfuertes personaliter. Votis annuit Prophetae Deus, caelos aperuit, descendit Divinum Verbum factum homo in Mysterio Incarnationis: & quamvis seipsum effundisset in naturam illam humanam singularem, quam hypostaticae sibi univit, non tamen illos ita transverterat, ut ad unumquemque nostrum accederet illa participatio Divinae eius essentiae in natura humana: idcirco maiori abundantia implere voluit Prophetae desideria in SS. Sacramento,*

XL
Et g...
XL
Qu...
XL
D. J. no.
p. 57.

mento, nobis dant quicquid habebat, ut nihil illi superesset nobis dandum, nec nobis optandum: quanloquidem super vnuquemque nostrum totum transfuerit eorum, ita ut illum inuenerit nobis dando quicquid in illo continebatur. Amplius esse non potest benedictio quae nobis infundatur, quam illa quam nobis totum addidit eorum, & eius diuitias quas possideamus.

Lib. 16. de Hanc donorum excellentiam expendit Diu.

Ciuit. c. 37

Augustin. in illa benedictione qua Patriarcha Isaac duobus filiis suis Jacob & Esau iam capulari benedixit: etenim benedictus Jacob ait illi: *Dei tibi Deus abundantiam frumenti & vini*, itaque in hac benedictione diuitias & pinguedinem aque abundantiam concessit illi panis & vini: & quid illi in illa dedit? Quod ipse exponit. *Dei tibi Deus de rore caeli & de pinguedine terra*: ad perfectum tuum alimentum: haec fuit illa panis & vini abundantia qua illum cumulat, in qua quantum conicio effudit quicquid boni in caelo terraque continebatur. Accurrit Esau patris benedictionem accepturus, quam cum sibi à Jacob praereptam audiret, hac fallaci astutia venit quam mater olim eius Rebecca texerat: *Irrogis in fratrem suum Jacob* atque novam à patre postulans benedictionem hoc audiit responsum: *Frumentum & vino*

Gen. 27.

28.

Gen. 27. *34. 37.* *stabilis enim, & tibi post hac ultra quid faciam?* Heu mi fili benedictio qua fratrem tuum stabilis abundantia nititur panis & vini, qua illi concessa, nihil mihi superest tibi erogandum. Nemo debuit quia Jacob & Esau duos praefigurarunt populos Iudaicum & Christianum: nam adhuc rixantibus in vtero matris suae, dictum est ei: *Dua gentes sunt in utero tuo & maior seruiet minori*: vnde colligimus literaliter hic intelligi duos istos populos in figura duorum istorum fratrum. Esau figuravit Iudaeos, quia primogenitus fuit, illum pater creauit Deus in cognitione suae Diuinitatis: & Jacob Christianos denotat: fuit enim filius natu minor in hac eadem creaturae cognitione: ambo festinant ad benedictionem de manu Dei copiosam: ambo namque Deum optarunt habere secum in signo & figura, in quibus Deus suam illis & copiosam largiebatur benedictionem. Porro hoc egit Diuina prouidentia vera mater quae genuit & educavit verumque, accessit primo ad hanc benedictionem populus Christianus quia ille primogenitus est se Deum habere secum in SS. Sacramento, ita ut in vnoquoque huius populi Deus vnatur & in corpore sub speciebus Sacramenta-

Gen. 27.

34. 37.

libus & sic receptus ipse Deus vnatur illi & ille Deo: *In me manet & ego in illo*.

Gen. 27.

23.

In hoc Diuino Sacramento tribuit nobis Deus caeli rorem optimum & terrae pinguedinem: quia cum in illo nobis humanitatem tribuat Christi, SS. eius corpus & sanguinem, vt dicitur Theologus, nam per virtutem Sacramenti hic est quod per verba consecrationis dicitur significari, & cum in illis dicitur: *Hic est corpus meum*, significatur quod ex virtute Sacramenti, quod verba illa efficiunt, in illo sit corpus Christi, & quia anima Christi ab illo separata fuit tantum illo viduo quo Christus mortuus fuit, quando reahiter & vere anima separata fuit à corpore, quamuis à neutro Diuinitas, sed postmodum semper illi vnita manserit: quia Christus resurgens ex mortuis, iam non mortuus, nunquam anima separabitur: & cum corpus & anima veram constituant humanitatem, & integram naturam humanam, dicemus in SS. Sacramento esse Christi humanitatem, quae cum omnium sit perfectissima: *Speciesus forma praesens humanam*, perfectissimum quod est & terrae pinguedo. Ex alia parte constat Christus Diuinitate: ergo utique timore errandi Christum vocare licet compositum ex natura Diuina & humana, vt stabilis declarat Theologus. Haec est ros ille qui descendit de caelis, quae semper vnita mansit naturae humanae in persona Christi: etenim, quod semel assumpsit nunquam dimisit: cum totus Christus in SS. sit Sacramento, in eo quoque latet eius diuinitas: quamuis iuxta theologiam propter inseparabilem vniionem, quam habet cum humanitate, tantum dicitur adesse per concomitantiam. Quia docente D. Thom. ex eo quod duae res sint inseparabiles, & realiter inter vnitas, sequitur quod vbi vna est, sit etiam altera: ita vt, cum optimum caeli sit Diuinitas, quae hic adesse per concomitantiam congrue dicitur, quod in SS. Sacramento nobis benedictio datur rorem caeli, optimum eius quod Isaac praefigurat in benedictione concessa Jacob. *Dei tibi Deus de rore caeli*, propter Diuinitatem: *Et de pinguedine terra* propter humanitatem: est enim benedictio in abundantia panis & vini quam illi in figura concessit omnis beatus, quo Deus cumulare poterat populum Christianum, quod omne concludit in SS. Sacramento: quamuis enim vnus sit, diuersis tamen constat speciebus, panis nimirum & vini, sub quibus totus latet Christus secundum corpus suum, animam, & Diuinitatem.

Concessa

Concessa hac benedictione quid aliud Deo superest nobis largiendum? Nihil omnino: nec enim aliud aut maius quam seipsum Deus complectitur: *Quod bonum eius est & pulchrum: itaque quidquam amplius non habet erogandum: Ergo ubi post hac ultra quid faciam?* Quando Deus hominem creavit, multa eius gratia praestitit, eundem illum de abyſſo nihili, illique suum esse Divinum communicavit, non secundum totum hoc quod in se continet, sed solummodo secundum tres illos gradus quos in Deo notamus: videlicet scilicet vel intellectus qualitatibus homini communicatos illa limitatione quam probabilior explicat sententia Theologorum: ex quo virificatur illud Gen. *Formavit igitur Deus hominem & inspiravit in faciem eius spiraculum vitae*: Divino suo illum creavit habitu qui de interiori Dei progrediens, sicut & tuus de tuis visceribus, redolere debebat Deum, sicut & tuus id redolere quod in te latet: cumque Deus sit intelligens, & cui ex sua essentia convenit esse & vivere, indubie homini communicavit tres illos gradus: unde in hac creatione multa eius gratia praestitit: & quamvis haec magna fuerint, dicere tamen poterat homo, quod in his omnibus, in quibus se illi communicavit, per effectus tantum suos hoc fecerit, se vero in propria natura non communicaverit: unde, si fallor, dicere poterat quod plura adhuc haberet concedenda suumque desiderium non ad votum esse satiatum, cum potens plura recipere, vacua sua non gauderet impleta. Ad hoc sit Deus homo illique suam Divinam communicavit naturam, hominis naturam suam vniuersaliter hypostatice. Munus hoc adeo praclarum, ut rem notante D. Ioann. nulla sit hyperbole quae pro rei dignitate possit illud expeditere: *Sic Deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret*. Iam videbatur Deo nihil remanere quod ultra daret, quandoquidem in propria se nobis dedisset natura, nostrae Divinae suae communicans subsistentiam qua illam individuantem seu personam effecit: & sicut ante diximus illam ad gradum attollens superiorum effecit personam suppositam, nam illi suam personam communicavit. Nihilominus dicere poterat homo: quoniam in hoc munere se communicatione Deus propriam largitus esset naturam, non in suis effectibus, sed in ipsa essentia: tamen in quantum illi tantum singulari naturae Christi donum hoc communicaverat, adhuc supererat quod faceret, quodque nobis largiretur: quandoquidem se poterat nobis

in singulari communicate secundum naturam suam Divinam: ita ut omnes sigillatim illius redderentur participes. Ut huic igitur Deus desiderio hominis satisfaceret, obtinendi eius Divinitatem in seipso: deliberat se nobis tradere in SS. Sacramento ut unusquisque iam dicat: *In me manus & ego in illo*. Nunc quid illi superest nobis erogandum? *Post hac ultra quid faciam?* alia Deo non superest communicatio praeter hanc in qua se in nos effundat: quamvis enim verum sit: quod illa qua se beatis communicat, totum nostrum latet appetitum: *Satiabor cum apparuerit gloria tua*: sique ea ad quam hic aspiramus ubi illa non conceditur: *Non videbit me homo & vivet*.

Nihilominus in hoc SS. Sacramento se nobis tribuit modo ita ineffabili ut haec communicatio multum conveniat illi caelesti in gloria, quae de causa vocatur pignus gloriae: etenim quantum opinor, cum se nobis communicaverit in SS. Sacramento, quasi obstringitur Deus ut se nobis in gloria communiqueet. Praeterea tanta est inter utramque proportio, ut in hac Deus nihil amplius quam in illa nobis largiatur: tantum discrimen est in modo: ubi namque se totum tribuit in clara visione, iuxta forum Regesque civium, quibus se patenter manifestat, hic autem tantum sub accidentibus: illum etenim tantum cognoscimus ex lumine obscuro fidei & modo peregrinantium, ac transeuntium tantum se manifestat & a tergo ut olim Moysi: *Posteriora mea videbas*: cuius posteriora id est humeri sunt eius humanitas, & haec velo accidentium: Munus autem unum & idem est: coniunctum enim est illud de quo alias dictum est, quod Ioseph Patriarcha praeparavit: amore namque feruens erga fratres suos coniuncto excepit illos martiali pariterque primates Aegypti, utrisque eandem proponens escam sed iuxta statum utrisque temperatum, nobilibus ut ferculum nobilium, peregrinis ut missus peregrinorum: cum enim eius cibus communis sit panis & vinum, hic nobis totus Deus tribuitur sub speciebus panis & vini atque eandem proposuit nobilibus calique magnatibus. De quo alio loco fufus.

Tandem dico quod communicante se Deo singulis totum eo modo quo in gloria beati illi perfuuntur ut unus non magis quam alius Deum videat sicut hic unus non quid amplius quam alter accipit, summum hoc sit quod Deus dare potest nobis se in hoc SS. tribuens Sacramento,

VIII. Sed bene in SS. Sacramento.

Ps. 16. 35. Exod. 33. 20.

31

IX. Communicatio correspondet gloriae.

Gen. 45. Ho. 45. nu. 22.

mento, de quo quisque dicere potest illum recipiens: *In me manet et ego in illo*, sicut de beatis: *Erit Deus omnia in omnibus*: nam in omnibus Deus se totum tradit & in singulis ita ut omnes simul non euid amplius quam unus, habeant, quod declaravit Pontifex Hilarius citatus in cap. *Vbi pars*, comparans Manna SS. Sacramento, verbis quae praeterire nefas duximus: *Eadem est ratio in corpore Domini quae in Manna, quod eius figura praecessit, de quo dicitur qui plus colligerat non habuit amplius neque qui minus paraverat habuit minus*: quia singulis totum dabatur in eo quod colligebat, parum vel minus conformiter suae capacitati. In SS. Sacramento totus nobis tribuitur, non unus altero quid magis colligit, sicut in gloria unus altero non magis videt Deum, quamvis maiori claritate illum intueatur, iuxta gradus luminis gloriae, illi concessos, quo videat illum conformiter gradibus meritorum suorum. Hic fieri potest ut quis illum uberiori fructu quam alter accipiat, secundum gradus affectuum quibus accedit, verum tamen manus aliquid Dei quam alter non recipiet. Si tanta igitur sit convenientia inter munus quo nobis hic suam Deus tribuit naturam, & illud quod beatis confert de seipso, cum summum sit quod Deus praestet hoc quod in gloria laetur, dicam congruenter, summum esse quod nobis concedit in SS. Sacramento, nec iam habeat quod nobis ultra largiatur. *Possit hac ultra sibi quid faciant*

§. 9. Lumine Prophetiae Vates Ezechiel muneris expendit dignitatem huius SS. Sacramenti in flumine illo quod vidit egrediens de porta templi, cuius aquas tandem permeare non poterat.

32 **I.** **F** Vnus huic agendi modum exponamus quem Deus servavit dum se nobis communicat in creatione per mysterium Incarnationis & SS. Sacramenti mystica illa visio. Vates Ezechielis vidit hic fluvium rapidissimum de porta templi orientali profluentem, in quo, meo iudicio mysterium hodiernum agnovit, in quo aquae Divinae communicationis ad summum intumuerunt ut iam impossibile sit illas pervadere: quia Deus se singulis in tanto communicat gradu, ut non videatur maioris modus

esse communicationis, quam ille sui ipsius in SS. Sacramento. Deinde ait: aquae egredientes de latere dextro templi: *Aqua autem descendit ab eis in latere templi dextrum ad meridiem altaris*. Templum hoc communis doctorum sententia, Christum significat Redemptorem: hoc enim se nomine insigniuit: *Solvite templum hoc*. De latere eius dextro scaturit fluxus aquarum vehementior, quo notatur communicatio gratiae hominibus praestanda, secundum quod bona manus dexterae Dei bona sunt gratiae ut interpretatur D. Greg. ut autem hoc pateret prodigium, vir apparuit illi cui funiculus mensurarum erat in manibus, quo aquas metiretur. Scaturientes de flumine ille aquas has pedes ingreditur: quia cognoscebat secundum virtutem sibi concessam, gratiae magnitudinem, quam Deus hominibus tribuebat, suam illis Divinam communicans essentiam: quia secundum Divinitatem & substantiam ac personam, verbi in Christo, per ipsum fuerunt creata omnia, & ipsis Deus esse quod habent communicavit: quia velut amiserunt eorum omnium suo Divino operatus est intellectus. *Qui fecit calos in intellectu*. Artifex autem intellectualis operatur secundum verbum quod formavit in intellectu suo: eius operis quod producit: atque idcirco dicitur quod per Christum Verbum aeterni Patris creaturis esse suum tribuerit, & potissimum homini: hoc sensu dicit D. Ioan. *Omnia per ipsum facta sunt*: & ita significavit Propheta communicationem, qua Deus homini in opere creationis esse suum tribuit, quod dici potest opus gratiae. Eo quod Deus gratuito hominem creaverit: hoc enim merito eius adscribitur beneplacito, quia dicitur quod Propheta vidit fluvium aquarum profluentem à latere templi dextro: per aquas enim proprie designatur gratia, qua de causa videtur se Deus totum effudisse & communicasse hominibus: terminus hic est quo Propheta Rex vitur quo liberale declarat munus quod nobis de seipso contulit: *Sicut aqua effusus sum*.

Ad primum in aquas ingressum, tantum ad talos usque pervenit: quamvis enim creaturas per quae fecit in ordine gratiae, ut se Deus nobis daret, omnium fuit minimum. Progrederetur ulterius Ezechiel & aquas secundo profundius penetrat usque ad gremia: *Et transiit me per aquas usque ad gremia*, quia secundum attendit communicationem Divinae essentiae in mysterio Incarnationis factam humanitati Christi, cui

ins cognitionem iam transitu maiori profunditate iuxta beneficij impenitentiam quod nobis Deus contulit factus homo, & aqua tantum increuit vsque ad genus quia petentis superioribus beneficijs in illa nobis concessis, adhuc supererat transmittenda aqua non modica, quia adhuc plura eramus recepturi, cum multo plura Deus pro nobis fecerat quam humana accipere naturam. Tertio per aquas profundius Vates ingreditur & conspicit quod Deus nos esset vite quam per peccatum amiseramus, restitutus, vite lux hinc impendit: ut autem nos illam obtinemus Deus moriturus erat & passurus, & cum in propria hoc non posset natura: est enim Diuinitas impassibilis & immortalis, in humana hoc fieret quam personæ Verbi videret: considerat Iunior Propetia Vates Christum hominum gratia tantis sustentem labores, tantas ignominias, tantaque tormenta: hic magnitudinem inuenit huius communicationis tanto Christi dispensio amoris affectibus inflammata. Cernit harum aquarum mundaniam, & quod per illas effunditur, essentiam esse Saluatoris in salutem hominum: iam ad statum ascendit altiore & ecce aquæ intumescunt vsque ad cænes: Et traduxit me per aquam vsque ad cænes: quia verissime ascendit amor ad summum, ex quo se communicat, considerato quod amor noster erga Deum vltimus non ascendat quam ei diuinitas nostra: bonaque largiendo, & ad summum accedit quod potest amor, nam eo Deus mouetur ut moriatur pro hominibus: Maiorem hac dilectionem nemo habet et animam suam ponat quam pro amicis suis.

Porto considerando vltimam communicationem qua se ipsum tradidit in SS. Sacramento: quæ velut opus quod reliqua comprehendit maxime mysteriosa, compendium quoddam fuit eorum omnium: hic in tantum exteferunt aquæ ut eas petentis sit impossibile: Inimicus aquæ torrens, qui transuadari non poterant. Quia iam vltimus transire non potest Diuinitas esset essentia communicationis, nec imaginari quicquam potest donum eminentius, quod Deus habeat nobis datum, quam sit dare seipsum nobis singulis totum secundum esse suum Diuinitatem, eo modo ut se vnicuique communi, dum illi Deus vnatur & in ipso totus Deus communicatur: In me manet & ego in illo. Altius ascendere non potest aquæ huius effusio, imo totus Dei per gratiam in hominibus, secundum

id quod singulis se tradit in hoc sacramento, cuius institutionem describens D. Ioan. testatur ad vltimum vsque terminum peruenisse communicationem quam Deus per illud hominibus contulit: ratum in finem dixit eos. Non poterat nos amare feruentius, quia nullum habet donum eminentius quam illud quod nobis contulit in SS. Sacramento: Et sicut in beatitudine se beatis tribuit velut in termino & fine eius quod potest illis concedere, ita similiter in SS. Sacramento se nobis largitur velut in termino & fine totius suæ liberalitatis: quandoquidem iam nequeat nobis dare quid amplius quam quod nobis hic tribuit, mirum Diuinitatem suam essentiam: ita namque prædicta verba interpretor: In finem dixit Ioan. 13. 1. lexit eos.

Offendit hic amor quantum possit: quando quidem in hoc munere sapientiam impenderit & potentiam, & qui in aliquo quicquid habet expendit, progredi non potest vltius, ad extremum & vltimum peruenit potentia, & hoc fuit dum mansit in nobis & nos in illo: In me manet & ego in illo: artium sanè est quodque difficulter componi potest quod vadit ad Patrem & maneat inter homines vnicuique vnus: sed in operibus maxime operosis, dum potestas & sapientia coniunguntur euentus prodit optatissimus, & dum hæc duo iunguntur brachia, summum hoc est & omne quod coniungi potest ad vltimum eius effectum & ad quod eminentia operis potest accedere. D. Ioan. hoc expendens mysterium duo proponit vt indubitata & certa, ex quibus patet quod concurrentibus in ipso his duobus, summum esset quod agere erat illi possibile. Primum est potentia que in Christo erat qua ad Patrem proficisceret, inueniens tamen in nobis singulis: vnde nobis declarauit quod in Christo summa esset potentia ad huius operis executionem: quandoquidem omnia ei Pater dedisset in manus vt inde potestatem sciremus qua in illa dominatur: quandoquidem nihil subiectum sit manuum dispositioni, de quo non possit facere quilibet: vnde sic ait: Omnia dedit ei Pater in manus: sciamus igitur quod Christus Diuinitatem, hanc perfectiorem institutionem, potestatem ad omnia habeat, quandoquidem Pater omnia eius tradiderit manibus. Misit sum verbum D. Matthæi, quo probat euidenter huius in Christo potestatis eminentiam. Misit ille discipulos suos ad illum qui Coenaculum sibi parauerat supra modum: decenter vt hæc pompa festiuius Pascha cele-

VII.
Potentia
expenditur.

cele-

Matt. 26. 18.

celebraret, illique per discipulos præcepit ut illo egredieretur quia Dominus hoc indigebat in eo Pascha cum discipulis celebraturus: *Apud se facio Pascha cum discipulis meis*: nec refragatur vir ille Dominus licet legitimus huius cœnæ & qui omnem diligentiam in illo adornando potuerat ad Paschatis celebrationem, in quo suam confirmat potestatem, ne illi in hoc contradicatur: hoc enim est quod etiam Apostolus significat huius dum meminit institutionis, eum Dominum appellans: *Et Dominus quidem Iesus, in qua nocte tradebatur.*

1. Cor. 11.

VIII. Inde vocatur Dominus.

Cur Apostole nuncupas illum Dominum? Et statim ne quis intelligeret hoc ei verbum fortuito elapsum, sed ex industria appositum, iterum appellat illum Dominum, quando tempore referens & occasione illud instituendi ait: *Ego enim accepi à Domino quod et tradidi vobis.* Dominus est quia potestate viget ut rebus utatur pro beneplacito, illasque possit mutare & alterare, sicut de facto transubstantiauit panis substantiam in corpus suum. Si igitur mansurus sit nobiscum in SS. Sacramento, & hoc futurum sit mutando substantiam vniuersæ creaturæ in substantiam pretiosissimi sui corporis, habeatque potentiam hanc faciendi mutationem, non dubito quin & habeat ut nobiscum maneat licet ad Patrem proficiatur.

IX. Scientia probatur.

Secundum statuit D. Ioann. ut vero verius scientiam Christi: *Sciens, quia venit hora eius.* Sciuit & quidem apprime Christum horam suam. Vult nobiscum manere: tamen quamuis velit & possit, nisi sciat quando & quomodo futurum sit, male poterit hoc statuere, cum ascensus esset ad Patrem: sciamus igitur quod non iudicio manebit ipse namque omnia scit, & hoc prædictus sapienter à optime disponit ea que factum hoc mirabile concertant. Ut omnia rite hæc confirmet, nobis eius proponit scientiam. Vbi igitur emittit Dei voluntas, cum velit, & eius potentia, cum illam manifestat, & eius suprema sapientia, cum illam nobis asserit, ubi hæc tria concurrunt que summa sunt in Deo, amor, potestas, & scientia, audacter dico summum esse id ad quod accedere potest summa Dei communicatio facta hominibus: *In finem dilexit eos.*

X. Exponitur hoc: In finem.

Hoc eodem termino & phrasi vitur David ineffabiles explicans delicias, quibus in gloria Deus electos suos demulcet, per claram visionem illis gaudium Diuinæ suæ communicationis essentis ubi Deus se tradens secundum id omne

quod in se est, non habet ultra quod det: nec possunt deliciae voluptates eius amplius ascendere, quam ad id quod in statu gloriæ consequuntur: nam dicit eodem modo quo S. Ioann. de summa illa communicatione in SS. Sacramento isdemque vitur terminus: *Deliciae in dextera tua vsque in finem.* Deliciae voluptatumque gloriæ ad dextram Dei pertinentes ad summum vsque ascendunt: quia his amplius dari non potest: & amor quo se Deus totum communicat eum digere recipiens ad virtutum ascendit, *In finem dilexit eos*: quia nihil Deo superest ultra dandum. Verbum hoc, *In finem* Prophetæ, respondet illi Evangelicæ, *In finem*: quia in utroque summum explicat summæ communicationis Dei in gloria, & summum etiam amoris quo se nobis in SS. Sacramento, & velis inundatione & pelago immenso completens cœlestium horum munerum, nulla est cognitio que modum explicet quo maiori concupiscentia delectentur habeantque Deum ut sui quam ille quem Deus deservit in hoc, quo se nobis perfecte communicet.

f. 10. Gaudium demonstrat Deum quid habuit dum hominem fecit Deum: quandoquidem sine villo obstaculo dignatus sit se totum illi dare, profundam suam manifestans humilitatem in descendendo ut nos illum recipere mus.

Secundum munus quod Deus de se contulit dum homo fit, modumque quem tenuit, omnino certum est multum in hoc opere præstitisse: cum enim gloriosus esset in celo, ad nostram descendit calamitatem, superans splendidus maiestate & potestate ad nostram dignatus est venire miseriam, quæ in sua deum unitate erat inaccessibleis viliam nostram iudicium pateret accessus. Multa Deus in hoc præstitit at multo plura extra omnem comparationem facit in SS. Sacramento, dum non deignatur descendere, habitare & viuere in cordibus nostris: vnde vltimum hoc præmium longe antecedit: quia in mensa qua Christus institutionem celebrabat SS. Sacramenti, quæque erat beata chæra que meo iudicio non potuissent illum delicia.

descendere, & vt domum propriam pectus habeat cum recipientis: quatuor enim hominem deinent ne se demittat faciatque aliquid naturali suae derogans auctoritati. Primum, multa est sapientia: verè etenim dixeris hominem literis affa in instructum animam induisse aliquo modo Diuinam, quae non patitur illum ad illud descendere quod huic minime conueniat: *Scientia inflat*, inquit Apost. auctoritatem conciliat, inflatque non modice viri mentem non modica scientia. Olim dixit Salomon: *Intelligens gubernacula possidebit*, sapiens rebus vilius & immundis non destinatur, quales sunt quae nos inferiores reddunt & regimine superioris altius indignos: sed sapientia elarus ad regimen clauumque assumunt, magis quam ad obedientiam & superiori seruitutem, regere oportet illum, non ab alio regi. Secundum, magna est potentia: quam superioris enim assurgit Phraeo ex potestate praeferendi quam in pluribus Regnis suis recognoscit: Nihil grauiorem eius Regia & magnificentiam supprimere potest: potens etenim nimis est, potestioribus autem nihil permittitur quod huic dignitati repugnet: hoc etenim est virgam tenere erectam: nimium vt se alterius cuiusvisque non submittat qui potens est dispositioni. Quinimo P. latus vt significaret potestatem sibi esse Christum crucifigendi & occidendi, quodque ex ea teneretur se submittere illi, hinc respondere secundum ab eo interrogata, Christum sic alloquitur: *Mihi non loqueris, nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te* q. d. An te mihi qui potestate praesulgeo non submittis, agisque quod praecipio? Cumque ego potestatem habeam, tui muneris est te meae submittere dispositioni, ad me vero spectat suprema in mandando auctoritas.

Tertium, insignis est nobilitas: naturaliter enim id quod nobilissimum est in altiori consistit loco, nec caelum descendit ad terram, seque non inclinat ad plantas & herbas: illae vero potius ascendunt tenduntque sursum: cum enim caeli corpora sint nobiliora & superiora terrenis his inferioribus, dignitas illa in qua Deus illos creauit haec illis tribuit auctoritatem, vt ipsis subdita sint omnia corpora sublimata & inferiora, & omnia ab eorum dependant influentijs: illi vero nullis subiiciantur inferioribus, imo potius in suis motibus se habeant vt ceteris superiores, nec ab illa naturali declinent auctoritate quam illis nobilitas in qua creati fuerunt,

concliuat. Quinimo in hominibus hoc notamus quod nobilioribus generis ingenitas certam quandam indiderit superioritatem in ordine ad plebeios: hi namque illos recognoscunt tales vt ab eis recipere fauores valeant suis necessitatibus remedium opportunum: quocirca Deus quoddam illis statuit genus dependentiae, quatenus ex ratione nobilitatis qua fulgeat reliqui se illis humiliant, ipsi vero inuicem à nobilitate conferunt grauitatem. Quartum & vltimum est animi magnitudo ad praecleara quaque stragemata, quae non patitur alas suas eos submittere alterius imperio, qui minori dignitate & auctoritate praesidet, quam illa sunt quae aggredditur: quocirca qui negotium aliquod agit excellens Rocci facit haec inferiora, illaque attendit velut dignitati illi & magnitudini subiecta, quae animum illi suggestit illud aggreddendum: cuius gratia non se subiecit resignationi, nec aliquid est quod ipsum impellat ab illa superioritate vel puncto discedere: vnde se colubet ne vnquam descendat seque humiliet. Tanta vero est Christi Domini benignitas tamumque gaudium quo delectatur in benefaciendo hominibus, vt ne summum perderent illi bonum quod obtinere poterant, illum habendo secum in SS. Sacramento, quandoquidem in illo magis requiratur humiliatio sui ipsius & submissio: cum enim sit ipsa puritas se demittebat ad ingressum in cor nostrum immundum & execrabile: cumque sit ipsa Dei immensitas, se contrahere ad locum adeo angustum, & infinita sua omnipotentia nostrae se submitteret infirmitati: omnes nihilominus has perturbat difficultates, euincit & dissipat, tantum ne homo summo illo bono priuaretur.

D. Ioan. huius Sacramenti describit institutionem, in qua tantum Christus demonstrauit gaudium, ex eo quod huius beneficii non priuaremur gaudio, vt autem amoris sui pateficeret magnitudo, hic enim omnia reddebat illi facilia, nobis haec quatuor exponit brachia, quibus detineri poterat: vt videntes quod vites superet adeo potentes amoris magnitudinem & potentiae eius vires cognoscamus, quibus ad tanta pro nobis agenda compellebatur. Primum igitur brachium praeclearam eius nobis indicat scientiam: *Sciens Iesus quia venit hora eius*: vt inde nobis pateat, quod si sapientia ea sit qua homines aptiores sunt regimini vt superiores, quam seruituti vt inferiores: Christum Dominum amor obstringat, vt sine praesidio Diuinae suae sapientiae

VI. Quartum est animi celsitudo.

VII. Sed haec omnia emittit Christus.

VIII. Primo scientia.

sapientie se demonstret ita subditum, vt quando agit de Diuino modo manendi nobiscum Diuinum hoc instituens Sacramentum loco se statuat infimo, quo nullum in seruo omnium vilissimo imaginari possimus inferiorem, nimirum se demittit ad pedes hominum eosdem abluturus: vt hoc amore nos obstringat illisque adinventionibus quibus ad talia mouebatur opera, faciat recognoscere, qua puritate, mentisque candore nos oporteat communicare: quandoquidem vt illud mundi communicarent Apostoli, ante Sacramenti institutionem, officio functus serui, pedes illis abluat à foribus, quo datur intelligi expedire vt animæ nostræ pedes id est affectus emundemus, quibus anima progreditur, sinque ab omni expurgati immunditia, puri & mundi, dum Christum accedimus recepturi: quod si Christum amor ad tantam obliget humilitatem, non obstante tantæ sapientie prerogativa, vt Discipulos hac puritate disponat, qua ipsum recipiant: multo fortius obstringimur vt ad illud nos rite disponamus.

IX.
Secundo potestatem.

Secundum brachium quod Christus extendit, infinita est eius potestas: *Omnia dedit ei Pater in manus*: id est dedit illi Pater Diuinam suam omnipotentiam: hæc est quæ in supremo hoc respicendæ Sacramento: cum videamus quod sicut auctor omnium potentissimus, mutet creaturas, atque de illis proprio beneplacito, & substantiam panis transmutet in substantiam SS. sui corporis, & vini in pretiosi sui sanguinis substantiam. Omnem hanc igitur potestatem, quam sacra hæc manifestat institutio licet ad se præcellentem, & qua in tantum auctoritas eius crescit & excellentia: nihilominus humiliter ex amore erga homines atque ad eius demittit gremium, cum illam subiiciat in hoc SS. Sacramento, vt dum illum singuli recipimus, illum nobiscum habeamus, sine præiudicio eius quod potestas ea sit quæ grauitatem hominibus tribuat & auctoritatem, qua se nemini prosternant & subiiciant. Tertium est illustris nobilitas: hanc manifestat Euangelista dum ait: *Sciens quia à Deo exiit*: suaque nobilitas diuinâ non sit inferior, nõ subrogata, nõ usurpata, sed nature suæ debita, cum eius natura sit Diuina, quam per actum æternæ generationis Pater æternus in eum deriuauit: ita D. Paulus: *Qui cum in forma Dei esset*. Forma Dei est Diuina eius natura, hanc habet vt propriam & non usurpatam: *Non rapinam arbitratus est esse se aequali Deo*. An aliqua potest esse illustrior quàm

X.
Tercio nobilitatem.
Philip. 2.

eius, nobilitas. Igitur cum talis sit adeoque cælestis & videatur quod illum cohibere debuerit ab omni genere humilitationis & submissionis, atque ita se demittit vt non obstante pugillanitate peccatoris nostri velit in illud intrare & nos in eo locum illi parare & habitaculum: *In me manet & ego in illis*.

Ultimum est præclarum quoddam factum heroicum, quo dari non potest nec esse aliquid eminentius illi conferendum quod Christus se greditur, dum ad Patrem proficiscitur: *quia ad Deum vadit*. Et quamuis tam excellens sit tantæque auctoritatis respectu suæ personæ vt videatur illi repugnare si manent inter homines: quandoquidem distantiam notemus infinitam. His non obstantibus amore cogitur hæc omnia pertransire illudque efficere vt ascendat ad Patrem, licet facinus sit adeo præcelsus & magnificum, non illum tamen impediatur, quo minus hic nobiscum maneat: vt autem hoc assequatur, SS. instituit Sacramentum: ecce qualiter vis amoris in Christo respicendæ: cum in hac institutione ita superet auctoritatem superioris ascensus ad Patrem humiliatio & submitio in manendo nobiscum nec aliquid desiderat: quandoquidem vnicuique nostrum se tradit, velique vt singuli illum recipiant, licet ad Patrem proficiscatur. An clariora dari possunt indicia gaudij ex bono nostro, quam illa quæ Christus demonstrat, opus perficiens immentum adeo atque ineffabile SS. Sacramenti.

Si tanta igitur perumpat Christus vt infinitum hoc bonum nobis communiect, attendamus ad quantum nos obstringat de tam immenso beneficio, quo nos afficit, animi gratitudinē. Omnes difficultates oriri possibiles inter homines & velut inuincibiles ad statum humiliatiois, euincit Christus, quo nobis horum communerit: multo sublimius quam aliud quoddam esse potest nobis vile, quale est illum in nostra habere societate, & singulis in proximum & SS. Sacramentum, vt in vnoquoque manifestationem veli facere atque eo sine peccato eligat singulorum accedunt illi recepturi, atque per hoc in illa permanentes resident & Christus in ipis: *In me manet & ego in illis*. Si ergo eoque descendit Christi Domini humiliatio, eo tantum animo ne tanto nos priuemur bono, an infirmum erit vt nos illum recepturi animam adferamus elatum & arrogantem superexcellenti nobis auctoritatis? Deus benignus vt se nobis communiect, & nos iracundi vt illum suscipiamus an illa

XI.
Quam
factum
horum

XII.
Simili
do.

XIII.

XIV.
Exhibet
quod
peccatum
SS. Sacramenti

XV.
Applicat
in
ge c
munis
vbi.

cont.

conueniant? Numquid conueniens erit vt mansi-
onem in domo tua concessurus illi, qui cum sit
infante sapiens, omnem vincit auctoritatem,
quam illi naturaliter multa tribuit sapientia,
tantum vt se applanet & introducat in hospiti-
um nostrum: idem in falsa sapientia presump-
tione, non vincat elationem animi, quam ad-
ferre potest de te presumpcio eius quod non
potes? An decet vt ad Deum accedat vindicta
flagrans, Deum cernens ita misericordem, vt
quatenus se communit, potentiam suam viu-
cat & magnitudinem, peccus ingrediens Iudae
hostis sui infensissimi? Et prostratus eius pedi-
bus, sumens ipse locum quem Iudas capere de-
bisset velut aggressor & Diuinae eius maiesta-
tis offensor, illi tamen ignoscat? Si Christus in-
stitutus ad nostram salutem D. hoc Sacramen-
tum omnia habens in manibus suis vt Domi-
nus eorum absolutus, non obstantem suprema
eius auctoritate illa tamen omnia pedibus sub-
ternat hominum, eorumque dedit obse-
quio: an ratio suadet vt communicaturus ma-
nus suas adferat bonis plenas alienis, vsuris
& iniquis contractibus acquisitis, quibus facultas
patiperumque sanguinem vsurpat iniustus? Si
daturus se nobis in SS. Sacramento velit vt so-
lemnis quaedam fiat mentio nobilitatis suae &
conspicitatis familiaris: *Sciens quia de Deo exiit,*
Tu receptorus illum numquid digne accedes
anima in illis libidinis & impudicitis polluta,
quibus illa congenita homini scatur nobilitas?

tis, diffentionibus rixisque maculatam? Si Deus
vt humilis in tuam descendat animam, an tu in
eam ipsum recipies cogitationibus superbis tur-
gidam & arrogantiis? Si Deus tanquam beni-
gnus & misericors se tibi tribuat, an expedit vt
in anima raucorem serues contra fratrem tuum
immortalem? Si Deus summe nobilis pariterque
mundus in anima tua eligat hospitium: numquid
tu illam exhibebis mille sordibus & luxurie
execrandam? Requiritur, quandoquidem Deus se
tibi daturus tantas superet difficultates, quae
tuum possunt remorari bonum, vt tu illum re-
ceptorus naturales tuas licet difficiles euincas
passiones, vt ita hospitium in illa illi tribuas eius
conueniens maiestati.

*§. 11. Deo naturale est ut ipse summo bo-
no se ipsum communicare, & quia ta-
le est, in ultimo gradu sua communi-
cationis se Christus hominibus exhi-
bet in SS. Sacramento, ubi in summo
gradu illis esse suum communicat.*

Divus Dionysius ingeniose probat qualiter
Deus cum ipsa sit bonitas per essentiam,
ad ceterorum differentiam, qui eam ha-
bet participatione precise ac necessario illi con-
ueniat Diuinae essentiae suae communicatio: quia
sicut omnia in esse proprio & naturali quod ha-
bent, bonitatem consequuntur quam in ipso ha-
bent participatam cum dependentia ab illa bo-
nitate per essentiam, ita necesse est vt illis omni-
bus velut distribuat atque in omnia effundat il-
lud quod ipsi ex natura sua conuenit: *Quoniam
eo quod bonum est vt substantiale bonum, ad om-
nia existentia extendit bonitatem.* Quod decla-
rans D. Thomas supponit idem quod dixit D.
Dionysius essentiam Dei esse ipsam naturam & ef-
sentiam bonitatis: quia cum esse bonum aliquid
consistat in esse actuali quod habet, & Deus so-
lus ex se esse habeat, quia est summum esse: ita solum
Deo vt quid naturale conuenit esse ipsam boni-
tatem per essentiam, de qua omnis procedit bo-
nitas quae reperitur in creaturis per participa-
tionem qua mediante se Deus communicat.

*Quod D. Thom. admirabili confirmat exem-
plo et quae adeo facili vt nullus opponat ei diffi-
cultatem: Est enim sicut sol noster non rationans aut
praetigens, sed ipsum esse illuminat omnia, partici-
pare de lumine ipsius secundum propriam rationem D. Tho.
O 2. valen. Leib. 1.*

I.
Bonitas
ex natu-
ra sua est
commu-
nicatiua
sui.
D. Dion.
lib. 4. de
diuina
nomin.

II.
dine D.
firmatur.
D. Tho.

XIII.
XII.
XIV.
Applica-
tur indi-
que com-
municati-
onis.

valentia : ita bonum super seipsum per ipsam essentiam omnibus existentibus proportionaliter immittit totius bonitatis radios : ita similiter in summo bono nempe Deo qui per essentiam suam est ipsa bonitas , non est actus voluntarie electionis esse de se communicabile ijs omnibus quæ boni naturam possunt participare , radios eius immittendo eo modo , quo sol lucis suæ radios .

III

Itaque natura Dei proprium est suam Divinam communicare bonitatem , & est velut naturalis bonitatis motus omnibus se communicare ex illa participantibus . Et cum Deus summum sit bonum , ut naturale illi competit se communicare atque ab eo procedit velut motu naturali illa boni communicatio , quæ in omnibus reperitur creaturis , sed potissimum in homine . Philosophus motum naturalem distinguit à violento in eo quod hic quanto magis continuatur eo magis hæcefcit semperque deficit , dumque ad ultimum pervenit iam minus efficax , est & vehementer : naturalis autem quanto magis progreditur tanto est vehementior , & quanto magis appropinquat centro , tanto maiori violentia progreditur : lapidem in altum coniecit & quanto ascendit altius , tanto motus eius est tardior : quia quo ascendit altius , eò à centro suo magis elongatur , ex quo virtutem recepit quam habet nam cum sit violentus , vires sequitur motus illius , quem impressit illi , qui illum in altum projecit : & sicut ab illis se elongat , ita minori potest vigore porro descendens deorsum , sicut motus ille est ei naturalis , quo impellitur , eiusque virtus magis proportionata centro ad quod descendit , ita quanto illi est vicinior tanto vehementior est , & efficacior : unde communiter dicimus quod velocior sit & efficacior in fine suo quam in principio unde inquit .

IV

Amor Dei erga homines est velut motus quidam naturalis , quia est summum bonum cui competit se communicare iuxta capacitatem recipientis , & cum ille sit factor omniumque operator , secundum quod , quia Deus illa diligit , esse possident & bonitatem , ex qua participant : quia certum est artificem opera manuum suarum diligere : *Nihil odisti eorum qua fecisti* ait Salomon : idcirco naturale illi est amare nos & secundum hunc amorem velut per motum naturalem , Divinam nobis suam communicare essentiam . Præclara multa præstitit Deus homini in principio , porro multo plura in fine : multa manifestavit in ipso , esse suum Divinum communicando illi ex amore , quo afficiebatur illi in prin-

cipio creationis : quandoquidem in eo certum quoddam eius potuerat indicium in præsentia qua dotavit eum super omnes creaturas eius dispositioni eas subiciens : *Omnis subieci sub pedibus eius , omnes & bestes carnisque* super & pecora temporis : ob cuius dignitatem aliqui opinantur quod discrete voluerit , quod illi Deo creasset ad imaginem & similitudinem suam : *Ad imaginem Dei creavit illum* : cum sit velut Divinæ eius essentie prototypum , dignum omnibus creaturis suprema illa dispositio & dominium quod in illo hæret cunctis creaturis eminentius , quod quasi quædam commemoratio fuit bonitatis eius & essentie Divinæ concessa homini secundum esse naturale Divinæ eius bonitatis . Nec hic eius subtilitas erga hominem liberalitas : quandoquidem nos contentus hæc illi omnia dedisse , cum illi dominium benefici per illa omnia dedisset , insuper & filium suum illi tradidit ut genueritum ut eius esset , unde certum est quod illi seipsum dederit . In hac ratione fundat D. Thom. convenientiam Incarnationis . Verbi Dei summa etenim communicatio que fieri potuit , ea est quam humanæ nature in hoc mysterio communicavit , tradens illi substantiam esse , & personalitatem qua illa natura Verbo unita hypostatice haberet totum Deum ut suum , eo modo ut per eam Divina idiomata quasi attribuantur homini quæ Deo sunt propria , qualia sunt esse immensum , omnipotentem & Divinum : Deo autem quæ homini propria sunt , nimirum esse passibilem , subiectum frigori , fatigati , fami , siti , laboribus , & morti : unde dicimus Deus natus est , passus & mortuus . Summa fuit in hoc hæc communicatio orta ex amoris sui infiniti magnitudine , atque de ipsa Divinæ suæ bonitatis natura , quæ cum summa sit expediebat ut in summo gradu se communicaret , eo modo quo diximus .

Hoc dicebat sponsa conditionem Divinam sponsi sui perpendens , quam in ea quoque disposuerat : *Oravit in me charitatem* : Videtur enim quod in illa totum hoc statuerit : quod amor suus statuerit & ordinare poterat : unde dicitur imperiosus fluxusque vehementis amoris eius Divini in me directus est . Quia iuxta illud quod dedit hominibus , quasi oblitus creatorum videtur creatorum quando iam ad ultimum pervenit certum communicatio ait quæ se Christus communicaret , hic vero ostendit , quod velut motus naturalis in fine erat velocior quam in principio : quanto

III

docquidem tantum illum erga homines esten-
deret, ut illos solummodo videretur spectare ve-
lut suos, ut ipsis dona conferret, quæ conferre
poterat eminentissima: *Cum dilexisset suos qui e-
rant in mundo*. Fortasse Deus nihil aliud in mun-
do ut suum habebat præter hominem, nam tan-
tum ad illum in forma loquendi qua vitur a-
moris dirigit vehementiam, ex quo se illi commu-
nicat: An reliqua illius non erant? Omnino:
cui igitur hominem dicit suum cui velut suo
summam tribuit communicationem totius Dei?

VII.
Vale bo-
minem
suis esse
suum.

Ratio est, ut enim erat motus amoris naturalis
quo erga hominem flagrabat, & hic in fine est
velocior quam in principio, quando iam ad
terminum accedit suæ communicationis, ostendit
deum vult quod ex eo se totum velit illi commu-
nicare, quasi alius non esset cui se ut Deus
latiret: neque sine iustitia SS. Sacramentum,
quod cum opus sit finis, vult illi dare maxi-
mum quod de se potest donum, quale illud est
quod in SS. Sacramento largitur: vnde sic addit
In finem dilexisti eos.

VIII.
Nec illi
propter
plura da-
re.

Plura dare non poterat amor, quam totum
Deum singulis in fine operum suorum, eo mo-
do ut singulis hominibus totus tribueretur Deus
in SS. Sacramento: *In me mansi & ego in illo*. Et
perueniendo ad tantæ terrarum communi-
cationis homini factæ totius Dei, non videretur ali-
quid superfluum cæteris communicandum crea-
turis: & ita quasi illas videretur oblitus, soli-
us tantum hominis memor, ut hæc illum com-
municatione dignetur: & velut amor natura-
lis & manifestus quasi in ultimis terminis motus
sui naturalis, se prodit efficacior & velociorem
ad emittendum omnes difficultates: & impedi-
menta occurrentia, cum nullum eorum
resistere possit viribus & feruori: quo Deus ad
illum progreditur ut homini tanto plura confer-
rat beneficia: hoc sponsa sic declarat: *Eccle-
stæ vni factus in montibus, transiens colles.*

IX.
Et omnes
accidit
vicit
difficul-
tates.

O quales occurrebant difficultates ne Deus
veniret in mundum & multo magis ut in mun-
do existentem, singuli hominum illum habere
secum possent: peccata se illi opponebant, angu-
stia status nostri naturalis comprehendere non
poterat immensitatem Dei, opus ipsum in se
summe arduum erat: quandoquidem hoc erat
ut Deus incomprensibilis moraretur in pectore
admodum limitato, & quamvis hæc & alia
multa illi proponerentur impedimenta, perump-
sit tamen omnia, omniaque tollit: tenim velo-

citatis motus amoris eius infiniti, omnes hæc euer-
tit difficultates, agitque ut quicquid in illo est
licet infinitum, homini subijciatur, & ita in SS. Sa-
cramento ab illo recipiatur. Nec dubito quin
hoc D. Joann. declarauerit. *Eternitatem illam
exponit in qua Verbum Dei esse habebat, quod
Pater illi per actum æternæ generationis com-
municat, & considerans illum in hæc dignitate
& statu superiori, sic ait: In principio erat verbum*

Ioan. 1.

*Et verbum apud Deum & Deus erat verbum. Bo-
ne Deus quam illum nobis excessum & subli-
mem proponit: quandoquidem licet illum loco
statuat adeo sublimi & vilitate nostra superiori,
addit tamen quod amor illum videatur deorsum
præcipitare ac per saltus infinitæ distantie inter
Deum & hominem, ipsum vnum ex illis effi-
cere: Et verbum caro factum est. q. d. vides hanc
omnium supremum qui velut Divinus infinitam
complectitur distantiam per infinitas suas per-
fectiones inter infinitas nostras imperfectiones?
noveris igitur quod amor secundum motum
suum naturalem illum attrahat ut homo fiat,
quem ut talem inter homines videbis conuer-
santem: quando vero ad terminum sinemque
accedit, in quo se Deus communicare potest, hic
prodit se multo efficacior: nec enim sistet
donec in nobis habitet, nostrumque pectus & a-
nimam suam statuat perpetuum sibi habitaculum:
Et habitavit in nobis. Summus hic modus*

X.

Summus
modus se
commu-
nicandi.

est quo se Deus communicare potest homini-
bus, vertex hic est altissimus communicationis, hic est
ad quem adducere potest illum ferventissimus
eius amor: ut enim proprium & naturale est a-
manti velle semper esse cum amato, cum Christi
amor ardentissimus sit, iam in fine quasi consti-
stentis, oportet & munus nobis conferendum
per amorem, maximum sit: & sicut singulis non
potest esse maius quam Deum in corde suo ha-
bere qui nos amat, quemque nos amamus, dum
se Deus totum singulis exhibet in SS. Sacra-
mento, vero verus est quod in hoc ineffabili
dono & beneficio infinito, quo nos in illo cumu-
lar, ostendat amorem alius ascendere non pos-
se: quandoquidem ut maneat cum hominibus
eumque singuli secum habeant, hoc ita molia-
tur ut nullus hanc illi possit perturbare mansio-
nem. Signum hoc est esse summum ad quod at-
tingere potest Deus se nobis communicaturus.
Accedit igitur iam communicationis eminen-
tia ad summum, quod est habere Deum, & Deus
ut sit nobiscum, ad hoc evincat tantæque sup-
set difficultates: etenim hic terminus est summus
eius

eius quod potest veres amor, qualem in Deo erga homines agnoscimus: cuius motus naturalis vtpote velocior, vehementior & efficacior in fine quam in principio, opus efficit amoris eminentissimum, quale est dare se totum & singulis hominibus in SS. Sacramento.

§. 12. Satisfacit Christus amori erga Patrem ascendens in calum, quando eum hic impellit ad ascensum: amori similiter erga homines eum illis remanens in SS. Sacramento, quod instituit.

Dvo voluit Christus hominum cordibus ut vera confirmaret: Primum, amor est infinitus ardens semper in corde suo erga Patrem suum æternum, & cum ille fuerit qui semper illum eum Patre detinuit, antequam venisset in mundum, hic idem eum detinebat ne ab eius discederet locetate, quia semper illum erat naturaliter amaturus: *Maneo in eius dilectione.*

Ioan. 15.

I.
In quo consistat amor Dei erga nos,

Secundum, amor immensus erga homines quo motus de celo in terram descendit: *Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de calis: etenim ut probat D. Thom. non consistit amor Dei erga nos in eo quod motus aliqua nostra bonitate suam erga nos inclinet voluntatem, sed quod suam inclinans ex propria benignitate, producat in nobis bonū illud quod nos potest reddere bonos: ita ut in tantum nos diligit Deus in quantum nobis confert bonum.*

Summum omnium bonum quod poteramus ut nostrum possidere, erat filius Dei: unde ex amore suo, qui cum sit eiusdem voluntatis cum Patre suo æterno, in confirmationem eius qua nobis afficitur hominibus, sicut illa qua nobis Pater illius æternus afficitur, se ipsum nobis tradidit: *Sic Deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret.* Semper illam inclinavit ut nobis hoc bonum conferret, amor erga homines, se vero communicare nobis ut nostrum, omnes eius fuere delicia: *Delicia mea esse cum filijs hominum.* Hoc semper eius rapuit voluntatem, & cum affectus amoris erga Patrem, traheret ad illum, hoc modo faciendum illi erat ut illi satisfaceret quamvis eligeret communicare & dare se hominibus descendens de celo & cum eis moraturus. Et quantumcumque amor Patris illum obstringeret, ut semper cum illo maneret, satisfacere tamen debebat amoris affectui quo afferebatur hominibus, quod futurum erat si veniret cum illis mansurus.

Pro. 8. 31.

Operosum videtur duobus his satisfacere posse affectibus. Ut autem ambobus pateret potentia qua quisque sibi attrahit, quantum potest, non tamen alterius impediendo complementum: Divina sapientia modum statuit inoffensivum, quo venire posset Verbum ut sua implet desideria & delictis frueretur gaudijs ex eo quod inter homines homo versaretur, non tamen amoris gaudij privaretur, quo semper gaudius est requiescens in sinu æterni Patris sui. Delictis quibus frueretur factus homo, hoc erat ut illis beneficeret, & hoc faceret veniens in mundum: si namque non veniret, desideria non poterat sine gaudio, nempe ea hominibus conferre beneficia quibus indigebant ut vitam quam perdidissent recuperarent. Voluptas erat fruebatur ex amore Patris non patiebatur ab illo discessum, quandoquidem amoris gaudium in eo consistat ut ille qui amat semper sit cum illo qui illum deumcit, emulgetur caritatis, potissimum cum Verbum Dei terminus sit intellectus Patris, ut Theologie loquuntur, & existens Dei intellectus, sine illo ille non poterat: quia cum semper seipsum intelligat in se secundo, non potest illi deficere conceptus, quem Divina eius format intellectu.

Huius remedium fuit ambobus satisfacere descendendo in mundum. *Exiit a Patre, & venit in mundum, & manendo apud Patrem in Verbum supernum prædixit, ut Patris iussu dextera ad opus suum exiit ut ad vitam in peccatum. Vno modo venit, & altero mansit.* Venit secundum humanitatem se ipsum figura quadam peregrina & aliena à propria Divinitate cooperiens, mansitque in celo secundum esse spirituale & Divinum quod habebat ut proprium. Pater æternus figuram produxit sui ipsius penicillo Divini sui intellectus, coram se spectans velut prototypum Divinitatem suam effectivam. Hæc figura est Verbum æternum ut describit illud D. Paulus: *Qui cum sit figura substantie eius.* Apud nos figura quam cum pictor effugit, non est tunc substantie, sed tantum accidentium magnitudinis, pulchritudinis & coloris sed esse non potest tunc substantie: hæc enim depingi non potest nisi per aliquam accidentiam. Porro hæc figura, quam eduxit Pater celestis est lux substantie: quia in ipsa suam sibi representant Divinitatem (quod alias explicavimus) verumtamen hæc figura erat inuisibilis: *Qui est imago Dei inuisibilis.* Atque in ipsa poteramus nos homines cum illo cooperari, ut

proinde

proinde sicut secundum illam non poterat in illis operatum suum consequi intentum, idcirco remanet secundum illam cum æterno suo. Patre, vnicuique verbo remanet cum illo secundum Diuinitatem suam essentiam. Cum autem forma in qua opus suum erat perfecturus, esse debebat secundum quam nos homines, illum poteramus cognoscere, videre, & contredare: atque hoc esse non poterat nisi se ostenderet velut vanum de nobis: ad huius executionem figuram nostræ carnis assumpsit factus homo, quæ fuit illa quam assumpsit in vtero virginali Maris suæ purissimæ: *In ventre Maris mea figuratus sum caro.*

In hac venit figura quasi mutuo accepta & à propria prioris aliena: quod D. Ioan. declarat dicendo quod ut veniret nobiscum habitaturus Dei filius carnem assumpsit. *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis.* Secundum hanc figuram ad nostram salutem descendit, & amoris satisfacit affectum quo nobis afficitur nobis se communicando: & secundum illam propriam manet cum Patre suo & amoris Patris complet affectum. Itaque ille idem qui mansit in cælis ipse est qui descendit habitaturus nobiscum. Exponit hoc admirabiliter D. August. similitudinis verbi & conceptus nostri intellectus. Hic idem conceptus quem vobis nunc enuntio, mecum manet, secundum esse spirituale seu intellectualem quod in se habet, & eundem illum ad vos mitto aere corporeo vestitum qui est velut vestis superaddita & aliena ab eius natura intellectuali, qua velut verbum sensibile illum emitto ut ad aures vestras perueniat, & ita missus realiter & vere mecum manet in propria natura sua intellectuali, hoc idem igitur (inquit D. Aug.) considerandum tibi est in aduentu Verbi Dei: mansit etenim in intellectu Patris secundum esse suum Diuinum & spirituale: arcamen secundum esse corporale & carne vestitum sensibili atque in figura aliena ac mutata descendit in mundum: atque per hoc duobus tunc satisfecit amoris affectibus quibus inardebat.

Hic motus in mundum veniens diuinam hanc inuenit praxim, suntque illi ipsi qui ad egressum ex hoc mundo in eius corde operantur eumque impellunt, ut alium quærat modum non minus admirabilem. Idecirco Euangelista meminit illius ingressus in hunc mundum, quando eius egressum describit: *Sciens quia à Deo exiit:* quatenus sciamus illum non minori inflammatum amore, quando egreditur, quam dum ingreditur: imo potius iuxta paulo ante dicta, in fine monstrare

voluit insigniores amoris inuentiones ex eo quod in illo notamus motus naturalis, non minus potentis dum moritur quam dum nascitur: ut enim Deus est, nunquam illi potest deficere potentia: sicut in nobis accedente hora mortis, summa debilitas, summa debilitas, clariora totalis naturalis virtutis iactura, sensuum obstupescitio, omnium denique miserima paupertas. Christus autem ad vitæ finem properans atque de vltima sua tractans hora: *Sciens quia veni hora eius,* tunc vel maxime potentiam suam demonstrat, cum opera faciat summæ potestatis argumenta, qualia sunt institutio SS. Sacramenti, in qua amoris sui complet affectum, maiori multo potentia tunc amor hominum illum attraxerit in mundum, non tam se omnibus tradidit eo modo ut singuli esse eius Diuinum communicaret, sed tantum nature illi humane singulari cui esse tribuit Diuinum: & quamuis omnes participes facti fuerint sermonum eius, doctrinæ, miraculorum, & conuersationis, non tamen se singulis vniuit nisi tantum illi humanitati quam sibi personaliter copulauit: modo vero egressurus ex hoc mundo: *Et ad Deum vadit,* clariora ingenij sui ostendit indicia, plenius satisfacit amoris suo, instituens SS. Sacramentum, in quo singulis hominibus suam communicat Diuinitatem, corpus, sanguinem, & singuli eorum illi remanent vnitati: *In me manet & ego in illo.*

Expedit ut ascendat ad Patrem ut patentes ostendat affectum ad nostram salutem: *Si enim Ioan. 16. non abiero Paraclitus non veniet ad vos.* Mittete non poterat illis gratiam Spiritus S. hæc enim est quæ nos attollit ad Regni illius gloriosi possessionem, cuius portas nobis aperuit pretio sanguinis sui & vitæ clauis SS. Crucis in qua expiratus affuit: *Si non abiero mittam eum ad vos.* Porro per ascensum ad Patrem hoc bonum nobis erat tribuendum quod ipse nobis erat missurus: quo satisfacere saragit affectui amoris erga Patrem, ascendens ut cum illo esset: *Ad Deum vadit:* & similiter amoris erga homines, quandoquidem ascendat tanto nos bono cumulaturus. Porro cum ascensus eius esse non possit nisi nos derelinquendo, meo iudicio non omnino satisfacit affectui huius amoris, quo obstringitur ut nobiscum maneat. Mittete Spiritum S. ipsumque manere cum Patre ut ab hominibus decedat, arduum valde Et etiam est hæc duo coniungere: quinimo in corde Christi non leuiore excitarent angustias quam sentiamus olum Rebecca quando ex duobus geminis neceat.

IX. Expedit ut ascendat ad Patrem ut patentes ostendat affectum ad nostram salutem: *Si enim Ioan. 16. non abiero Paraclitus non veniet ad vos.* Mittete non poterat illis gratiam Spiritus S. hæc enim est quæ nos attollit ad Regni illius gloriosi possessionem, cuius portas nobis aperuit pretio sanguinis sui & vitæ clauis SS. Crucis in qua expiratus affuit: *Si non abiero mittam eum ad vos.* Porro per ascensum ad Patrem hoc bonum nobis erat tribuendum quod ipse nobis erat missurus: quo satisfacere saragit affectui amoris erga Patrem, ascendens ut cum illo esset: *Ad Deum vadit:* & similiter amoris erga homines, quandoquidem ascendat tanto nos bono cumulaturus. Porro cum ascensus eius esse non possit nisi nos derelinquendo, meo iudicio non omnino satisfacit affectui huius amoris, quo obstringitur ut nobiscum maneat. Mittete Spiritum S. ipsumque manere cum Patre ut ab hominibus decedat, arduum valde Et etiam est hæc duo coniungere: quinimo in corde Christi non leuiore excitarent angustias quam sentiamus olum Rebecca quando ex duobus geminis neceat.

X. Expedit ut ascendat ad Patrem ut patentes ostendat affectum ad nostram salutem: *Si enim Ioan. 16. non abiero Paraclitus non veniet ad vos.* Mittete non poterat illis gratiam Spiritus S. hæc enim est quæ nos attollit ad Regni illius gloriosi possessionem, cuius portas nobis aperuit pretio sanguinis sui & vitæ clauis SS. Crucis in qua expiratus affuit: *Si non abiero mittam eum ad vos.* Porro per ascensum ad Patrem hoc bonum nobis erat tribuendum quod ipse nobis erat missurus: quo satisfacere saragit affectui amoris erga Patrem, ascendens ut cum illo esset: *Ad Deum vadit:* & similiter amoris erga homines, quandoquidem ascendat tanto nos bono cumulaturus. Porro cum ascensus eius esse non possit nisi nos derelinquendo, meo iudicio non omnino satisfacit affectui huius amoris, quo obstringitur ut nobiscum maneat. Mittete Spiritum S. ipsumque manere cum Patre ut ab hominibus decedat, arduum valde Et etiam est hæc duo coniungere: quinimo in corde Christi non leuiore excitarent angustias quam sentiamus olum Rebecca quando ex duobus geminis neceat.

gratida, colluctantes illos in vtero sensit, vter prior in lucem prodiret.

Vt enim affectus erant amoris infiniti, verissime causare debebant in Christi pectore sollicitudinem multo grauiorem, vbi vnus alteri sese fortissime opponit, vtri ipse cederet: vt in calum ascenderet, summe trahebat eum reditus ad dextram Patris vnde exierat: semper etenim vehementer ad se trahit redemptio serum ad suum principium vnde egressa sunt: imo amplius dū in hoc ascensu tanta hominibus futura prouideret beneficia: Manete autem cum hominibus non minorem illi vim inferebat: cum feruentissimus amor illi vim inferret, vt ab amato non discederet: cum autem amor Christi erga hominem summus fuerit, quia sicut illum Pater diligebat, ita ipse nos: sic enim testatur: *Sicut dilexit me Pater & ego dilexi vos*: certissime amor hic eum quam maxime impellebat vt nobiscū maneret, sed nec momento nos desereret. Cum igitur amoris industria vehementior sit in decellu quam illa est quam ostendit veniens in mundū, indubie nulla ei praxis deficeret, vt sicut tunc ad remedium recurrit sic illi nunc ad hoc non deficiat, & omnibus sit satisfactum eius affectibus: nunc amplius quam tunc: quod si modo se declarat non minus, quam tunc, potentem, imo vero quantum intelligo, in morte sua se ostendit potentior: cum omnes creature eius senserint potentiam: mihi persuadeo quod nunc minora non possit quam tunc, imo multo maiora, quandoquidem signis evidentioribus nunc quam tunc maneat cum hominibus magisque intime se singulis eorum vnat.

XI. Qualiter vtrique satis fecerit.

Praxis autem Diuinae sapientiae al huius finis consecutionem, prima admodum fuit conformis: quia sicut olim cum Patre suo mansit in propria figura & Diuinitate, descendit autem ad nos in figura aliena mutoque accepta secundum humanitatem, qua illam velut superadita veste comexit: ita nunc ascendit in propria sua natura corporali ad Patrem: quandoquidem secundum illam iam a mortuis rediit in calum ascenderit, vbi in corpore & anima sedet gloriosus ad dextram Patris: quo amoris suo plenissime satisfacit: *Vado ad eū qui misit me* & manet nobiscū in figura aliena humanitatis & veste mutata, nimirum sub velo accidentium panis & vini, sub quorum speciebus remanet in SS. Sacramento, discedit in propria specie & remanet in aliena tegumenti illius quo suam abscondit humanitatem: itaque Diuinitatem suam

XII. Per mysterium SS. Sacramenti.

11oa 17.33

humanitatis habitu contexit: Et habitu ianentis Philippi vt homo ita D. Paulus. Hoc modo perfectus satisfaci quam in principio affectui amoris erga homines, idque tam excellenter, vt non tantum inter illos, sicut tunc, remaneat, sed singulis vnus: quandoquidem se prorsus sub specie cibi sese recipienti cullibet vnit: *In me manet & est in illo*. Ita declarat hoc D. Aug. *Nec Deum, cum inde exiret, nec nos deserens, cum rediret*. Nec quando egressus est venturus in mundum, Patrem deseruit summe: quandoquidem per amorem & affectum in illo manserit: nec quando de mundo regressus est ad illū, nos sua destruit societate: imo potius nobiscum remansit clariora demonstrans indicia quibus amoris affectum erga nos explet.

§. 13. Remanet nobiscum Christus in SS. Sacramento ne diabolus in nos aliquid attentet, videns illum ad Patrem ascendere nos deserentem.

Diuinis plane similitudinibus describit nobis Spiritus S. diabolum quomodoque eius exponit conditiones. Apud Iob dicitur propositum in forma ceti: *Qui parauit sustinere Leuiticum*, partes eius nobis exponit, vt in singulis potentes inclinationem eius in nostram perniciem: acque prorsus eum cor eius sic delinet: *Cor eius in duritiam*, talis cor eius est conditionis vt semper motus ac magis indurecat, & lapide fiat contritum: *Et constringitur quasi malleo*, in quo: quanto namque ita frequentiori malleator incidere percutit, tanto videtur fortius obdurescere. In animalibus (scilicet Aristotele) statuit Deus cor carneum, sed nervosum, quia virtus in illo vniuersa naturae sortitio sensitiua animalis vehementiori multo vigore. Porro balena particula vitæ (vt Plinio credimus) cor habet supra modum durum, constrictum & nodosum vt ferreum videatur vel lapis durissimus, vel incensis duritiam imitari: quo namque frequentius illud percutit eo fortius obdurescit. D. Thom. creditur hoc dici de corde ceti, quia talem illi naturam proprietatem indidit quæ fortius resistit cæteris piscibus, pelagi tempestibus, vndeque de cumantibus quanto namque reliqui pisces illis magis terrentur fugiuntque in abyssos, tanto velocius & vehementior cetus allurgit illis se oppositurus: de quo quod sequitur intelligo: *Quis si piscis fuerit, timebit*

III. Vide notio...

timebunt Angeli & terris purgabuntur.

Quem locum sic explicat D. Hieronymus: quando balnearia caput attollit super aquas, summa nauis formidine concutitur, quos appellat Angelos, quia velut nuntij & legati totum illud percussit: mare nuntia deferentes ex vna parte a l'alceia in Hebraeo nomine ponitur: *Elaim* quod significat fortem & potentem, q. d. i. a. fortem duramque se ostendit inter maximas tempelates ut quanto vadis vehementius opprimat ut tanto se opponat audacius, ut ipsos fortissimos stupefaciat & horrore concutiat, nauas intelligo mare sulcantes. Verbum Hebraicum: *Nasa*, quod significat ferire, insinuat fortissimos quosque se nimios ostendere & fugere Balneariam, dum se sentit percussam & vulneratam: tunc etenim si vel unquam suam depromit ferocitatem.

In his balnearia conditionibus egregie nobis diabolus exponitur: per cor eius voluntas signatur iuxta phrasim scripturæ communem: hanc habet ita in malo oblitatam, ut nihil sit quantumvis durum, quod illum possit à malo retrahere: quomodo qualibet oppositione sibi facta fit periculisior, atque ex graviori contrarietate furoris accipit incrementum, inde sequitur: *Cum sublati sūt percussus fuerit, timebunt Angeli & terris purgabuntur*: est quod illum summo opere timeamus, dum nouimus eius tunc maxime furorē accendi, dum vires illi opponuntur contrariæ quibus evertatur, & quando suas perpendit, non omittit quin bilem suam iramque exequatur. Timore poteramus non modico percelli quando Christus à nobis abscedebat: ex eo namque audaciores contra nos sumpsit animos diabolus, cernens quod Christus nostræ confortis naturæ vires illi ademerat, & ipse sibi confregerat quando matrem impugnavit & filium (ut narrat in Apocalypsi D. Ioan. tempus partus expectabat filium decuratus, eumque iam eum conaretur abripere, bolus ille de cre excidit viresque perdidit: *Et proiectus est Draco ille magnus serpens antiquus qui vocatur diabolus & Satan*: superatus fuit in contradictione quam se illi opposuit, atque in propria destructione, voluntatis eius dumtaxat mansit pernicior ad nostram injuriam: igitur in nos animosior furere incipit, mansit furorē rabidus, & velut irritatus a roci bile nostram studuit promovere damnationem: *Abijt sacre prelium cum reliquis de semine eius*: tali furorē contra nos contumax excedit, ut cernens illum Angelus clamare cepit habitato-

rum terræ miseris hominibusque compatiens: *Va terra, quia diabolus descendit ad vos magnam Apoc. 11. habens iram, rabie furentem vidit illum descendentem contra nos, & maiore compassione nostri miseretur Angelus, videns quanta choletia inflammatus descenderit bilem suam excecaturus: Christum eiusque matrem impetijt: non illos superauit, imo victus ipse & extorris expellitur: Venit Princeps huius mundi & in me non habet quidquam.*

Vocat diabolus mundi huius principem ob rationes quas modo non licet immorari: Christum impugnavit, sed se delusum ingessit: ex eo namque tempore ut modo diximus. crines manibus evulsi, quod quidem operatus euentus non respondit, forsque pulsus eberravit: *Nunc princeps huius mundi eijcietur foras: & quem admodum miles in certamine vel monopachia decertans cum viro nobili, recedens ex arena vulneribus sauius, notatus ignominia atque exutus, omnem furorē suum, cum in ipsum non possit, in filios eius convertit, & maximo quo potest furorē vires suas collinat: ita tibi diabolus describo ex prælio recedentem quo Christum aggressus est, devictum, prostratum, confusum & omnibus exutum, & cum iam furorē suum in Christum non possit exercere, illum in nos terroret: Magnam habens iram. O Domine quis modus nos ab illo liberandi? Quid acturi ut tantam eius iram furorēque evadamus? Si quando tanta non debacchatur ira, quantumvis Adam armis munitus esset iustitiæ originalis, illum tamen cerneret & superaverit: & David licet potentissimus Deique donis suffultus ad primam tamen eius certaminis veltationem succubuerit, quid de nobis futurum, quando nunc tanta fuit indignatione? Plura dico si iram comprimens videat Christum à nobis abeuntem, cum ascendat ad Patrem, ipseque sit qui nos ab eius furorē proteget, & nos inueniens quam non sibi victoriam de nobis pollicebatur? Enge agite filij mei: sic Christus nos consolatur, et eum vobiscum maneo: *In me manet & ego in illo. Ne timueritis, vester ego adsum defensor, & me vobiscum habetis.**

Quid tenebras ille timeat qui secum solem defert? Quid sibi à frigore metuat qui secum Sed nihil ignem defert ardentissimum: Diabolus princeps nobis tunc est tenebrarum: Christus autem lux est mundi: mentis non est eum de morem timeamus, cum Christum dū Chrihabeamus nobiscum qui luce sua inter palpabimus nos ducit noctis tenebras: Diabolus gelu est bimus frigidis nobiscum.

V. Quia Christus illum superavit, in nos armatus.

VI.

III. Vide quod dicitur: *timebunt Angeli & terris purgabuntur*: est quod illum summo opere timeamus, dum nouimus eius tunc maxime furorē accendi, dum vires illi opponuntur contrariæ quibus evertatur, & quando suas perpendit, non omittit quin bilem suam iramque exequatur. Timore poteramus non modico percelli quando Christus à nobis abscedebat: ex eo namque audaciores contra nos sumpsit animos diabolus, cernens quod Christus nostræ confortis naturæ vires illi ademerat, & ipse sibi confregerat quando matrem impugnavit & filium (ut narrat in Apocalypsi D. Ioan. tempus partus expectabat filium decuratus, eumque iam eum conaretur abripere, bolus ille de cre excidit viresque perdidit: *Et proiectus est Draco ille magnus serpens antiquus qui vocatur diabolus & Satan*: superatus fuit in contradictione quam se illi opposuit, atque in propria destructione, voluntatis eius dumtaxat mansit pernicior ad nostram injuriam: igitur in nos animosior furere incipit, mansit furorē rabidus, & velut irritatus a roci bile nostram studuit promovere damnationem: *Abijt sacre prelium cum reliquis de semine eius*: tali furorē contra nos contumax excedit, ut cernens illum Angelus clamare cepit habitato-

IV. Quia ex parte furoris terroretur.

Apoc. 11. 9

Apoc. 11. 17.

frigidissimum quoad charitatem, Christus autem Divini amoris fornax: quantumvis acriter nos diaboli frigus impugnet, quid timeamus si Christus non incensum ignis hic est Divini amoris ardentissimus ut suo nos calore protegat? *In me manet & ego in illo.* Habemus illum in SS. Sacramento nam ut nobiscum maneret hoc instituit migraturus ad Patrem, ne nos illo destitueremur: idcirco diabolus suam in nos retinet indignationem, & quantumlibet conetur, exitum valde nobis inferre poterit detrimendum.

45 Deducit Dominus filios Israel per desertum, postquam redemerat illos de Aegypto dum autem nova illis de terra promissionis deferuntur nuntia ad quam tendebant, ingentes illos repererunt gigantes, monstra dixit hominum: *Vidimus monstra quadam filiorum Enac, de genere giganteo.* Iudicabant autem terram illam talium monstrorum productricem, illos deoraturam, unde spem omnem abiciunt, sortemque suam deplorant omnium miseriam, atque in murmurata contra Moysen & Aaon feruntur sediciosi, sibi persuadentes mortem illis potius expedire quam terrae promissae possessionem, ubi ex illis monstris tanta eos mala expectabant: proficit in modum Iosue, solatur pusillanimes deiectioneque erigit animos, omnia facile superanda, nihil posse nocere transeuntibus, absit ut vos terra deoret, imo potius tantis roborabimini viribus, ut monstra illa gigantum, ut panem sitis devoraturi: *Sicut panem et a eos possumus devorare: ut autem illis perfectum provocet animum sic ait: Dominus enim nobiscum est, nolite metueret: Scitote Deum nobiscum esse, quocirca nihil formidandum.*

VII. Probat ex historia Iosue. *Num. 13. 34.* *Num. 14. 9.* *Quae nobis applicatur.*

VIII. Deducit nos Deus per huius mundi desertum ad terram promissionis caelum, educens nos de Aegypto id est statu nostrorum scelerum, ubi advertens diabolus quoad ex illis secedamus novus contra nos molitur oppositiones, monstruosos illos nobis representat gigantes, quasi nos essent consumpturi: quam procerum giganteam inopia puella representat quae proponit renuntiare fornicationi, quae illam sit oppressura, si proci a se dimittat, non habeat a quo nutrietur, nec qui eius curam gerat, nec victum procuret multo minus pallium, nec quidem aciculum aut minimum unde vivat; ignoscat mihi Deus quae monstra illi proponit, ut singula videantur illam velle deglutire totamque destrueret: usurario iniusta restituere meditati horrenda

nimis proponit monstra, si namque restitueret illi panis supererit ad victum, quod bona fama in republica honoretur, quod si ad inopiam recedat, illius pallurus sit iacturam, & restitutio ad infelicem devolvendus sit pauperem: vana dicitur flagranti qui vitae male acta perit, in iustitiae cogitat remissionem, ilico monstrum obicit illum consumpturum: etenim si offensam remittat ut veceus animi excludatur, qui adversarij timore percussus & foris dicit contractus, non audeat in medium prostrare honoris sui defensor, sed ab omnibus ut pusillanimitas deest, quae alis irridendus. *(Hanc ut caetero caute.)* Sumamus animos, non est quod gigantes illos reformidemus: etenim nos non tantum non deglutient, verum si Dei precepta constanter obtemperemus omnes gigantes in terram proferentur & victores ex campo redibimus, quia nobiscum habemus Deum in SS. Sacramento: Nihil timendum: etenim dum Deum habemus nos defendentes qui cum singulis nobis manet, victoria Letabimur perfectissima: *In me manet & ego in illo.*

Perpendit hoc D. Paulus & indicat si Deum habeamus nobiscum nullum timendum nobis esse Antagonistam: sic ait: *Si Deus pro nobis (alij legunt) Si Deus in nobis, quis contra nos?* Quis vobis deo praeponet ut se vobis opponat? *Si Deus nobiscum & in nobis: Puerulus patri suo visus, canem non timet adlatrantem aut metu illum concutientem non metuit: securus enim est, videns secum patrem esse defensorem, Christus Pater noster est, mundi canis nobis adlatrat luxurij suis & carnis voluptatibus, nos terrefacit: diabolus autem frendet dentibus ut timore nos concutiat. Nihil vereamur, securi esse possumus, cum Pater noster Christus nobiscum sit ab omnibus nos erepturus.*

Proficiscitur cum filijs Israel Atca Eaderis Domini quam via comitem desererebant trans Jordanem aquae veto Arx tenebantur pro sententiam, & licet rapidissimo deorsum impetu caetero fluerent, se tamen cohibent ut rupes solidissimae, nec audent propius accedere ad filios Israel, secum Arcam Domini deferentes. Aquas transmitimus Jordanis tribulationum, persecutionum & calamitatum huius mundi: aquas inquam quorum impetus & abundantiam ne timoris submerforam, bono sumus animo nam nobiscum deferentes Arcam SS. Sacramenti, nequa nos aquae minime submergent, verum tamen quavis grauis sint angustiae ad Arx presentiam

quam ut rupes in mota consistit: cape me, illa ipse nobis viam sternent quatenus sicco pede, firmoque gressu, atque illis innixi transeamus ad iter Regni caelestis, nec nos auxilio suo destituet donec nos eius constituat possessores: etenim ad Arcam Dei conspectum, nulli labores, damnaque nulla nobis poterunt officere. Si Deus summum bonum nos comiteretur, quod malum nos impugnet? Si Deus laborum leuamen nobis lateralis adhaereat, ab illis nos vendicaturus, quos timere possumus cum singuli illum habeamus in SS. Sacramento? *In me manet & ego in illo.* Reuoluit quidquid voluerit contra nos diabolus suis lenocinijs, astutijs, dolis & fraudibus: etenim his omnibus non nisi cladem feret ignominiosam: nam cum supremas in nos animi vires exertuerit, dum Deum nobiscum habemus, quam imbecilles suae sint, agnoscat: quod quidem nos obstante eius furore finem non referat desideratum: imo potius rubore confusus, nostrasque cognoscens vires sese abscindat fugamque medietur, nos vero victoria laetetur illustissima: idcirco namque nobiscum manet in SS. Sacramento.

§. 14. *Christus suos in discessu ad caelum solatur, cum illis remanens in SS. Sacramento futurus eorum protector.*

47 **P**rimum timere debent homines ne Deus ab eorum decedat Societate: Ut enim experimento discunt quantis afficiantur ex eius praesentia beneficijs, quando iam aduertunt aliqua via illum sibi posse eripi, metuant nec immerito ruinam suam, & velut tanti momenti iactura summo illos dolore consumit. Indignabatur grauer Deus filijs Israel, illius peccati maximi reus quod expendit Spiritus S. quando ascendente Moyse in montem vt cum Deo pro eorum salute loqueretur in exercitandum illud Idololatriae scelus turpissime lapsi sunt: *Peccatum maximum*, quo nomine tertio repetitur, nempe *Exo. 32. 22* dum vitulum sibi autem consularunt, in Deum etererunt, adorarunt, illique gloriam pro profperis cunctis tribuere successibus: *Et sunt Dij tui Israel qui exarserunt te.* Proponit Deus feroce populum punire supplicio, medius interuenit Moyses, & Dei manum a supplicio retrahit cui Deus: per placet, te namque intercedente hoc eis remitto peccatum: verumtamen die illis, cum taliter me excipiant, eos relinquo & adeo, nec enim

populum ducere volo adeo rebellem: *Non asseci. Exo. 32. 30.* *dam tacum, quia populus dura cervicis est.* Replicat Moyses: Domine quid quaeso populus iste facturus est, ipsum te deserente? Qua ratione se tuebitur, & incolumis perlabit si tua fraudetur Societate? Ego inquit Dominus: *Mittam praetoriformem tui Angelum, vt eiciam Chanaanum, & Amorrhaei.* Angelus a me mittendus illos a Chanaanis & Amorrhais defendet, cui nec totus poterit obesse mundus, damnoque vel minimo afficere: Angelus enim tali praeualebit industria vt nullo negotio omnes eorum evertat inimicos. His nuntijs acceptis descendit Moyses & hoc primum populo indicat. **II.** quod Deus a vobis discedat, verumtamen non ita deos derelinquet auxilio destitutos: Angelus enim plangunt eius supplebit vices, qui vos comiteretur & protegitur, quo fulti subsidio, non est quod hostem viscerum timeatis: eius namque protectione tuti proficiscimini.

Quam primum populus haec verba audit, gemitus & suspiria omnes atollunt in caelum, ristes intonant trepidos summo languescunt morore, pellomque induunt funeralem. *Aulienique Exo. 32. 4* *populus sermonem hunc pessimum, luxu & nullus ex more indutus est cultu suo.* Censuit populus infortunium hoc esse quo nullum grauius, quod Spiritus S. hoc verbo manifestat, *Sermonem pessimum.* Non illis Angelus satisficit a Deo datus defensor: nullum etenim conferri potest bonum malo illi quod ipsis ex eius discessu imminet: vnde tantis hoc aceroris & tristitiae declarant iudicijs. Placet argumentum hoc confirmare verbis Ieremiae quibus ruinam clademque exponit Ierusalem superuenisse: ex eo quod Deus ab illa discesserat: atque ex iusto plangu quem describit Oseas ab ipsis assumendum: ob superam hanc calamitatem illos opprimentem: *De reliqui quasi Leo umbraculum suum:* His verbis Ieremias de Deo loquitur, quo tempore Leo spelaei sui vigiles agit custodias, non est quod timeat aliquem in illud introitum, quia sua ferocitatis fortitudine tutus illud defendit: verumtamen illo id deserente & destitute patet omnibus obuiam vt quisque de illo quicquid animo sederit, agat.

Idem declarat de Ierusalem quamdiu Deus in ea colebatur & debito cultu adorabatur, fuit enim ipsi Ierusalem velut Leo fortissimus eam defendens velut propriam domum, quibus cumulat bonis? Quam illustres obtinet victorias? Nullus inimicorum illi vim inferre potuit eamque

IX. ca. 11. m. 41. X. ca. 11. m. 41. X. ca. 11. m. 41.

IV.

Q^{ue} v^{er}bi
Hieru-
salem ap-
propria-
tur.

que inuadere, et enim optime custodiebant. Porro cum illi Deus defecit, ab illa egreditur eamque deseruit, ob debitam defectum adorationis, vel desertum aurum ruinæ patuit, nemo non furorem suum contra illam ad eam conuertit destructionem, habitatores eius consumpti, eius ciues ignominijs affecti, magnifica eius ædificia in terram prostrata & diruta, rectores eius ac Principes ad tributa damnati, summis cladibus prostrati: & que precor tanti mali scaruigo? Quia ab illis & eo discessit, tantorum bonorum eis olim tutor & conseruator. *Dereliquit quasi Leo umbraculum suum*, illam Deus deseruit, habitaculo suo excessit, & quid inde illi boni, imo non mali?

Ose. 9. 1.

Hinc quod illi præcepit Oseas: *Noli letari Israel sicut populus q. d.* iam non amplius populus es. Dicitur habitaculum, quia à te egressus est teque deseruit, atque in tanta calamitatis supremique mali test monium quid aliud tibi incumbit quam plangere? Omnem à te expelle laticiam: cum enim Deo sis destitutus subiectum capax non es vilius laticiz, quinimo conuertete te decet cantica gloriæ in moeroris tristissimas ænias, cum iam voluptatis tuae sit ablata materia: etenim te Deo deserente non est quod aliud expectes nisi mille infortunia & sinistra omnia, quibus ad perpetuum plangendum & lacrymas obligetis.

43

V.
Et Saue-
l Sauli in-
dicauit.

Maledictus ille Rex Saul in finis se conspiciat circumdatum calamitatibus, atque in mali sui subleuamen, vixit ad extremam deductus metam, non quietis quibus umque se possit solari remedijs. Sibi persuadet quod Propheta Samuel, quem semper factorem senserat & amicum, ei possit leuamen adferre si eius vel semel præsentia latere: vi autem illam sine per fas siue per nefas obtineat, modo illam allequatur, proponit illud executioni mandare. Iam è viuis excesserat Samuel, Saul autem opera Piphonissæ illum è sepulchro euocauit, affurgit, illique a; parcat: quomodo vero hoc factum fuerit non est huius loci. Samuel igitur cantho & moribus venerabilis adstant coram illo, percunctatur: Quid postulas? Cur me inquierasti & hoc modo mortuum euocasti? Heu Pater mihi ne indigeris: circumquaque enim me mala premunt, nullum mihi in celo nullum in terra solatium, Prophetæ tacent, Sacerdotes hu meros contrahunt, omnis mihi subsidij porta clauditur, gementem me, plorantem & suspirantem nemo solatur, vocanti nemo respondet, afflictio calu-

que quem patior me totum absumit: *Conterit & Regis* subsidium, non est qui tribulationibus meis adierit, Philistinum copie mihi à tergo imminet, populus clarioribus suis me conuertit, Sacerdotes non sunt mihi, oracula obmutescunt, cor pro dolore diffunditur, iam nullum mihi, sic iudico, potest aliud malum accidere, nec dolor vilius meo comparari. Misereum te, inquit Propheta, an non certo hæc eras mala tolleretur? nec miteris hæc te tristitia & dolore præfocari? *Quis Dominus recessit à te.* Si Deus te deseruit & procul abscesserit, quinguid vt certum habere debebas quod calamitas te esse oppellera, & omnis tibi via solaminis præstiterit & auxilijs Deus abiit quod spes alleuamenem? Ingemisce in con tione lumborum tuorum, iam tibi subest, qui namque Deum non habet, non habet nisi quod deplorat, cum illi deiciat subleuamen.

Perpendit D. Bernardus illud Dei de f. Galatin D. Bern. *Chi ipso sum in tribulatione*: vnde nominis quæritur in f. D. Bern. Deum nobiscum esse in tribulationibus? Respondet ex hoc potissimum iuferte possumus illud quod tribulationibus oppressi constantes finis & patienter illas sufferamus, hinc doctus patet Deum esse nobiscum: *Vnde scimus quod nobiscum sit in tribulatione?* Ex eo videtur quod in finis ipsa tribulatione perseueremus in eo statu quem voluntas nobis Deus permittit, nec animo despondeamus, nec in illo pereamus, colligitur Deum esse nobiscum qui nos conseruat & quod etiam grauissimis atritici calamitatibus, in illis animam non perdamus, argumentum euidentis est, Deum in medio esse vobis: *Qui enim sustinerit, qui sustinet, qui persistet sine eo?* Itaque locuti esse debemus de præsentia Dei nobiscum quando nos ipsos in nobis sustinemus, nec in esse aut vita qua fruimur, desicimus, atque ad huius confirmationem, quando lugemus Deum à nobis recessisse nosque deseruisse, nihil nobis aliud superest nisi plangere & lacrimis calu integre nostræ perditionis.

Vnde collegimus tres illi adolescentes f. 43 bylonij in medium coniecti fornacis ardentissimæ, Deum illos comitari? Ex interiori qua de- Ex parte mulceantur laticiz, qua toroabantur & con- in tubis seruabantur vt ab igne seruarentur illis. Non potest illos ignis consumpsit, virtus ergo Dei adterat Babylonem ignem cohibere: vt autem pareret Deum illis iustitiam adesse dant signa laticiz: Ita aduenit Nabuchodonosor: *Ecce video quatuor viros solutos* Dan. 3. 1. Janij

lantes in medio ignis, & nihil corruptionis, qst in
nis, & species quartis similis illi Dei. Nihil minus
futurum erat quam quod Deus iuvenes illos in
igno conuaretur, quandoquidem viribus polle-
bant vt letor flammis circumdati illelos con-
ferarent, vt illic nec capillus de capite periret;
vnde tanta fortitudo, tantaque quam produunt
alacritas, cum Diuinos cautes hy anos in me-
dio flammam, ab illis intracti perambularent. Ca-
lam nosse desideras? Quia species quartis similis
illis Dei Scribit D. Hier. Patres antiquo dixisse
illu fuisse Christum Redemptorem qui venerat
vincula soluturus, quibus pueri constringeban-
tur, ardoremque ignis temperaturus ne illos in
cineres redigeret, Sint enim licet veracissima
ignis flammis, si Deus nobiscum sit ne timea-
mus ab illis comburi sed vt certum habeamus
inert illas, esse nostrum vitamque tuissimam
& mentis alacritatem solissimam, Porro si
Deus nos delituar, vae nobis, calamitas nos ex-
tra nosmet ipsos in insolabilis luctusque manet in-
deficientior.

Aperuit D. Aug. in lucta illa Iacob cum Deo
preclarissima mysteria, & potissimum ait quod
Iacob exinde pranouerit quod futurum erat
post his mille annos amo vsque in finem mundi
suis quis quoru ipse personam referebat. Aderat
illi Deus pernox mille seruum suu iouens blaudis
ad ortum vero aurore primosque solis ra-
dios emicantes discessum parat & valedicit: *Di-
mitte me, iam enim ascendit aurora.* Quid hoc
Domine, tota mihi nocte comes perstitisti &
modo sal. illum meditates, modo in qua die illu
rescente ad lacrymas confugio, planctum assu-
mit, & ne discedat deprecatur, lucta hac non
brachioru aut corporis viribus agebatur, vt probat
D. Thom. sed precibus & lacrymis quas ob
Dei recessum fundebat vbertinam. O sublimis
mysterium! totum antiquae legis tempus vox
appellatur, nomine in SS. litteris vulgaris. Hoc
temp te Deus populum Iudaicum mille benefi-
cij donisque deu niebat, cuius praesentia hostes
superabant, nationes subiugabant, populos pro-
sternebant, gloria epibusque dicesebant: *Dom-
inus in medio tui, non timebis malum ultra.* Ait
Sophonias Propheta: ortu apparente luce Diui-
ni dom sol illi caelestis Christus Dominus suos
expo-ur radios, miracula scilicet, signa & do-
ctrinam, ita hac excepta fuerunt vt eum ad dis-
cessum impulerint. Illum intinetur Iacob, Chri-
stum inquam, a populo suo recedentem & fu-
turam eius cognoscens summam infelicitatem,

plorat & ingemiscit quia cernit illum ab eis ab-
euntem. Aduertunt Apost. Christum breui mi-
gratum ad Patrem, vnde illos erat necessario
deserturus: tum eum habebant p. xentem tanta
de manu eius accep: rant benefic a, & caelestem
adeo ex ore eius hauserant doctrinam, tam in-
signia viderant miracula, b. naque que fecer-
at: hac omnia consecuti fuerat quia illum ha-
buerant secum vt magistrum illos docentem &
Deum illis beneuolum: audivit nunc illum de-
di cellu ad Patrem loquentem, atque ex eius recessu
tantorum merito bonorum iacturam, reformi-
dant, & non minus quam Iacob illam deplora-
rant ex absentia qua migrans hinc illos deserit.
Vt autem abtergat illis lacrymas p. naque illos
alacriet, cogitat Christus manere inter illos nec
desit uere, imo vicinior adesse quam haecenus
fuerat: circo instituit SS. Sacramentum vt no-
biscum ipse maneat & nos in illo: *In me manet*
& ego in illis, quatenus illo nobis adeo vicino, ni-
hil nos conuilet, quandoquidem habendo il-
lum hic sub speciebus sacramentalibus nobis
bonum hoc non desset, quod consequimur ex
eius in nobis societate.

Conspicit Elias sibi abreptum Eliam, quod-
que illo priuatus mille subiaceret in felix calami-
tatis, omni delitutus necessitatibus suis reme-
dio: quocirca dolet ferru, molestus eius ablen-
tiam: remedium futurum Eliseo in solauum, pal-
lium fuit Eliae quo corpus suum contegebat, re-
liquit remansit illi atque cum illo non minus ab
Elia beneficio: cunua ur, cum huius suadito
ac virtute aquas Iordanis sicco pede trant mite-
rit & mille beneficia hoc opitulante, pallio rece-
perit. Abripitur in caelum Elias, plorans acclamat
illi Eliseus: *Pater mi, Pater mi, curius Ihuat*
auriga eius. Heu quam recessus hic illi tristi-
tiam iniecit, verum tamen manet illi sola-
men, cum pallium recipiat corporis Eliae t. gu-
mentum. Discedit Christus ad Patrem: *Ad*
Deum vadit, videtur nos derelinque, & ipso ab-
sente mille calamitatibus obrutos, eius absentia
proprijs effectibus: *Tristitia impleuit cor vestrum.*
solatur nos tunc steteritis filij mei: quamuis enim
abscedam vobiscum tamen maneo: pallium meum
accipite, hic vobis carnem meam & sanguinem
Et Chris-
telin. uo: *Habitu inueniunt ut homo*, quo vniu-
contegatur: *In quo inhabitat omnis plerumque Di-*
uini atq corporali ter. Tegumento laet harum
specierum sacramentalium sub quibus nobiscum
manet: quocirca ne timueris, nulla etenim tribu-
lacio te prosteruet, nullus te inimicus turbabit, a
morte.

X.
Apostolo-
rum ex
Christi
absentia
meror.

XI.
Ad co-
rum sola-
men SS.
instituit
Sacram-
tum.

XII.

Elias Eli-
seo pal-
lium suu
reliquit.

4. Reg. 2.
12.

XIII.

Et Chri-
stus nobis
pallium
humana
tatis

XIV.
Hoc trās-
mittimus
Iordānē.

Ps. 121.

morte ne reformides, cum iam vitam sū habi-
turus: nec morbos, cum tecum futura sit ipsa
salus, nec ipsum metuas in ferum, cum obiecto
gloriz sis letaturus, hac munitus chlamyde a-
quas transmittes Iordanis, mundi inquam mise-
riarum & infortuniorum: cum nihil eorum ob-
stare possit quo minus ad eternam peruenias
promissionis cælum inquam, hæc ab omnibus te
defendet, hæc iudicis nihil tibi formidandum:
Dominus regit me & nihil mihi deerit. Deus me
gubernet, quid mihi deesse poterit? Nihil legit
alia versio: *Dominus Pastor meus*, qui me carne
sua & sanguine pascit, *In loco pascua ibi me colla-
uunt*, tali me loco statuet, ubi in cibum cæle-
stemque pastum seipsum exhibet vt me illi
vniat & incorporet: hinc quæ bona? *Esi ambulauero
in medio umbra mortis, non timebo mala*: me
licet impugnent inimici, non timebo: *Quia tu
mecum es Domine.* Deus mecum est in SS. Sacra-
mento, in quo illum recipiens, ipsum in me ha-
beo, & ego in ipso sum, quid mihi accidere po-
telt finistri? Vt autem Christus hoc nos solami-
ne delinuat, recessurus ad Patrem, nobiscum esse
vult in SS. Sacramento.

*f. 15. Dum se Christum in SS. Sacra-
mento præbet in cibum, nos sibi vniōne
copulat admirabilis.*

¶ I.
Summa
ex pecca-
to inter
nos &
Deum
distantia:

In finita erat intercepso inter nos & Deū
orta ex peccato: quocirca nos Deus velut
inimicos habebat: quia nullum patitur Deus
magis contrarium quam peccatum: quantum
enim est ex parte peccantis, sicut in illo finem
suum constituit vltimum, cum duo fines vltimi
esse non possint, ita necesse est vt in actū pec-
cati desinat Deus esse finis noster vltimus, sup-
posito quod peccato hanc gloriam deferat, illam
Deo detrahentes, qui finis est vltimus
verusque omnium creaturarum, & per conse-
quens quantum est ex se Deum destruit. Hæc
dato au grauior alius esse potest illi inimicus &
quam procul nos à Deo elongabit: & quantum
per illud homines aberant antequam Christus
nos Patri suo reconciliauerat? Hanc intendit
distantiam vniōne copulare perpetua, nos Deo
vniens, & amicos efficiens: ad hoc autem ele-
git vt medium SS. Sacramentum in quo sub spe-
cie cibi se nobis tradit, vt ita ad eius reuertamur
amicitiam, illique tam arcte vniamur, vt in
Deo nos maueamus & ipse in nobis: *Qui man-*

*ducas meam carnem & bibi velim sanguinem in
me manet & ego in illa.* Hoc consilium dedit ad hoc
Spiritus S. quo ad viuiformem vniōnem inimi-
cus maxime separatus reducat, si nempe sa-
cramenti cibum offeramus quo fiet vt au-
gustinus mi distiformes conformentur: *Si iunxerit immo-
tum illud, cibus illius: pyramis enim congregabitur super
caput eius.* Scito si hoc feceris carbonem ignis ac-
cenlos super caput eius effundes, non quibus
comburatur, sed quibus maxime distans & o-
longatus coniungatur: quam admirabilis similitu-
do! Nihil tanta pollet ac ignis virtute vni-
ua: ferrum maxime refragatur vapore diuini
huic vniōni, quod licet ita sit illud tamen ignis
coniungit vnumque alteri ferro ferrum copu-
lat: eadem patet experientia in chalybe, ar-
ro vel argento: vt autem inter se vniatur
ignis hanc operatur vniōnem & distantia con-
iungit. Nihil adeo difficile copulatu, quam duræ
sibi oppositæ voluntates: quæque ad inam vi-
olenter trahit partem, & quo vna recedit altera
recedit, vide maxime arduum est illas sibi
approximare vt inuicem vniantur: ex altera parte
cuiusque obstinatio in eo quod aggitur il-
lam reddit ære ferroque duriorum. Vt hæc ergo
copulentur voluntates, nihil cibo potius que
congruentius, hoc est extremæ inimici necessitati
cibo potiusque subuenire.

Cruciente prælio decertabat Dei populus
contra Regem Balac, & furibunda tremebat
vindicta in Moabitis tam viros quam mulieres,
Vires populi Dei notat Rex fortissimas, & ad
industriam recurrit vt eius munitiones illi non
proficiant, ariolum consulit Balaam vt de re-
medio prospiciat opportuno, cui præligentis
hoc suggerit consilium, vt producat in campum
exercitum, mulieres venustate corporis & adu-
lationibus insignes, quæ filijs Israel de iocis vi-
ctumque offerant acceptum, quo fiet vt operam
de illis consecuturus sit intentionem. Terminus
elegantè hanc historiam D. Chrysostomus & anti-
quus Origenes & robur ac vires experientes
Israelitarum contra Moabitis eorumque mille
res, asserunt eos animo fuisse adeo generoso
forti instat ad amicum: etenim Balaam illas in-
uitus populi Dei legiones, ordinem, robur &
pulchritudinem, licet adesset illis malefactorum,
tantam tamen admiratus earum fortitudinem,
qui malefactorum eis venerat, mille complet eas
benedictionibus: *Quam pulchra tabernacula tua
Iacob, & tentoria tua Israel!* Vnde se submittit,
& regi omnem spem auferet remedium, cum antea

tanto populus Dei vigere ac robore praeuale-
ret, maior autem adhuc esset similitudo qua con-
tra populum incandesceret maledicti illius Re-
gis Balac: Nihilominus ut hic à mulieribus ad-
uocatur delicijs cibisque allicitur, omnem remi-
ssit inimicitiam & voluntate ita conuenit
vt eum illis fornicaretur: *Fornicatus est populus
cum filiabus Moab quae uocauerunt eos ad sacrifici-
um sua, ut illi comederunt, & confestim foedera
iunxerunt amicitiae cum mulieribus Moabitari-
um.* Quis huius auctor prodigij? Vt quas prius
tanto fuerant odio execrati, illarum pane &
delicijs pasti tam ardenti illas sint amore com-
plexi, vt inter se ita conuenierit, vt hi relicto
Deo suo, Pseudodij mulierum sacra facerent: *Et
adorauerunt Deos earum.* Quis illos sic adua-
uit? Quis corda conuixit, cum ex veteri distidio
tantum à se mutuo distiterent? Tibi compertum
sit panes & delicijs hoc patrasse miraculum &
vniorem hanc perfecisse.

Intendit Christus nos sibi coniungere: vt vi-
num quid cum Patre eius essemus: *Vt omnes v-
num sint sicut tu Pater in me & ego in te: vt &
ipfi in nobis vnum sint.* Quid remedijs? Sunt e-
nim homines Dei inimici, eaque de causa infi-
nitio ab illo distant intervallo. Quis hanc efficit
vniorem? Quis extrema adeo distita coniungat?
Medio vitur Christus illo quo mulieres Moa-
bitarum. Prodit illis obuiam ciboque offert
non quoslibet sed carnem propriam ac sangui-
nem, illis nutrit illos ac fouet. *Cibum illum carne
& sanguine Dei, hoc epulo eius succurre neces-
sitati, atque per hoc prunas congregabis super
caput eius: perficietur hoc prodigium vniouis
iusti cum Deo in SS. Sacramento: eo namque
modo se ipfi coniungat vt in ipso maneat &
ipse in eo.* Etenim proprium quarto modo est
vno cum Deo huius SS. Sacramento, & volun-
tatum coniunctio maxime distantium ac conti-
nuitatis, vt sint omnes idem & eodem modo
cum Deo.

Quod si mirabilem hanc SS. Sacramenti veli-
mus vniorem agnoscere oculis consideremus
esse verum sacrificium quod omnes Ecclesiae
populos in sua veneratione cultuque coniungit:
etenim ipsa sola est quae inter ceteras congrega-
tiones arctius copulat in vniuersitate volun-
tatis corda inter se diuisa, atque in eundem
conciat animum in omnibus quae huius mys-
terij concernunt venerationem: & cum habeat
etiam rationem holocausti oportet vt ignis ad-
sumens: Quia vt notat D. Thomas: Passio

& Mors Christi Saluatoris in cinere, fuit velut
sacrificium peractum in Altari, Altare vero ho-
locausti in quo animalia offerebantur ex lignis
erat compositum. Ignem materiamque suppleuit
ignis charitatis & amoris Christi erga homi-
nes, ignis inquam qui non consumpsit hoc ho-
locaustum licet illud accenderit. In hoc SS. Sa-
cramento memoria recollitur sique repetitio
Passionis & mortis Domini, quocirca in illo co-
siderate nos oportet eundem ignem Christum
in ea accendentem: & sicut in illa ignis exarxit
charitatis, ita hic etiam charitas Christi confi-
deranda venit velut ignis hoc inflammans ho-
locaustum: amor etenim Christi erga nos in
hoc patefecit SS. Sacramento: cum enim sit a-
moris Sacramentum, Sacramentum uocabatur
Eucharistiae id est *Bona charitatis, ignis charita-
tis: unde figura fuit prodigij illius ignis de
caelo descendens cuius meminit 5 pagina: Ap-
paruit gloria Domini omni multitudini, & ecce
egressus ignis à Domino deuorauit holocaustum.*
Ob quam causam vt referunt D. Ephrem & D. Chry-
sost. SS. Sacramentum dictum fuit ignis: & in
antiquissima D. Iacobi Liturgia dicitur sacer-
dorem conuictum ad populum dixisse: *Domini
nos benedicat, & dignos nos faciat, qui puris
sacris cibis accipiamus ignem carbonem, & in
ponamus in ore fidelium ad purgationem & reser-
uationem animarum, & ipsorum corporum, amen.*
Amplius nos confirmat de igne illo caelesti fi-
gura huius Sacramenti, praeceptum Domini de
igne illo quem semper volebat ardere in altari,
sicut semper ardet seruaturque in SS. Sacramen-
to: *Ignis in altari semper ardebit, quem nutrit
sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies: erit
ignis iste perpetuus, qui numquam deficiet in al-
tari.*

Ni fallor singularibus circumstantijs propor-
tionem denotat illius ignis cum SS. Sacramen-
to, vt propriae figurae cum vero figurato: semper
inquit ardebit in altari quia praecipit vt semper
in altari seruetur hoc SS. Sacramentum, eritque
solum sacerdotis officium illius conseruatio:
quia solis conuenit sacerdotibus ex proprio mu-
nere eius consecratio: *Sic sacrificium istud insti-
tuit, cuius officium committit voluit solis Presbyte-
ris.* At hoc quotidie factum opus: quia iubet in Ec-
clesia sua quotidie hoc offerri sacrificium: erit-
que perpetuum, quia Christus de hoc loentus
Sacramento iuxta declarationem Iansenij, Ly-
rani & aliorum, promisit Apost. *Ecco ego vobis
sum sum omnibus diebus usque ad consummatio-
nem*

VIII.
Quod ab
igne di-
uino de-
moro de-
moraba-
tur.

Lentis. 9. 23
Citat. à
Bos.
Lib. 3. de
signis.
Ecl. f. 17,
im. n. 7.

IX.
Quis hic
ignis fue-
rit.

Lentis. 6. 22

Matt. 28.
10.

sionem seculi: nec unquam hoc vult deficere in altari vt nemo quocumque tempore voluerit accedere ad S. Synaxim, ab illa redeat fructuatus, vnde voluit vt nobiscum semper esset Sacramentum hoc ardentissimae charitatis, vt corda nostra amore suo inflammando virtute ignis amoris, omnes in Christo viuenter: hoc enim expendimus: hac namque esca SS. Sacramenti super caput prunae congererentur Diuini amoris: quia in illo omnes homines int. r. se viuenter, quantumuis procul a Deo forent elongati. Proprium igitur igni est coadiuare vnum alteri licet ferro ferrum: quantumuis enim hominum voluntates ferro sint obliuiores, si amorem Dei spectes: huius tamen ignis caelestis virtute fiet hoc vt omnes homines inter se vnum sint, & Deo maxime coniuncti.

Ei. 4. fidei c. 14. Cap. 6. 3 p. q. 79. a. 1. ad 2. X. Vnde SS. Sacramentum dicitur ignis.
 D. Ioh. Damas. hac ratione motus comparat SS. Sacramentum carbunculo illi ignito quem vidit Propheta Isaias, & confirmat D. Tho. *Carbo enim lignum simplex non est sed vnitum igni: & ita panis communionis non simplex panis est: sed vnitus Diuinitati.* Et cum ignis nunquam sit otiosus, imo semper operetur & accendat quid illi proponitur, quo omnia vnit & in suam conuertit substantiam ac formam: ita hoc Sacramentum Diuinitatem quae in illo est copulat recipienti, efficiens eum participare Deum, vnde vnum sunt: *vt in nobis vnum sint: hoc etenim a Patre suo Christus postulauit quando de illo pronuntiavit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem me manet & ego in illo.*

Malach 3 4.
 Ratio haec in illo respondet moneretque Deum, vt acceptum gratumque habeat sacrificium iuxta illud Malachiae praedicens tempus Messiae & sacrificij in eo litandi: *Placebit Deo sacrificium Iuda & Hierusalem sicut dies seculi, & sicut dies antiqui.* Litteraliter hic capio SS. Sacramentum, dictum sacrificium Iuda & Hierusalem: quia in illa, sacrificio inuentio Christus Dominus immolatur natus de domo & tribu Iuda, fuitque oblatus in Altari Crucis in Hierusalem: hoc igitur sacrificium gratum fore praedicit Deus: *Placebit Deo sicut dies seculi, & sicut anni antiqui.* illud vt opinor sacrificijs illis antiquis, in quibus hoc Deo censebatur acceptum, super quod ignis de caelo descendebar, illudque deuorabatur: sicut cogit in primo illo sacrificio Abel: *Etenim respexit Deus ad Abel & admunera eius: nam vt aduertit D. Hieron. aliud esse non potuit signum ex quo cognosceretur Deo gratum fuisse sacrificium illud, nisi in eo quod De caelo*

Et nullu Deo censebatur acceptum nisi per ignem. Gen. 4. 4. Li Traditio Hebr. in G. n.
 XI.
 Et nullu Deo censebatur acceptum nisi per ignem. Gen. 4. 4. Li Traditio Hebr. in G. n.

repente misso igne cremasset Deus & consumpsisset sacrificium Abel, intacta profusa oblatioe Caen.

Et Theodotion secutus D. Hieron. legit hoc modo: *Et inflammatus Dominus super Abel.* Licet autem nebulones & fabulos rideant Mosaicis, quas ad veritatis nostrae trochimum confirmantur: Diuina tamen sunt signa Spirit. S. adhaere conscriptae ad huius mysterij veritatem commendandam: eos probant D. Procos D. Cypri D. Greg. & Chrysost. D. Theod. & D. Cypri. etenim in ceteris libris legis veteris sacrificijs illud tantummodo habetur Deo acceptum super quod ignis de caelo descendebar: vt patuit in sacrificio consecrationis Aaron in summum Pontificem: & Zabu. eodem modo in sacrificio Gedeon & Manue, Iudaei David, Salomonis, Eliae super quae ignis de caelo descendi descendit in argumentum euidentis talia Deum & Deo acceptasse. Cum autem hoc nostrum sacrificium, per infinites multo Deo sit acceptum, quam illa, per omnia coniunctum, indubie super illud descendere debebat ignis de caelo: quia Deus ignis est: huius sub his lateret speciebus & ipse panis deuoratur substantiamque prius erat in illo: illa substantians in corpus Christi, ex quo cognoscitur ignis esse verus qui consumebat & in se coequebat illud quod arripiebat: quod quidem videmus quod ignis in suam substantiam conuertat illius substantiam quam inuadit: & ita Christus Dominus conuertit in pretiosum corpus suum & sanguinem substantiam panis & vini super quae descendit velut ignis Diuinus & caelestis: per hoc nos sibi copulet & vniat, & quatenus vniuermitate charitatis & amoris Dei, vnum in illo sumus: hoc enim discimus ex D. Paulo his verbis de SS. Sacramento: *Vnus panis, & vnus corpus, corpus multi sumus, omnes qui de vno pane & de vno calice participamus: alludens ad illud quod sicut Sacramentum hoc charitatis est & amoris Diuini mysterium, ita nos in Christo & Christum in nobis adunaret. In me manet & ego in illo.*

§. 16. Vnitur nobis Christus in SS. Sacramento, vt nostram ipse confirmet infirmitatem & virtutem corroboret.

Dicamus modo aliter quo non minus declararemur mirabiles effectus in nobis huius Sacramenti quod nimirum Christus

se nobis vniat vt nostram consolidet infirmitatem, nouaque vires ac Diuinum virtuti robur infundat, quo confirmata obtinere possit, quod suis non valet viribus. Frequenissimum est, dum aliquid valde debile est vt seipsum nequeat sustinere, adiungere illi fortius aliquid quo roboretur & succiat, vt quod ipsi naturalis negat infirmitas ex coniuncti virtute nanciscatur. Plantat hortulanus in agro suo tenellum aliquod virgultum, pomi, pyri, cerasi, vt autem tenuum est, recta sursum nequit accrescere, quia statim declinat in terram vnde sursum ascendere illi est impossibile, quod tamen maxime desiderat hortulanus: quocirca stipitem fortio- rem in terra plantat virgulto proximum, cui il- lud strictius alligat, quo fit vt recta sursum ac- crescat: ita vt quod infirmitati suae relictum non poterat, huic stipiti coniunctum facile iam pos- sit.

III. Pusio tenellus & recentet natus, ex se pedibus nequit consistere, nec ambulare, quia cursum in- firmas non patitur vt seipso progredi valeat: quid agis? At tollis illum inter alterius brachia, eiusque coniungis, atque hac vnione iter perficit illi alioquin impossibile. Imo si fallat hac ea fuit Dei ratio in principio mundi, caelum terrae coniungendi, atque ex illis mundum componendi: quatenus id quod terra deerat, quae ex se debilis erat & impotens: Terra autem erat *vacua* & *inani* & *vacua* obtineret beneficio caeli, atque ita illi vniat, perficeret quod ex se non poterat. Intendunt Propheta Elias, eius discipulus Eli- saeus, quimmo Apost. Paulus novam defunctis illis vitam elargiri, vt narrat S. pagina: ad decla- randum autem quod defuncti illi ex se nulla vigerent virtute, nulloque robore ad opus ali- quod, nisi alius propius accedens illos adiuua- ret, seipso illis vniunt: ita vt Elias infantem illum suscitaturus, se hoc modo illi commensus fuerit, vt tertio corpus suum corpusculo defuncti adiuuaret: Et *expandit se atque mensus est super puerum tribus vicibus*. Elisaeus autem eius disci- pulus filium similiter Sunamitis e sepulchro re- uocaturus, quamprimum xdes eius subintrat & cadaver conspicit defuncti hoc illi modo se con- temperat: Et *incuruit super puerum, posuitque os suum super os eius, & oculos super oculos eius, & ma- nus suas super manus eius, & incurruit: se super eum* atque hoc modo novam illi vitam inspira- uit. q. d. Puer mortuus ex se vires non habet, no- merita, vt ex se ad vitam redeat amissam: ego me vnum cum illo facio, vt per me possit, quod per se non valet.

Quimmo mysterium hic habeo Incarnationis quo Deus nostram sibi carnem copulauit. Vige- bat necessitas vt homo in propria natura satisfac- ceret pro grauissima offensa qua Deum per pec- catum irritauerat: vt autem offensa erat infinitae grauitatis, satisfactio postulabatur meriti valo- ritque infiniti, cumque haec in puro homine na- tura tantum e reata non posset inueniri: quan- doquidem omnes eius actiones naturae vires, quae limitata est & finita, superare non pos- sent: oportebat vt satisfactio personae interueni- ret quae in ipsa natura humana virtutem meti- tumque haberet in grauitate infinitum vt of- fensa adaequaretur: haec autem ipsa persona Di- uina non poterat esse inferior, quae in propria natura no poterat hanc implere satisfactionem: partim quia vt persona infinita dignitatem ha- bere non poterat inferiorem quam secum trahit illa quae satisfacit illi cui satisfactio debetur: cumque tres Diuinae personae aequales sint: Et in hac Trinitate nihil vnus aut vnus, sed tota tres persona coaeterna sibi sunt & coaequales. Nulla ha- rum in propria natura huic poterat satisfacere obligationi: vnde fieri debebat in aliens ab illis natura nempe humana, quam sibi Verbu Diuini vniuit. Partim quia cum homo aggressor fuisset, illi competebat ex se satisfacere: Caro te vulue- rat, Caro te saluet. Vt autem homo virtute polle- ret ad satisfaciendum, iam autem ex se non posset infirmitate, Verbo Diuino adiungitur, & natura humana Diuinitati vniat hypostati e & indissolubiler: vt hac vnione posset homo, quod ex natura sua erat illi impossibile.

Tertio mirabilis haec exigebatur vnio in hoc mysterio: quia cum ille cui conueniebat satisfa- ctio, esse debebat liber ab omni peccato tantaque praesulgens munditia vt nec quidem posset illud committere: ita accepta foret Deo solutio quae pro illo rependebatur, nullus autem hominum ita securus erat a peccato vt illum posset facere: quia vt ait D. Ioan. *Si dixerimus quoniam pecca- tum non habemus, ipsi nos seducimus*. Nemo pu- rus homo a peccato liberatur: *Omni quippe caro corruperat viam suam*: tantum satisfacere pote- rat homo ille qui peccatum committere non po- terat, & ille alius esse non poterat nisi ille cuius natura vnita foret illi personae quae ad pec- catum inclinare se non poterat, multo minus committere: haec autem persona fuit Christi ex se impeccabilis, & ita natura vnita Diuinae eius personae ab omni peccato reddebat immunis: non quod humana natura non habeat libertatem & flexibilitatem ad peccatum, sed vnita Diuino

V. Et in In- carnatio- no.

VI. Ex ratio- ne satis- faciendi pro pec- catis.

VII. Natura humana a Deo su- stenatur ne pec- cet in Christo, sup-

Q

supposito, sic ab illo fulciebatur, vt ad malum se non posset inclinare. Virgulam sume tenellam, patet hanc solam per se facile posse in quamlibet partem inclinari: verum tamen si hanc columnam alligens fortissimam nodo indissolubili & vnione inseparabili, non magis illam quam ei lumnam insectes. Vera dico, humana natura ex se virgula ad quodlibet vitium inclinabilis, quam quotidie diabolus nostram que insectant concupiscentiis: vt patet in ijs de quibus cecinit David: *Conuersi sunt in arcum prauius*: verum tamen in Christo iam vnita erat: columnam firmissimam Verbi Diuini, nodo sic indissolubili vt nullis posset viribus ab illa separari. Vnde cum impossibile sit Verbum Diuinum ad malum inclinari, ita quoque sanctam Christi humanitatem, eratque Deus qui operabatur, quod per illam perficiebatur.

Ps. 77. 57.
Ps. 57.
Li. 2. Cap. 10.

Hinc D. Anselm. hanc elicit propositionem: *Primus homo Adam peccabilis fuit quia homo: Christus fuit impeccabilis quia Deus & homo.* Itaque soli Christo continebat hanc facere satisfactionem ob vnionem quam habebat natura humana cum persona Diuina: etenim ab omni peccato liberam esse oportet eam quae in hunc finem veniret: vnde Christus in eam finem veniuit: vt propter hanc indissolubilem vnionem homo poterit adipisci, quod naturae eius vires excederet: quia ex sua infirmitate non ita se poterat ab omni liberum praeseruare peccato, vt haec satisfactio requirebat: & ita natura eius humana per hanc vnionem in Christo cum Deo roborata, nostram poterat operari redemptionem, illis circumstantijs & conditionibus requisitis, vt ex integro homines aeterno Patri reconciliarentur. Itaque haec vnio Diuina nostram confortauit infirmitatem, eique virtutem tribuit & valorem, vt natura nostra debilis posset opus efficere adeo heroicum, tantique meriti vt erat pro peccatis nostris: satis acere meritis infinitis, quae grauitas essentiae infinitae postulabat. Vnio haec Diuina hoc perfectit opus in eandem ad quod vires illi non suppetebant naturales in tota natura creata, si gratia vnionis non illas ei dedisset in Christo, Diuinas & supernaturales ad opus illud efficiendum.

VIII.
Idem capitulum V. Sacramentum.
Job 14. 1.

Hoc idem igitur tribuere vult Christus Dominus singulis nobis in Sacramento vnita inter nos facta vnione: *In me manet & ego in illo.* Hoc vult ipse vt cognoscamus in Diuina hac vnione qua nos sibi coniungit homines sumus ex natura nostra flaccidi, imbecilles, atq; ad quodlibet opus heroicum languescetes: *Homo nauis*

de muliere breui vsuens tempore, repletur multa infirmitate: qui quasi flus egrediar & conuertitur. Sic Job: quibus vitiis nostram exponit infirmitatem partemque virtutem. Necesse est vt se exerceat in operibus quae debilem hanc & flaccidam superant eius consilientiam: cum enim finis supernaturalis ad quem homo creatus fuit, omnem eius naturam vincat ordinem, hic autem obtinendus sit virtute operum personalium, meritisque proprijs, ab opere non exaltatur: secundum quod opera eius excedunt virtutem eius naturalem, non potest seipso opera illa eriguit: propria quippe infirmitas non permittit illum passibus iucedere adeo sublimibus, nec ad statum poterit praecellum ascendere: virtute naturali adeo emarcida, quid remedijs vniamur alicui inforti vt Deus est, quatenus haec vnione possit efficere quod propria infirmitate praepedita non potest obtinere.

Hoc Christus facit in SS. Sacramento in quo se taliter nobis vniamus in illo maneamus vt ipse in nobis *in me manet & ego in illo.* Haec vnio cum adeo forti ac potenti nedum vires acquiramus ad haec opera ita sublimia, sed etiam potentiam praevalebimus qua Diaboli potentiam elidamus qui praepedit studet fructum horum omnium principalem & Diabolica ferocia solitudine tenet ac procurat continuo separationem Dei cum vitijs superioribus a nostris: & ita ex vnione Christi nobiscum in SS. Sacramento, poterimus omnem diaboli potentiam eneruare, atque virtute Diuina huius communicationis assequi, quod viribus nostris relictis minime poteramus. Hinc sequitur vt dum aliquis communicat, illo in diaboli reformident, & ab illo videantur fugere cuius ratio haec sit, vt enim in illo sunt in & recognoscunt vires superiores quas habet ex Deo in hoc SS. Sacramento, suas experiri refugium: etenim certo sibi persuadent in hoc praesidio se fore viuendos: *Hi habent absconditam esse fortitudinem eius: ante faciem eius mors.* In V. Sacramento quasi abscondita later Dei fortitudo, & praecedent mors, diabolus & Etal de peccatum velut subacti pyrae & trophaea diabolice victorem: cognoscit diabolus hanc in illo diaboli virtutem, & quem videt hac aratum prodire a mensa Domini digne communitatem, timet nec illum praesumat impugnat.

Aduertunt Philisthi Arcam federis committant: cogias Israhitarum, quodque ex Bethsamtis eo quod Arcam praesumpissent curiosius intueri, septuaginta contrahunt ex vrbis primatibus, & quinquaginta nullia plebis: *Et cetera an.*

XI. Vnde co- uenit haez in- ma.

Ex hoc vnione ferociter redimunt ad opera pietatis.

X. Etal de- belias di-

Ex rece- ptione Sacram- in veteri- bus uox Angelus

tam de viris Bethsambitibus, eo quod vidissent Ar- cam Domini, & percussit de populo septuaginta vi- ros, & quinquaginta milia plebis. In Arca virtu- tem fatentur efficacem que tante se- n- sibilitudi- ni fortior opponat, emicet & occidat, unde con- clamant: Quis poterit stare in conspectu Domi- ni Desinit huius? Si tanta potestate polleat, quis a dext illam expectabit loque temerarius opponet Arca Domini? Christus Dominus no- ster in SS. latet Sacramento, cuius pedibus pro- stratus adiacet diabolus, confusus & eversus: E- gredietur diabolus ante pedes eius. Aduertit ipsum esse in corde recipientis, quibus ergo fidens vi- ribus se illi opponet aduersarium? Procul fugit nec propius accedere praesumit, liberumque il- lum dimittit & impetrituratum, quo se sanctis exercere peribus quibus ad aeternam euehatur beatitudinem.

Quinimo hoc ipsum Christus declarauit his verbis: Qui manducati hunc panem, vivet in aet- ernum. Vita aeterna est nostra beatitudo: Haec est vi- ta aeterna, ut cognoscant & Et quem misisti Iesum Christum: dat nobis hic panis propter vnionem Christi nobiscum, robur & virtutem vt expedite & delatis contumacitibus ac persecutionibus Diaboli, opera faciamus quibus vitam aeternam nobis comparemus, haeremonem & omnem eius euetiamus potentiam, quae nobis erat obitaculo: idcirco dixit: Qui manducati hunc panem vivet in aeternum, q. d. Ex hac vnione cum Deo in hoc caelesti conuiuio vires acquirere & robur quo al- iam obtineat, quod illi ex natura erat impossi- bile: cum vincat & subijciat diabolum ne opera eius sancta perturbet quibus aeternam obtineret felicitatem & pariter studium honorum ope- rum quod cum nunc homo per se exequi non potest, exequitur virtute confortatus eminen- tissimae huius vnionis.

§. 17. Ex vnione Dei cum homine in SS. Sacramento, hominem Angeli re- nerentur.

Non tantum patet in nobis Divina vir- tus huius admirabilis vnionis Dei no- biscum in SS. Sacramento in ordine ad victoriam de diabolo, qui per illam superatur, acque in nobis tales recognoscit vires vt qua il- las se plus exuperat, in fugam se proripiat. Sed etiam in ordine ad Angelos qui dignitatem quam adipiscimur ex admirabili hac vnione, cognoscentes, singulari nos cultu reuerentur

velut virtuti illorum & statui valde aequales, licet ex natura nobis sint superiores. Angeli Christo ministrant velut serui Domino quando pra- claram illam de diabolo reulerat in deserto vi- ditoriam vt enim expendit D. Chrystostom. quem sequitur D. Gregor. non poterat Angelus vt ser- uis alteri ministrare qui Deo suo, creatore & Domino dignitate erat inferior: quia secundum esse naturale & perfectiones suas, nullum ag- noscit Angelus superiorem: & licet ceteris crea- turis homo sit eminentior, Angelo tamen est inferior: Minus est enim paulo minus ab Angelis. Vnde liquido constat Angulum creaturam esse superiorem, qui cum talis sit nulli eorum se po- test submittere ad obsequium vt suo inferiori, quae non aliquid de Diuinitate participet in quo illum possit excedere. Illam in Christo cogno- uerunt, quodque esset verus Deus, proinde vta- li suaeque superiori descendunt famuli illi mi- nistrant, & oblati: quidquid illi ad eius ne- cessarium erat refocillationem. Homo vnus Deo in SS. Sacramento, in quo illum vt suum recepit consors fit Diuinitatis: cernit illum in eo Angelus & quamprimum accedit illum Vene- ratatus, si non propter eum tamen propter Di- uinitatem in illa lateant recepto Sacramen- to.

Ita nobis declarauit D. Ioann. quando col- lo- catus illi Angelo qui seruebat illi, ostendebat & declarabat mysticam illam visionem. Postquam enim illi praecleara exposuisset mysteria, ait illi Angelus: Dixit mihi scribe: Beati qui ad coenam nuptiarum Agni vocati sunt. Coena huius agni ex- communi lymenia, coena est illa mystica quam Deus suis praeparat de seipso in SS. Sacramen- to, quod pluribus de causis coena vocatur, quas nunc proferre super sedemus. Inter alias autem quas alio loco retulimus, ea est, quod sicut in coena lux nobis naturalis non succurrit, sed ar- tificialis candelabri quae conuiuas illuminat: ita similiter in SS. Sacramento lumen naturale ra- tionis nobis seruire non potest: hoc etenim my- steria adeo praecleara non capit, & requiritur lu- men supernaturale fidei, quod exponens nobis hoc mysterium eius doceat excellentiam: idcir- co dicitur coena.

Ad coenam vocati, sunt, inquit Beati: firmiter enim credo Beatos illos esse, quibus datum est illum recipere: iam enim nobis lux beatitudinis partem communicat, in illo nobis tribuens pi- gnus gloriae, in quo Deus velut obligatur vt eam nobis tribuat. Ad hanc coenam Deus suos inuitat, securoque reddit futurae gloriae: ex qua

Hom. 5. ex
varij in
Matth.
Ho. 16. in
Euan.

Ps. 8.
11.
Angeli
non nisi
se digni-
bus ser-
uiunt.

App. 19. 9.
111.
Beati qui
ad coenam
Agni vo-
cati sunt.

Q

procedit

procedit omne quod possunt debentque posside-
re ut ad illam accedant Divina hac visione con-
serrati. Nuncupatur autem cœna agni quia in-
ter omnes huius SS. Sacramenti figuras hæc ca-
teris eminet agni Paschalis ut probat D. Thom.
quia in illa plures concurrunt circumstantiæ
quas in cœna SS. Sacramenti reueremur. Et
postquam hæc omnia peracta fuerant de qui-
bus erant collocuti dum Ioan. docet Angelus,
illaque omnia explicat mysteria in tanti benefi-
cij gratitudinem, quæ se teneri iudicabat Diu.
Ioan. se pedibus aduoluit Angeli, terram quam
calcabat exosculaturus: quem confestim præ-
uenit Angelus, detinuit, & ne faceret prohibuit:
Et cecidit ante pedes eius ut adorarem eum. Dicit
non vult quod Angelum adorauerit, sed acce-
dere voluerit debitis tanto beneficio gratias
actus: sicut olim Mater Filiorum Zebedæi
accessit ad Christum adorans eum petens aliquid
ab eo, sicut scribit Euangelista, quo significet
quod Christum accesserit intercedens tantum
pro duobus filiis suis rogansque beneficium: ita
similiter hic non indicat quod illum adorauerit,
sed quod voluntate gratis accederet suæ
volens satisfacere obligationi, & summum faci-
ens quod poterat, ad pedes Angeli se prosternens:
& antequam in terram prolabatur detinet
illum Angelus & ait: *Vide ne feceris, conseruus
tuus sum:* caue ne tale quid feceris: etenim hoc
tibi consistit nos ambos conseruos esse illius Do-
mini tantorum mirabilium operatoris.

1-p. 2. 75.
47. 6.

IV.
Cur Ioan.
ad pedes
Angeli
conuertit.

Mat. 20.
20.

60
De V.

Cur An-
gelus hoc
reculauit.

Qu. 16 in
Gen. 1.
20. com.
Faulst. 6.
21.

2. 2. 9. 84.
Ar. 1. 44. 1.

Es. 46. 7. 4.

Angelo collato se pedibus eius prostravit, se de-
nunciatum protestatus gratiamque victulo pro be-
neficio ab ipso recepto: nec hæc Angelus repu-
lit indignans venerationem.

Diuersæ proferuntur hic rationes: illa vero
primùm occupet locum quam adducit D. Am-
brof. cui subscribitur Rupertus. Beda & Hugo
nofter Card. nimirum quod ex mysterio Incar-
nationis Angelus in homine tantam cognoue-
rit reuerentiam ac venerationem, ut se indignum
iudicaret quod aliquis eum accederet signa de-
monstrans ei Submissionis, statulque inferioris:
etenim tanta erat dignitas ad quam Verbum
Diuinum hominem extulerat factus homo, ut
omnino deleceet si Angeli ex eo tempore se
homini proponeret sperare, aut ad honem
aliquam admitteret, quæ se homo ipso Angelo
fateretur inferiorem: *Redemptio sanguinis Car-
ni* (verba sunt D. Ambrosii.) hoc *stultis* conu-
lit *ut filij Dei scilicet Angelorum essentur: idcirco
permissis Angelus adorari ab homine, qui
super se adorabat hominem Deum: quia propter con-
seruum se Ioan. caeterorumque fidelium vocat, An-
gelus igitur huius intuitu ualium pariter adum
subiectionis, imo vero forium se appellat: illis
in adoratione quam æqualiter Deo tenentur ex-
hibere.*

Antequam Verbum caro fieret nonnulla in-
ter nos & Angelos ferrebat discordia: cum enim
per peccatum à Deo nos elongauerimus, Angeli
pariter à uobis se subdixerunt, nolque ut
à sua Societate repellerentur indignos: Angeli
namque eues erant cælorum, nos ab illis per
peccatum exules. Verumtamen ut cognouerunt
cæli Regem sibi personaliter uisisse carnis nos-
træ terram, suæ fortitudinis & saluationis nos-
træ infirmitatem, iam longe alio nos ocula
intuentur Angeli, iam nullum vilificiunt homi-
nem: quinimo ad pacis admittunt osculum, &
libenter nobiscum ut amicis calique contum-
bus conuersantur, nec non uelut socios suos &
conseruos uenerantur. Hinc passi sunt à Lot &
Iosue actum uenerationis, & dignitatis in ordi-
ne ad illos inferioris, absit autem ut hæc repel-
lerent indignibus: quinimo gratanter acceperunt.
cum enim nondum Verbum Diuinum natu-
ratam assumpisset hominis, hominem ut sibi in-
feriorem Angeli considerantur, uide oblatam
hanc ut inferioris admiserunt uenerationis ac-
tionem: Quando uero, postquam Deus factus
fuerat homo contendit D. Ioan. in Apocal. ad-
orare Angelum id est actum offerre illi reueren-
tiam in gratitudinis tollere non hic illi permis-
sum.

VI.
Primo co-
m. 1.
Incarna-
tionis.

VII.
Secundo
com. 1.
Incarna-
tionis.

VIII.
Tercio
com. 1.
Incarna-
tionis.

latur, imo nonnullis prohibetur rigore ne faceret. Vide ne fecerit, conferuus tuus sum id est locutus æqualis conditionis in Regno cælesti. Omnia pene hæc refert D. Gregorius, quo clarescit quod per incarnationem Verbi Dei homines quandam Diuinitatis adepti sint dignitatem, qua cælestes illi spiritus mouentur ut illos velut superiores attendant & venerentur.

Alij autem aliâ deprimunt rationem, scilicet: cû enim Angelus Ioannem consideraret Sacerdotem, & nouæ legis gratia Pontificem, atque ex eo capite potestatem in illo absoluenti, peccata remittendi, consecrandi corpus & sanguinem Christi, dum eum videt velle se certum pedibus suis prosternere, cohibet sociumque suum compellat: quia Sacerdos dignitate comparatur Angelis iuxta illud Malachie de Sacerdotibus eorum. *Labis Sacerdotis custodiunt scientiam & legem requirunt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est.* Vnde Angelus D. Ioan. merito præuenit, & uenerationis actum cohibet sibi oblatum, illum pro debito ut conferuum suum veneratur: etenim cum talis sit, pari decet illos adorationis actum Deum venerari, vnde sic illi: *Deum adora:* quo significat æquali utrumque vinculo obstringi adorandi Deum, nec vllum inter ipsos primatus titulum, seu superioris ius effulgere. Rationes hæc mirifice dignitatem extollunt hominis per illam vnionem acquirunt, qua se filius Dei hominis vnuit naturæ.

Porro proposito nostro convenientem ex textu elicimus rationem, siquæ hæc: Angelus reuerentiæ voluit hominem non admittens illam reuerentiam sibi à D. Ioan. præstitam: eo quod videtur futurum illum participem & coniunxum SS. Sacramenti: etenim eius consideratio quod homo ad tantam promoueretur dignitatem, Angelos impulit ut propter illam hominem venerentur: & clare patet ex illo quod ante eum Ioan. dixit: scribit enim ab Angelo sibi iniunctum ut scriberet: *Beatis qui ad cœnam agni vocati sunt.* Iam præfati sumus cœnam hanc accipiendam esse pro SS. Sacramento: quod sequatur igitur continuo ueneratio illa cultusque humilis quo Angelus Ioan. excepit, postquam cœnam illum Diuinitæ huius cœnæ appellauerat, præstat omnem hanc reuerentiam Angelis præstitam, illis deberi qui ad hanc admittuntur cœnam. Quod si ex vnione humanæ naturæ in singulari cum Verbo Diuino hypostatice Angeli reliquos homines tanta dignitate cognoscant insignes, ut illos non inferiori colant honore quâ velut sibi æquales in signum reuerentiæ præ-

sta quod maius est, si tantum propter auctoritatem consecrandi SS. Sacramentum, quam in D. Ioan. suspiciunt Angeli tantam illi præferent uenerationem, ut illum quasi propriæ societatis Angelum habeant: quanto cultu & honore persequerentur illum qui SS. hoc Sacramentum recipit, & cui virtute huius cibi, ac virtutis corporis sui se Deus sic vnuit ut Deus in illo maneat & ipse in Deo: *in me manet & ego in illo?* Propter hanc igitur vnionem & quia velut coniuncta vocatus fuerat D. Ioan. ad cœnam Agni, idcirco Angelus Ioannem & in eo omnes homines in signum supremæ huius dignitatis tanto honore dignatur, ad quam illum Deus per hoc cœnarium extollit, ut iudicet quod illum possit admittere ad æqualitatem quæ esse debet in ambobus quoad adorationem Deo debitam: quandoquidem dum illi actum offert submissionis & gratitudinis pro accepto beneficio, illum tantum admittat in conferuum suum & non inferiorem: cum non patitur ut velut inferior se humilet, sed velut Angelus illi compar cum eo Deum adoret, quem ut superioris summus factus pari æqualitate in adoratione: *Deum adora.* Dignitatem igitur attendamus eminentem, ad quam Diuinitum hoc Sacramentum hominem extollit, cum eum dignum efficiat quem Angeli venerentur.

§. 18. *Ne cogat nos necessitas aliud inquirendi remedium, remanet Christus in SS. Sacramento ut maneat in nobis & nos in illo quando illum recipimus.*

Iam considerauimus qualiter ex illa vnione qua Christus nos sibi copulat & vnuit in SS. Sacramento, resultet in nobis virtus quædam adeo præstans & excellens, ut futorem hestium nostrorum in nos retundat, ut principalem eius nequeant effectum perturbare, beatitudinis consecutionem per opera tali fini proportionata: vnde dignitas in nobis oitur ita præclara ut cælestes Angelos impellat quo nos venerentur habeantque ut conferuos suos & socios, si totum igitur hoc bonum nobis proueniat, ut aliud non videatur ab hominibus optandum, cû omnes inclinamus ad nostræ quietis possessionem cum gloria & triumpho de illis qui nobis illius obicem ponunt, supposito quod hic omnia consequamur: nihil nobis superest desiderandum. Quid sit, Hoc Christus nos docet his verbis: *In me manet & ego in illo.* Manere in aliquo idem est ac vltus.

IX. Communians & Angelus sicut æquales quoad adorationem Dei

¶

¶

VIII. Tertio qua erat futurus coniuncta SS. Sacramento

terius non progredi, sed ibi gradum fixere ubi manet, ita apud D. Ioan. nobis indicat Christus, quando illos instruens ne præter ipsum amarent alium, sic ipsos adhortatur: *Manete in dilectione mea*: q. d. non habetis quod ulterius quaeratis quem diligatis, ut habeatis quiddam allicere potest sibi voluntatem. Duo illi discipuli tendentes in Emmaus quo Christum inducerent ne ceptum iter suum prosequeretur, sed cum ipsis remaneret hac visum formula loquendi: *Mane nobiscum Domine, quoniam advesperasit*: q. d. iam nox ingruit nec ultra tibi procedere permittit, Domine precamur mane nobiscum.

Lut. 24. 29

D. AMBR.

L. de fuga

secula c. 8.

II.

In Christi

ma-

tendendum

præter

ipsum

desiderandum.

Conceptum hunc prosequitur D. Ambrosius de perseverantia, & instantia qua conari debemus ut Deum habeamus nobiscum, ut aliud nihil pos ab eo dicatur. *Qui renuntiamus saeculo & usui eius, iterum in luto eius habebimus*: scilicet. *Nam ergo cum prætereunte figura mundi opera nostra prætereunt, ne etiam ipsi prætereant, sed potius maneamus in veritate: si maneamus in Christo manemus in veritate, & cum eo manebimus & non præteribimus*. Præclara verba & omni consideratione dignissima. Si per Christum & delicias quas recipimus, & recipimus in SS. Sacramento nuntium temimus, falsis mundi delicias, qui gustavimus quam inanes sint, illæ vero quam nobis proficere quantique momenti: si iam usus illarum nobis nauseam & aversionem provocaverit, propter dulcedinem, & delectationem quam experti sumus in hoc caelesti convivio an rationi consonum erit ut nostra denuo desideria bonis terrenis mundique gloria coinquinemus? Nequaquam inquit D. Ambrosius, sed sollicitos esse nos convenit & studiosos cum iam videamus figuram mundi velut fumum evanescere, quantumquidem tanto volummodo duret tempore quanto eius representatio, itaque opera nostra eam sequi teneantur, quia illa exercere debemus eo tempore quo durat hæc eius representatio ne prætereant, & cum illa pariter nos in fumum abeamus, dum sibi nostram rapit voluntatem apparet pulchritudo quam nobis primo intuitu proponit: solliciti ergo simus ut habitatio nostra & mansio sit in veritate: nam in illa manentes, & Christo existere ipsa veritate, morabimur & manebimus in Christo, ita ut manens in ipso non opus nobis sit ulterius progredi aliud inquirendo in quo nobis nostri desiderij quietem promittamus & satisfactionem: ita hic etiam: *Manete in dilectione mea*: quia cum me habeat in hoc convivio ut suum, nihil erit illi ultra quaerendum, & hoc clarius exponens ad-

dit: *Et ego in illo*.
 Consectio *Et vim habet causæ & signifi-*
cat *Quia ego manebis in illo qui me*
recipit in SS. Sacramento, non necesse erit illi
aliud quaerere quod eius excinet desiderium,
quia me possidens omnia possidet. Et indubie
hoc cecinit Propheta: Regius in illo platio
quem uniformiter omnes exponunt de SS. Sa-
cramento verbis illis: Magna opera Domini, exqui-
sit in omnes voluntates eius, q. d. Omnia opera
Domini, quæcumque Divina eius viderantur
operata est manus omnium esse: hæc singulari qua-
dam præteritatu in vno solo comprehenduntur
opere in quo in lecti possunt omnium ho-
minum voluntates & vota, nec opus sit vltimis
alia desiderare. Brixianus legit: Exquisita sunt,
omnia præclara opera, bonaque exequita in
hoc Divino bono copulatur, & hoc mirabili
opere continentur, quod omnibus mirabilibus
Dei operibus æquivaler, ita ut qui ipsum in illo
gustaverit, totum illud gusta it quod quod in
possessione sui desiderij illi potest satisfacere, &
omne voluntatis implere votum. In hoc pane
caelesti, qui compendium quoddam est & hypogon
omnium Dei mirabilium, omnes omnium ho-
minum manere debent voluntates, & ita quælibet
Sacra-
cere, ut bonum non habeant aliquid ad quod meta
aspiciant præter illa, quibus in hac Dei men-
sa perficiuntur: nec vltius que requirunt
Elegantur hoc exposuit Theologie Doctor
& Scholasticus Gabriel in oratione præmissa
canoni missæ: nam de hoc Divino pane sic lo-
quitur: Panis iste bene dicitur panis quod non est
in præ-
ca ut quis totum quod ad salutem pertinet, conferat
homini viatori. Vi felices: nihil illi ausi desit, aut
quærendum superest, aut optandum ad sit nisi plena
satisfactio calorum, iugeque & æternus convitium.
 Verbum hoc Pan significat omnia, omnia bona, &
 omnes delicias, omnes voluptates: & ita pro Panis
 præcipue denotat SS. Sacramentum: quandoquidem Panis
 idem in illo omnes homines, omnia possunt esse il
 bona salutis suæ necessaria ita ut in statu nostræ est om
 peregrinationis, habendo illud se in nihil illis
 deficiat, nec aliquid superest quaerendum, nec
 bonum optandum, nisi tantum illud quo in per
 petuum exstant in celo: etenim ex eius gloria
 nihil illi præter id quod nos in SS. Sacramento
 aliud possident.
 Huic argumento suffragatur D. Clemens
 Alexandrinus, his verbis: *Qui in verbis veritatis*
germano & sincere sunt educati, accepto vna æter-
na vincta subleves in celo servatur, Panis signi-
ficat qui de celo descendit ad consensum nos præ-
parat

patet & inuitat in memoriam reuocat, qua tan-
 dem superius nobis in celo & qua nos expectat,
 Ne quid amplius in terra aut manere uelimus aut
 inquirere curemus, sed ad mansiones caelestes anhe-
 lanes cum Christo uelut manere in perpetua du-
 ratione aeternum, q. d. h. studium ueritate huius
 mysterij per fidem in supernaturalem in qua edu-
 catus sumus, hoc uita aeterna recipientes alimen-
 tum SS. Sacramentum, uelut Diuini & super-
 naturales at- illur in caelum per caelestis huius
 boni cogitationes: ut enim panis qui descendit
 de caelo sicut uiam nouit & per illam transiit de
 caelo descendens, ita nos di- ponit & praeparat ad
 illud, nobis in memoriam reuocat ad propo-
 nens bona quae nos in caelo praestolantur: ita ut
 nobis omne tolli uideatur desiderium diuini
 manendi in terra & curandi haec inferiora: qui-
 nimo nouum in nobis feruentque generari de-
 siderium querendi Christum & cum illo ma-
 nendi: ita ut illiquis in caelo aeterna duratione
 possident illum eoque gaudent, ad aliud cogita-
 tionem non delectant nisi ad eius fructualem,
 nec aliud quicquam est quod extra bonum il-
 lud, quo cum Christo fruuntur, illorum possit
 promouere desideria, quia aliud nihil desiderant,
 nec in illis immensis illis gaudijs potiri & uoluptati-
 bus quas in caelo possident. Tales nos esse con-
 uent in hoc SS. Sacramento: quare quidem
 nihil minus in eo nobis conferatur quam beati-
 tudinis in caelo, si et homo fruatur adeo supremo ut
 licet, aliud non habeant quod desiderent: ita D. Cy-
 prianus, Panem Angelorum sub Sacramento man-
 ducamus in terra, eandem sine Sacramento man-
 ducamus in caelo, idem panis Angelorum, idem
 Dominus in gloria beatos nutriendus, idem Domi-
 nus a nobis in terra Sacramentatus manduca-
 tur quem eundem a lato uelo Sacramenti in
 caelo possidebimus. Itaque hoc idem quo beati-
 tudinis in caelo fruuntur ad gloriae suae alimentum, ci-
 bumque proprium, habemus hic in terra, ad
 gratiae succulentiam quae nobis confertur, & ci-
 bum stomacho animae nostrae proportionatum.
 Ad se citat Dominus prophetiam Ezechiel
 atque illi ecce te meum statum praeconeum ge-
 neralem. De ergo fili hominis, haec dicit Dominus
 Deus. De quo o Domine & quibus uerbum tuum
 proclamabo? Haec uona nuntiabis illis, me sacri-
 ficium litaturum. Ad uictimam meam quam ego
 immolo uobis, uictimam grandem super montes
 Israel, ut consideratis carnem & bibitis sanguinem:
 Quem autem o Domine ad sacrificium inuita-
 bor? Die omni uolucris & uniuersis auiibus, cuius si-
 que bestis agris: conuenite, properate, conuenite, & un-

diq; ad uictimam meam. Uictima & holocau-
 stum de quo loquitur hic Spiritus si literaliter
 est SS. Sacramentum: cum enim in eo nos Des-
 inuiter ad esum carnis potumque sanguinis:
 Caro mea uere est cibus, & sanguis meus uere est
 potus: Constat hanc esse uictimam ad quam Deus
 conuocat, ad esum carnis potumque sanguinis:
 dicitur autem uictima, quia nedum rationem
 habet Sacramenti, sed insuper sacrificij. Uictima
 grandis: in illa namque ipse Christus Dominus
 nosler offertur, & hoc super montes Israel id
 est in Ecclesia seuque Sacerdotibus: sunt enim
 pars eius superior, quibus auctoritas con-
 fectandi hoc sacrificium datur & potestas. Ad
 hoc sacrificium mandat ut conueniant uolucres
 caeli & animalia terrae id est beati: sunt enim a-
 ues caeli quae abs intellectus sui penetrant altio-
 ra caeli, ubi in aeternum uiuunt Deo perfuocentes:
 & similiter animalia terrae, nos qui in ea uiui-
 mus, quandoquidem ut caetera animalia eius
 fructibus nutramur: q. d. Cives caeli & terrae
 uiatores conuenite: quia Ecclesia militans Trium-
 phanti cohaeret, & ambae conueniunt & sistunt
 in eodem termino & fine nempe fructione &
 laudibus Dei: ab omnibus igitur partibus con-
 currite, ut de caelo ita de terra ad hoc sacrificium,
 in quo uos inuito ad esum carnis potumque
 sanguinis, nempe ad illud epulum quod uobis
 instituo in SS. Sacramento in quo nobis exhibe-
 tur Caro & sanguis Christi, eius anima ac Di-
 uinitas, proprium nostrae beatitudinis obiectum:
 quia nos omnes eadem fruimur mensa & cali-
 cola & terrigena: illi per claram uisionem &
 quasi per illam illum manducantes: nos uero il-
 lum recipientes & possidentes sub uelocitudo-
 rum Sacramentalium.
 Hoc est illud epulum ad quod nos conuocat
 mandatumque conuenire, tanta substantiae, ut om-
 nium possit satiare appetitus: quia dum illum secute bea-
 habemus nihil nobis superest aliud exoptandi, & uia-
 Es saturabimini super mensam meam de equo & uocis
 de equo forti. Perfectissimo uos cibus ille men-
 sae meae saturabit. Et enim illum comedendo
 omnes saturabimini, quibus iuxta fontem sui
 calorem id est charitatis feruorem: etenim in
 beatis gratiae calor erit consummata, in nobis
 autem charitatis uelut uiatoris. Lances quibus
 nobis erogabitur, erunt equus & eques. Bone
 Deus ad hoc ue inuitamur: Vtique quia Beati-
 tudinis obiectum est Diuinitas & humanitas
 Christi Domini, atque in SS. Sacramento idem
 ipse nobis porrigitur: equus est SS. Christi hu-
 manitas: candidus equus in quo D. Iean. uide-
 Verbum

VI. Ceterum
 VII. Tunc si
 VIII. Atque illi
 IX. Quia per
 X. Quia dum
 XI. Quia dum
 XII. Quia dum

Verbum Dei ut equitem illam dirigentem eo modo quo per equitem equus dirigitur: hæc omnia beatos glorificant, equus hic humanitatis Christi & equus Divina eius persona tam gubernans, per quam nobis suam tradit Divinitatem, hæc omnia nobis in SS. Sacramento conceduntur: ita ut in illo nihil minus habeamus quàm electi in cælo: hoc clato congrue dixit Christus: *In me manet*, quia illum habendo ut nostrum, sicut illum hic possideimus, non est cur ulterius progrediamur quidquam melius indagaturi, cum nihil tale quid esse possit quam id quo Sancti in gloria possidentur.

uitati beneficia præstitit non contemnenda. Eodem in itinere filium Reguli è mortis faucibus eripuit in eolumen. *Trasfisi à Iudæis in Galilæam.* Cum *transfret per mediàm Samaritaniam & Galilæam* decem leprolos mundavit eius implorantes auxiliū. Petrus dicens urbem Ierico, Zachariam in Sycomoro conserxit, & principem publicanorum erexit in filium legitimum fidei Abrahæ. *Perambulabat Ierico.* Argumentum hoc, nos ad hoc ponit ad intelligentiam verborum Christi apud D. Ioan. *Quis diligit me, sermonem meum seruet, & Pater meus diligit eum, & ad eum venimus, & mansionem apud eum facimus.*

§. 19. Manet nobiscum Christus in SS. Sacramento, ut illum permanenter habentes copiosiora ab illo beneficia recipiamus.

Cum Christus Dominus fons semper fuerit & origo bonorum omnium, ubicumque fuit copiosa eorum reliquit restigia, cunctisque eis abundantè cumulavit: quod si hoc faciat ubi tantum transeunt heret, multo magis hoc faciet ubi permanenter residet, & si habentes illum in SS. Sacramento, eum simul retenturi vsque ad finem mundi: *Ecco ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi*, quam immensa futura erat bonorum copia, quam nobis possumus in illo polliceri? Unde ut illa possideamus nobiscum manet in SS. Sacramento. Dum Christus mundum percutit veloque pertransit opera patris mirabilia in salutem bonumque mortalium, imo plura quam ipsi optare potuissent: *Quid igitur erit dum in nobis sedem figit, quando communicamus?*

Ex his immanentiam colligo beneficiorum. I. ac donorum quæ promittit illi apud quem habitat. Quæ ut patitur venit atque in eius anima fidetur continet mansionem: quandoquidem tam insignita sunt & tam præclara quæ confert transeundo tantum. Quod manifestè si hoc cognoscimus in hac mansione quæ Deus facit in anima tantum per communicationem gratiæ suæ: quanto maiora cognoscemus ea fore quæ Deus animæ præstat in illa sedem figens permanentem per communicationem Divinitatis suæ, animæ ac corporis Christi in SS. Sacramento? Ut enim ait D. Hilari, non manet Deus in anima tantum per unionem amoris voluntatis Dei quæ per gratiam illi communicant, sed per unionem nature suæ Divinæ cum illa, quæ sub his latet speciebus Sacramentalibus. *In terra rogo? (At ille) virum per naturam veritatis habet, & in Christo in nobis sit, non per concordiam voluntatis, sed si enim vere Verbum Caro factum est & nos vere verbum in carnem cibo Dominus sumimus, quomodo non naturaliter manere in nobis existimamus? Qui & naturam carnis nostræ iam inseparabilem sui homo natus assumpsit. & naturam carnis suæ ad naturam æternitatis sub Sacramento nobis communicanda carnis admiscuit: ita enim amor vniū sumus quia & in Christo Pater, & Christus in nobis est.*

I. Christus transeundo multa & sanando omnes oppressos à diabolo. Etenim præstabat ut omnis fons salutis, quocumque transibat à se aquas effunderet salutis, & quo passu progrediebatur eo beneficia communicabat ampliora. Ambulans Christus fecit Mare Galilææ piscatores pauperes & rudes assumpsit in supremos Apostolos. Petrum, Andream, Iacobum & Ioannem: *Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ, Præteriens Mattheum vulturium sceneratorem promouit in Apostolum & Evangelistam. Præteriens Iesus vidit hominem sedentem in telonio. Migrans velociter de Iudæa in Galilæam sibi in Apostolum creauit mulierem Samaritanam, tonque ci-*

O quantam tenebris anime larem inducet ubi sedem fixerit per Diuinam hanc communicationem! Quæ dona confert, quæ gratias, & fauores quos, ubi manet sub speciebus Sacramentalibus! Si namque Dominus hic semper lucem effundit nos illuminantem, qua operum illius cognoscimus eminentiam: *Quamdiu sumus in mundo, lux sum mundi*, quanto diutius manebit, tanto clarior effundet, qua opera eius insigniora distinctius cognoscimus. Vidit Iesus Dominum hunc in throno sedentem excelso cælis vestis fimbriæ torum replebat templum: *En quæ sub ipso erant, replebat templum.* Alii legunt:

Matt. 23. 20.

I. 1.

Act. 10. 38.

Matt. 4. 18.

Matt. 9. 9.

gunt: *Simbria vestimentorum eius replebant templum.* Quae sunt haec eius vestimenta? Lux, fortitudo, gratia, pulchritudo. *Amicus lumen sicut vestimento.* psallit David, & alibi: *Dominus decorem indutus est, indutus est Dominus fortitudo in armis.* Vestimentum eius tale est, ut illi inscriptum praeferat. *Rex Regum & Dominus dominantium:* dum Deus in anima residet ad illam veniens per SS. Sacramentum: haec quippe maxima est communicatio qua se potest communicare: *In me manet & ego in illam* quemadmodum anima in illo manens non est quod ulterius progrediatur: ita enim Deus in illa manens per SS. hoc Sacramentum, nec iudicio ulterius progredi non potest ad maiorem sui communicationem: omni igitur hac magnitudine sua & maiestate illam adornat, omni hac luce illum clarificat, omni hac fortitudine munit & roborat, omni hac gloria magnificat.

Ita vates illas: *Oritur in tenebris lux tua, & tenebra tua erunt sicut merides, & requiem tibi dabit Dominus semper, & implebit splendoribus animum tuum effusa liberabit.* Septuaginta translata: *Et ossa tua impugnavit, & eris quasi hortus virginis, & sicut fons aquarum, cuius non deficiat aqua, & edificabitur in te deserta sacularum.* Verba haec mirifice declarant effectus quos in anima Deus operatur in qua manet, potentiam in SS. Sacramento. Primo illuminat inter tenebras: hinc enim incipiunt Dei dona, quibus nobis notitiam & fundit eminentiae beneficiorum suorum, ut illa cognoscentes noverimus illa pro rei dignitate & magnificacere, vinculumque cognoscere quo ad perpetuam obstringimur gratitudinem: hanc Deus ab exordia creationis terram omnium servavit consuetudinem: etenim postquam caelum terramque creaverat primo lucem produxit qua haec omnibus pariter pulchritudo: *Et dixit Deus: fiat lux, illaque homo perfecte gauderet: ita similiter ut homo pulchritudinem & dignitatem cognosceret donatum Dei, quando ad illum venit permanenter mansus, lux praecedat cognitionis.* *Oritur in tenebris lux tua.* Et inde quid sequitur? Illico dispergit tenebras quas passiones introducunt, statimque inter illas & hanc cognoscit, quandam densationem. *Et tenebra erunt sicut merides:* iam videtur quod illum transmittat, & hoc faciat credo illo spirituale ac Divinum conditionibus quae spiritualibus, de partibus imperfectionibus carnis ac sanguinis, creat illum Deum participat, nam: & quemadmodum lucidi solis radii quo nos sol illuminat, est meridionalis:

ita ut nobis declaretur quod dum Deus se nobis tradens in hoc Sacramento, clarissimum nobis radium lucis Divinitatis suae in se tradat, cum in bis in illo non tradatur Deus, & per hoc fiamus quasi Divini: idcirco dicitur quod dissipatis passionum nostrarum tenebris, futuri sumus ut meridies fulgentissimi: quia mores nostri & opera, spiritus in magis sapient & Divinitatem quam imperfectionem humanitatem & corpora.

Caelestem tribuit & Divinam voluntati quietem. Quia cum capacitas qua Deus illum datur, sit infinita, non saturatur, non impletur nisi bono infinito, & cum nullum tale sit extra Deum, Deusque se nobis hic tradat ut bonum infinitum, non est quod amplius desideret, unde & perfecta quiete delectatur. *Et requiem dabit tibi semper.* haec gloriae quaedam est participatio: ut enim probat D. Thom. effectus hic est ceteris non inferior huius Sacramenti participatio nimirum gloriae iuxta illud D. Augusti. *Eos & qui.* D. Aver. *bus sumitur inmortales & incorruptibiles facti in Tract. 26. societate sanctorum, ubi pax erit & omnia plena in Ioan. atque perfecta.* Hoc insinuat Propheta: *Implebit splendoribus animum:* etenim David gloriosam declaraturus aeternitatem, in qua Pater aeternum genuit Verbum, hoc vitur termino: *Tecum in die virtutis tuae in splendoribus sanctorum, ex utero ante luciferum genuit te.* Ossa tua impinguit: ossa nimirum virtutum: quia ut loquitur D. Thom. *Virtutes augentur & mens omnium charismatum abundantia impinguntur.* Animam exornat & velut hortum caelestibus excolit plantis, ob fructus caelestium virtutum in quarum actibus se sedulo exercet: aquas rigat illam fecundioribus gratia: Spiritus S. multa miraque in illa erigit opera. O felicem animam in qua Deus manet & quae in Deo: Hoc modo considerat Angelus quanta donorum praerogativa Dominus esset in Virgine Maria per gratiam quam illi communicabat, quando mystica illa adeoque sublimi eam salutans praefatione sic ait: *Aue gratia plena:* ut autem declararet huius gratiae principium, subiungit: *Dominus tecum.* In te est o Domine Deus tuus & quidem permanenter. Quandoquidem confestim in purissima tua delectatur sit viscera te contentienter: unde tanta gaude plenitudine gratiarum, ut ex illis mater eius fiat dignissima: nam ubicumque manserit Dominus, hic, gratiarum donorumque eminentium operatur immensitatem. Prudentissima illa Mulier Synamitis cui probe cognita erat Vatis Elisei morua integritas, hoc aduertit

IV.
Deinde
quietem
voluntati.

3. p. 79.
a. 2.

67

V.
Et anima
virtutibus
ornat.

R
tit

VIII. Mulieris Summorum argumentum de Elifae miraculis.

ut, quod nimirum quotiescumque civitate transiret signa pararet praestantissima, domusque singularibus civibus, quae ipsi a Deo impetrabat, afficeret. Virtutem autem hanc animo revolvens sic argumentatur: quod si transitu adeo modici temporis quo per civitatem Elifae transibat, tam praeciosa conferret incolis beneficia, quam multo praestantiora & digniora conferret, si seidem in ea figeret diuturnam: unde hanc viro suo committit: Domine mi, vir huc est non in finem mentis, stupenda operatur quae, vique intravit, licet tantum transeunt: si tali per transientem efficiat, perpende quam insignia futura sint illa bona quibus nos ditabit si nobiscum haeret permanenter. Amabo, introduceamus illum in domum nostram ut fixum hic habeat domicilium eoque sine cubiculum illi preparamus, lectulum, mensam, sedem & candelabrum: nec haec necessaria mansioni; advertens sibi subrogari nobiscum maneat: etenim venissima loquor, bonis astitam abundabimus. *Animadverto quod vir iste sanctus est, qui pervenisti per nos frequenter faciamus ergo et candelabrum parvum, et ponamus in eo lectulum; & felici omne mulieris consilium eventum habuit: ut enim Prophetam in domum recepit, optatumque ab illo beneficium consecuta est, tantaque praestitit illi vates dona ut serventissima eius excederent longe desideria.*

IX. Christo in SS. Sacramento appropriatur.

Si igitur propter meritum hominem tantum ob eum inveniuntur in timore gradum, qualem in Elifae suspicimus, tam praeciosa sequantur dona domum illam in qua permanentem habitat, & ipse quasi in gratitudinem hospitij velit singulariter se ostendere benefactorem idque tanta praerogativa ut omnia illa excedat quae vix modo in illius civitate praestiterat emolumentum: quid de Christo Domino dicendum, qui verus est Deus fons & origo de quo omnia proficiunt bona naturae, gratiae, & gloriae: Deus a quo bona cuncta pro adveniunt, & qui benefactor est adeo liberalis ut suis etiam laetetur inimicis: quibus non beneficij anima nostra dabitur si ingressum illi dederit permanentem, recipiens illum in SS. Sacramento? Si transcendendo tantum innumera tibi contulerit beneficia, explico me, si propter vitam hominum inspirationem quam habuisti, propter unum subveniendi pauperi desiderium, propter brevis tempus brevis impetum orationi sponte & dilectione tanta fuisti delibutus, quanta, ipsa te docente expectentia, gaudium fuisti: quid erit si debita illum preparatione recipias, & cubiculum illi offeras oratum,

quo illum obstringas ut tam diuturna tecum mansione habeat, quanta vita tuae fuit decem? si ex unica confessione iudices te quietum & sedatum, nec non omnis humeris tuis excussisse gravissimum, quo tibi halitus praeculdeatur ex quo nihil tibi poterat asserere gaudium: si illum semper tecum habeamus in SS. Sacramento quando convenienti accedis preparatio, quas delicias, quos favores, quae non solum de calce tibi communicabit?

Quando per te transiit & quidem velociter dum eum consideras puerulum Matris parvulae vbera lambentem, suum tibi sanguinem, suamque vitam propriam, gloriam tibi promittentem, suavisissimam tamen tibi proocetero gaudium, gaudiumque immensum ex eo quod perpetuas illum tam insignem tuum benefactorem: quid futurum si pertransierit anima tua haberet mansionem? Ne foret illa in perditas illum accede illum recepturus, cubiculum prepara, lectulum & mensam: si namque hoc faceres, experteris, in eo habere te amicum, qui ex amore amicitiae tuae praeculdeatur te donis quam inimicos cumularet, & Patrem, qui ex amore paterni te velut filium suum amulceret illa praerogativa tibi subveniens, quam pater requireret filij suis adhaerentibus, ut omnes singulari quadam praestantia demulceretur: etenim ipse in anima tua residens, nihil superet ulterius desiderandum, hinc ergo sequeretur quod ipse tibi supra omnem modum indulgeret.

§ 20. Ut Deus in anima remaneat requiritur dispositio ad eius receptionem cum recognitione eius magnitudinis & propria nostra humilitatis.

Cum primus huius Sanctissimi Sacramenti effectus sit illuminare intellectum loco supernaturali quia magnitudinem cognoscat beneficiorum quae Deus in hoc ille praestitit, & etiam indignitatem vilissimam quam in se latere debet: requiritur ut ad fruendum caritatis donis quae Deus in illo nobis contulit, non praeparatus velut ad recipientem licet qui cognoscere potest intellectum nostro visum Divinum & frui supernaturali: Haec autem dispositio cognoscere potest esse debet nostrae indignitatis: tanto beneficiorum praestantia si namque (exode mi) accedat ad eum animo est de superbo & exiguis tuas ignorans vires a lux est hinc superbos non illuminans, pauperes vero humiliter

sequae extollens, arrogantem autem confundens: hoc enim ait D. Thom. in Antiphora ad Magnificat eius solemnitate. *Pone suavitissimum de celo praesidio esurientes reple bonis, fastidiosos desites dimittens inanes.*

111. 1701. Mystica illa columna ex mente D. Augusti. 1702. 1703. Christum praefigurat, quam Deus media statu inter Aegyptios & filios Israel: etenim secundum conditionem cuiusque dicere possunt. Columna est mus, figuram fuisse SS. Sacramenti. Columna est Diana est Ecclesie, cum ipse sit qui virtute sanguinis sui illam fulciat, & cuius luce cognitionis quam in illo nascimur, ambulamus tota securitate per innum huius mundi desertum. Similiter illud Deus inter Aegyptios & Israelitas nempe inter mundi comparum & gloriae sectatores, qui in eo velut in Aegypto Aegyptij perambulanti: ut enim exponit D. Hieron. & Greg. Aegyptus hunc mundum praefigurat ob praegrandes operum illius confusiones & ita per illum velut per Aegyptum ambulabit, quicumque affectum suum & fiduciam eius gloriae & ambitioni asserit: sunt enim, teste D. Thom. diuites atque mundi fallidiosi. Israelitae illi sunt, qui ab huius mundi laboribus expediti in cognitione misericordiae & vilitatis, sursum ad Deum cogitationes attollunt, magnitudinis eius & excellentiae facti contemplatores & velut imitatores. Israel enim significat: *Videns Deum*. Humiles: nam D. Thom. cupidus vocat & Esurientes bonorum caelestium: *Esurientes*. Omnibus datur quia omnes accedere possunt illum recepturi: *Sumit unus sument mille*. Verumtamen licet omnibus detur, sicut Columna illa omnium oculis Israelitarum & Aegyptiorum exponebatur, diuersimode tamen se habebat ad utroque: Israelitis noctibus lumen ministrabat: clausuram & velut ignis contra noctis frigora eos protegebat: de die vero erat velut vmbra- culum quo solis radij detinebantur ne calore suo illam adferrent illis molestiam. Aegyptios autem exercebat, viamque praeludebat ne iter suum insequerentur ob malam qua laborabant animi dispositionem. Hic effectus est SS. Sacramenti: superbos etenim & arrogantes, mundana gloriae legnaces cui fidentes eius oblitiscuntur cui fidere tenebantur, illos inquam obnubilat, suscitque in operibus obfuscat: etenim propter malitiam aecedunt ad illud dispositionem, quod illis esse debuerat vilitatem, in noctem vertitur & venenum: *Mors est malis vita bonis*: talibus mors est & perditio, sicut bonis & humilibus, vita vitaeque suae deditio: etenim lucem illis infun-

1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800.

1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900.

1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000.

dit quia in omnibus suis se dirigant operibus quibus caeli gaudia consequantur.

Hinc eorum perpende nequitiam qui illum recepturi accedunt superbiae & arrogantiae mala dispositione tumidi: haec quippe est species quaedam superbiae quae beneficijs respondent sibi a Deo in SS. Sacramento concessis. Nunc igitur inquit Deus, mutationem faciam, quam totus mirabitur orbis: arrogantem enim seque igneantes humiliabo, confundam & obsecabo, humiles autem extollam, glorificabo & illuminabo. *Idcirco ego addam ut admirationem faciam populo huic, superbos intelligit & protervos sub nomine populi sui proterui & cotumacis. Miraculo grandi & stupendo. Septuaginta transferunt: Ideo ecce ego addam ut commutem populum istum, & commutabo eos.* Propter elatum & contumacem eorum animum, mutationem faciam miraculo grandi & stupendo. Miraculo hoc grandi & stupendo potest intelligi SS. Sacramentum: cum in illo omnia Dei mirabilia comprehendantur: *Memoriam fecit miraculum suum* quia in hoc SS. Sacramento mutationem facit Deus prouidem in communicantibus: & quia nam haec *Prudentia & prudentibus eius absconditur*, prudentiam intelligit mundi prudentiam qui superbe nimis se mundi legibus gubernet, censentque hanc summam prudentiam mundi statuta sectari. Mundus prudentiam ipse dicit consecrationem status eiusque incrementum opinionem, nomine

IV. Et hoc est miraculum grande Maaz.

V. Qui sint

que viri honorati, & ita ut prudentem indicat qui mundi faciliates suas sic augere nouit, ut licet cum prudentia detractione facultatis pauperum, suas extollat, tes. domumque suam reddat illustriorem: similiter inter prudentes recenset qui quoad materiam vindictae nullam vult remittere iniuriam quamcumque sibi illatam, vindictae in sempiternum flagrantissimus, & hunc appellat honoris felicium: inhonestum vocat continentem, adulator est orator, ambitiosus vir dicitur honorificus, maleficus, audax acutus, fallax sapiens reputatur: tales appellat laudantque mundus prudentes: humilem vero, iniuriam immemorem, malepari, & fama denigrata reparatorem, hos omnes ut recordes, imprudentes reicit & inglorios.

Novis igitur (ita Deus) quod in hoc miraculo omnino mirabili facturus sum stupendam nimis mutationem: nam eos quos mundus extollit ut prudentes & sublimes, sequetur perditio & humiliatio: non enim illis fruentur bonis quibus hoc SS. abundat Sacramentum, non eos eius gratia dirabit, & ob perniciem eorum

rebellionem & parvam cognitionem, torrentem eius impediunt, ut nullo modo bona hæc consequantur, atque per hoc summa dei confusionem, humiles autem ad statum etiam dignitatem & beneficiorum magnitudinem perquam Divinis affluent bonis, & magnificabuntur. Hoc in illis in plebitur quod notat D. Aug. de Naaman & Giezi. Naaman leprosus, Giezi mundus: potro Naaman. Eliso obtemperat, propriam agnoscit miseriam, seque Prophetae humilis aduoluit. Giezi illi refragatur, & propriae fidei ammittit beneficium illud despiciat, quod illi præstare potest. Eliseus, propriae auctoritatis adulator & alienæ asperator. Sic enim Mutentur ergo conditiones munditatis Giezi apparet in Naaman, & lepra Naaman perfundatur Giezi: Vero tempore duplex virtus ostenditur, & gemina potestas SS. Propheta demonstratur. *Curatur Naaman Syrus & lepra Giezi perfunditur, sermo Syro sibi glorian attulit, & sermo perfido in vultu panam, alius suis redditur sanus, alius eundem ostenditur maculatus.* Elegantissimis operaretur hæc declarationibus exponere mutationem, qua Chirillus superbos & elatos confundit, & humiliat eos qui proprijs fideles viribus regulas iniqui volunt superbiae ad quas mundus suos colit sic sua gloria, & peritura maiestate: etenim mundanis his affectibus irretiti recipere volunt SS. Sacramentum, confusione, calamitate, & miserijs plenissimi: quandoquidem illis privati bonis quæ Deus illum digne recipientibus distribuit, cum bona sint gloriæ, celestiumque opumque celestium: non possunt nisi inire ad infelicem, calamitosum, & ignominiosum deiectionis statum, ut erque conditionem: etenim deficientibus illis gratia bonis, bonis illis non fruuntur, quæ talia sunt: vero humiles & à mundo defectos, qui propriæ humilitatis, Deique magnitudinis præmia cognitione ad eius se disponunt receptionem, illo: inquam transmutabit: *Miraculo grandi & Augendo.*

70
VI.
Allegoria
de Naaman &
Giezi.
4. Reg. 5.

D. Avgvs.
Ser. 207.
de temp.

VII.
Discrimine
inter
mundanos &
humiles.

Illos etenim promouet Deus ad statum veri filij sui intellectum eorum illuminat, ut clarius eum cognoscant, voluntatem corroborat, ut feruentius illum diligant, inmensis gratiæ bonis cumulat, virtutibus supernaturalium exornat eminentia, omnibusque affatim beneficijs afficit, cum Deum ut suam habeant qui illos illustrat. Cæli illi stellati in oculis mundi, qui in statu legum eius ac pompæ locum obtinent eminentem, terra sunt o secura, polluta, execrabilis & inmundi: illi vero humiles terra delecta in cognitione propriæ miseræ, cæli sunt mille

stellis radiantes, mille coruscis virtutibus quibus illustratur & splendescunt: ut enim est humilis impetus gratia perfundit, opulenti, gloriæ eiusque splendoribus redduntur illustres. Hæc Dominus per Ezechielem prænuunt: *Et sicut fuerunt omnia ligna Regionis, quia ego Dominus humilium & lignum sublimis, & exaltati lignum humile, & paucis lignum viride, & frondere feci lignum aridum.* Homines ne cupiat Regionis illius arbor. Illi res, quia Deus illos in hoc mundo plantauit ut fructus velut arbores fructum referrent bonorum operum. *Lignum pomiferum faciem fructum iraxa peruenit suum.* Sciens igitur, ita Deus, omnes homines, quod sicut Deus, humiliati lignum exaltatum & superbum, humile vero exaltatum locumque dedit & dignitatem, arborem sterentem & luxuriantem Iamuaui sterilitate, hominem qui virori suo & perimmi confidens inanimiter rapere super se, ita arefeci, ut tantum seruiat ignibus elca, emarcidus & mortuus: humilem vero virtutibus fecundati admirandis talempie efficit ut Diuina hac fecunditate in statu gratiæ ipsi semper increfceret bonorum operum augmentis. Quia huius Diuini fontis aqua illum rigant, quibus omnigenis virtutum ac doctorum supernaturalium fructibus affatim abundant. Illos ro. celestis Diuinae gratiæ non persumunt, unde illa di sciens, omnibus spoliatur bonis, & ita à Deo derelicta: Diuina misericordia se torrentem suspenderit & velut sterili atque destitutum Dei inopes euascentia. Ut enim Deus superbum, arrogantem & contumacem celestiter pertransit, in eius non manet anima, unde sine succo deserit illum, aridum, & mysteriorum suorum rodem & ignorantem, sicut è terra in paupere & humili sicut manere iugiter. Ioc sua eum collustrat, gratiæ iuxta rote fecundat, domique dicit eum in sumis.

Quot à mundo in honore habros, & prudentium nomine laudatos exaruisse obliuiscimus. Quot nobiles ita omni spiritu, Deo, cælestibus delectijs, & deuotione legimus arefactos? Et quot pauperes spiritu diuites, delectijs celestibus affluentes, & consolatur omnibus certummodo gratiæ spiritualibus? Unde hoc? Indebitas dispositione, modica cognitio Diuinae celestium quibus communicatis, & quare tibi Diuina eius inspirationibus rebelly, misericordiarum obliuio, & promissioni asperatori daturus est illas delectias quas ijs communicat qui illis tantum fideles velut ab illo dependent quod Deus illi est concessurus, ut bonis eius permantur: *Tonus reuocis afficeris, hic tu delecti sunt oculi, huc con-*

domi curæ tuæ, hic coartum sedem sibi fixit: & contendis vt Deus te delicijs deinceps, quas instantium tribuit, qui velut cælestes affectibus terrenis expediti viuunt ac si purissimi essent spiritus? Non in inhiis nisi lucris tuis, opibus, honoribus, voluptatibus ac refectionibus, Deumque non nisi transeuntiter habes, & intendis vt ipse thesaurus te cumulet quibus illos tantum honorat apud quos permanenter hospitat. Accedit Christus vel natus in mundo, vel in stabulo à Regibus adoratus, vel mortuus vel redimtus, & omni spiritu vacuus languescis, de terra factum te non attollis, nec pio quidem seruens desiderio. Rorem illum supernum non attendis, nec gratiarum Dei pluuiam ex SS. profluentem faciamtis, & quæretis horum mysteriorum

tibi fructum denegari? Oportet vt primo terrenos de voluntate tua extirpes effectus, intellectum ad immensa illa bona suscipere attollas quæ Deus in celo in præmium tuis præparauit: vt in remoto omni obstaculo cuiuscumque rei Christianam mentem in te suscipere merearis, quatenus pluuia gratiæ suæ in hoc SS. Sacramento, suis nobis gustandas offerat delicias, ad suauos alliciat bonitatem, nobis augeat virtutes, & hæc omnia nobis proficiant vt Deum permanenter complectamur, nam permanens in nobis nequaquam nos desideret vsque dum perpetuo & ineffabili illum gaudio possideamus, iam magis vitam nobisque in cælesti gloria viciniorum: Ad quam nos perducatur Pater, filius, & Spiritus S. Amen.

HOMILIA IV.

DE VITA QVAM DEVS

COMMVNICAT EVM IN SS. SACRAMENTO RECIPIENTIBVS.

Sicut misit me viuens Pater, & ego uiuo propter Patrem, & qui manducat me uiuet propter me. Ioan. c. 6.

1. Christus
vinitus est
de nos
palantes.
lam. 117
lat. 11

Divino plane consilio Christus Ecclesiam suam vineæ comparauit: quia ipse velut vitis eius principalis illam erat facturus, & fidelibus suis vt sacramentis multiplicatur: nam sicut filij sui ad ipso diuino recipientes inuentias gratiarum, illum fructibus cælestium virtutum prestantissimis exornant, cuius opera in singulis opera sunt vitæ: quia per illa vitam sit i comparant & lucrantur æternam. Hoc idem Dominus alio loco exposuit, vbi se vitem appellans huius vineæ cælestis primarium, conditiones ad eam proprias fidelibus vt palmitibus suis: quatenus illi adhaerentes ornamentum eius & decorem adaugeant, quibus Ecclesia S. dilaturatur, dum filiorum suorum longe latèque extenditur incrementis: *Ego sum vitis vera. Veritatem huius similitudinis qua se Christus, nuncupat vitem probat eleganter D. Thom. Sicut vitis licet def-*

pecta videatur, omnia tamen signa excedit in dulcedine fructuum: ita Christus, est mundo de spectus videtur, quia pauper erat, & ignobilis videbatur, & ignominiam sustinens, tamen dulcissimos fructus produxit, secundum illud: *Fructus eius dulcis gutturi meo.* Quis enim corticem noians vineam cooperientem non indicabit eam potius inutilem? videtur enim nihil habere posse quod in ea quis magnificari quis in o censet: illam vt abiectam, sterilem & assecerem. Porro si fructum tempus expectaueris, betrosque gustaueris maturos, nihil illa suauius, nihil gratius, nihil quod alijs arborum fructibus queat in dulcedine comparari. Talem Christum esse dixeris: quoad exteriora, pauper est, vili habitus, & nullus affimationis, ignominij contempti que emulum abiectissimus. Porro si fructum eius autuleris eumque gustaueris, aliam longe feres sententiam, effertes eum enim vt omni melle dulcior: cuius sua itatis testimonium his veris sponsa declarat: *Fructus eius dulcis gutturi meo.* Vt talis igitur vitis Ecclesiam fecundare intendit

Ratio similitudinis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN